Η εκπαιδευτική υποστήριξη – εποπτεία (coaching)ως μέθοδος υποστήριξης της ανάπτυξης των παιδιών και της νεολαίας

Εργαστηριακά προγράμματα

Οκτώβριος2015 –Μάιος 2016

Συγχρηματοδοτούμενο από το Πρόγραμμα Erasmus + της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το πρόγραμμα αναπτύχθηκε στο έργο *Ανάπτυξη ικανοτήτων διοικητικού προσωπικού – αναπτύσσουμε τη δημιουργικότητα των παιδιών και της νεολαίας*, που υλοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus +, συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Συντάκτες του προγράμματος:
Μη-Δημόσιο Εκπαιδευτικό Κέντρο Νεολαίας στο Węgrzynów (ΠΟΛΩΝΙΑ).
Συμβούλιο Παιδείας στο Kielce (ΠΟΛΩΝΙΑ).
Ειδικό Σχολείο«ΆγιοςΣπυρίδωνας», Λάρνακα (ΚΥΠΡΟΣ).
Τεχνική Σχολή Λεμεσού (ΚΥΠΡΟΣ).
Midberg Leisure Center στο Ρέικιαβικ (ΙΣΛΑΝΔΙΑ).
I.C. "F.S. NITTI" στη Ρώμη (ΙΤΑΛΙΑ).

Το έργο υλοποιείται με την οικονομική υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η παρούσα δημοσίευση αντανακλά τις απόψεις μόνο του συγγραφέα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Εθνική Υπηρεσία δεν είναι υπεύθυνες για οποιεσδήποτε αναφορές σε αυτές. Αυτό το υλικό διανέμεται δωρεάν.

«Τα πάντα ρει και ουδέν μένει.»
Ηράκλειτος

Αν δεν προετοιμαστείς για αλλαγές - δεν είσαι ανοικτός και ευέλικτος, αν δεν δώσεις αρκετή προσοχή σε αυτές - μειώνεις την πιθανότητα να αλλάξεις - ακόμα κι αν κάνεις μια προσπάθεια.

Συγχρηματοδοτούμενο από το Πρόγραμμα Erasmus + της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περιεχόμενα:

Εισαγωγή

I. **Βασικές πληροφορίες για τους οργανισμούς που συμμετέχουν στο έργο και στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα.**

1. Οι οργανισμοί που συμμετέχουν στο έργο:
   1.1. Μη-Δημόσιο Εκπαιδευτικό Κέντρο Νεολαίας στο Węgrzynów (ΠΟΛΩΝΙΑ).
   1.2. Ειδικό Σχολείο «ΆγιοςΣπυρίδωνας», Λάρνακα (ΚΥΠΡΟΣ).
   1.3. Τεχνική Σχολή Λεμεσού (ΚΥΠΡΟΣ).
   1.4. Midberg Leisure Center στο Ρέικιαβικ (ΙΣΛΑΝΔΙΑ).
   1.5. I.C. "F.S. NITTI" στη Ρώμη (ΙΤΑΛΙΑ).
   1.6. Συμβούλιο Παιδείας στο Kielce (ΠΟΛΩΝΙΑ).

II. Υποθέσεις του προγράμματος (οι στόχοι του προγράμματος, οι αποδέκτες, ο χρόνος παράδοσης και το θεματικό πεδίο).

III. Αναλυτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα.

1. **Καινοτομίες στην εκπαίδευση – προσέγγιση της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching approach). Επισκόπηση.**
   1.1. Ορισμοί εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching), σημασία και κατανόηση της έννοιας "coaching" σε κάθε χώρα.
   1.2. Η παρουσία της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) στην εκπαιδευτική πρακτική του οργανισμού (παραδείγματα εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) σε ιδρύματα – εταίρους).
2. **Δεξιότητες Δασκάλου – εκπαιδευτικού – επόπτη (coach).**

   2.1. Η σχέση εκπαιδευτικού –επόπτη (coach) – μαθητή.
   2.2. Επικοινωνιακές δεξιότητες του δασκάλου - εκπαιδευτικού –επόπτη (coach) ως παράγοντας κινήτρου στη μαθησιακή διαδικασία μαθητών και σε συνεργασία με τους γονείς.
   2.3. Τρόποι επίλυσης προβλημάτων σχετικά με δύσκολες καταστάσεις στη σχέση εκπαιδευτικού –επόπτη (coach) – μαθητή.
   2.3.1. Ειδικό Σχολείο «ΆγιοςΣπυρίδωνας», Λάρνακα (ΚΥΠΡΟΣ).
   2.3.2. Τεχνική Σχολή Λεμεσού (ΚΥΠΡΟΣ).
   2.3.3. Μη-Δημόσιο Εκπαιδευτικό Κέντρο Νεολαίας στο Węgrzynów (ΠΟΛΩΝΙΑ).
   2.4. Ομαδική εκπαιδευτική εποπτεία - υποστήριξη (coaching).

3. Μοντέλο Σ.Π.Ε.Κ. Μοντέλο 4 MAT της Berenice McCarthy.

   3.1. Μοντέλο Σ.Π.Ε.Κ. – ως μέθοδος εργασίας εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching).

3.2. Το μοντέλο διδασκαλίας 4 MAT της Berenice McCarthy.

4. Μαθησιακά στυλ.

4.1 Το στυλ των ακτιβιστών μαθητών.
4.2 Το στυλ των θεωρητικών μαθητών.
4.3 Το στυλ των αντανακλαστικών μαθητών.
4.4 Το στυλ των πραγματιστών μαθητών.
4.5 Το στυλ των οπτικών μαθητών.
4.6 Ακουστικοί μαθητές.
4.7 Κιναισθητικοί μαθητές.

5. Η επιρροή των στυλ μάθησης στα εργασιακά αποτελέσματα παιδιών και νέων. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού – επόπτη (coach) στην υποστήριξη ατομικών μαθησιακών στυλ.

Βιβλιογραφία.

Εισαγωγή:

Κυρίες και Κύριοι,

Σας παρουσιάζουμε ένα καινοτόμο εκπαιδευτικό πρόγραμμα για δασκάλους *Εκπαιδευτική υποστήριξη – εποπτεία ως μέθοδος προώθησης της ανάπτυξης των παιδιών και της νεολαίας*, που έχει εκπονηθεί στο πλαίσιο ενός έργου υλοποιούμενου στο πρόγραμμαErasmus + από το Μη-Δημόσιο Εκπαιδευτικό Κέντρο Νεολαίας στην Węgrzynów–ως επικεφαλής του έργου, και από εταίρους από εκπαιδευτικούς οργανισμούς στην Κύπρο, την Ισλανδία και την Ιταλία. Πολωνικός εταίρος του έργου είναι το Συμβούλιο Παιδείας στο Kielce.

Η δομή του προγράμματος και του περιεχομένου του επιτρέπουν τη χρησιμοποίηση τόσο του συνόλου του προγράμματος, όσο και κάθε μονάδας ξεχωριστά για την εκπαίδευση του προσωπικού στα ιδρύματα σας, κάτι που αποτελεί αναμφίβολα πρόσθετο πλεονέκτημά του. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει λεπτομερή σενάρια και εργαλεία που θα χρησιμοποιηθούν κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης. Περιέχει συνοπτική πληροφόρηση για το πώς μπορείτε να εφαρμόσετε στοιχεία, και υποστηρικτικές – εποπτικές τεχνικές στην εκπαιδευτική πράξη. Το πρόγραμμα βασίζεται στη διεθνή εμπειρία στον τομέα των

θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων σχετικά με την εκπαιδευτική υποστήριξη - εποπτεία, συμπεριλαμβανομένων παραδειγμάτων καλών πρακτικών σε οργανισμούς-εταίρους, η οποία μπορεί να είναι μια ενδιαφέρουσα πηγή έμπνευσης.

Είναι κατάλληλο για παιδικούς σταθμούς, σχολεία, ψυχολογικά και παιδαγωγικά κέντρα, ειδικά κέντρα για δασκάλους, ιδρύματα συνεχούς εκπαίδευσης, πανεπιστήμια και άλλα ιδρύματα που ενδιαφέρονται για την ανάπτυξη των υπαλλήλων τους που εργάζονται με παιδιά και νέους. Είναι μια εξαιρετική ευκαιρία για προσωπική εξέλιξη και εφαρμογή των μεθόδων και τεχνικών που χρησιμοποιούνται στο πρόγραμμα στην καθημερινή εργασία. Το αναλυτικό πρόγραμμα, μια ποικιλία προτεινόμενων ασκήσεων, πολύ συγκεκριμένες οδηγίες, θα επιτρέψει την εύκολη εφαρμογή για όποιον θέλει να το χρησιμοποιήσει. Σας το συνιστούμε ανεπιφύλακτα.

Προθυμία για αλλαγή, ακατάπαυστη περιέργεια, διαρκής αναζήτηση, είναι μερικά από τα χαρακτηριστικά ενός καινοτόμου δασκάλου, ενός εκπαιδευτικού υποστηρικτή - επόπτη, που υποστηρίζει τους νέους στην ανάπτυξή τους. Προσφέροντάς σας αυτήν την δημοσίευση, πιστεύουμε ότι όλοι θα βρουν κάτι για τον εαυτό τους, και κατά συνέπεια για τους μαθητές τους.

Με φιλικούς χαιρετισμούς,

Οι συντάκτες του προγράμματος

1. Βασικές πληροφορίες για τις οργανώσεις που συμμετέχουν στο έργο και στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα κατάρτισης.

1. Οι οργανισμοί που συμμετέχουν στο πρόγραμμα:

1.1. Το Μη-Δημόσιο Εκπαιδευτικό Κέντρο Νεολαίας στο Węgrzynów (ΠΟΛΩΝΙΑ).

Το Μη-Δημόσιο Εκπαιδευτικό Κέντρο Νεολαίας στο Węgrzynówείναι ολοήμερο εκπαιδευτικό κέντρο για αποκατάσταση και επανακοινωνικοποίηση, σχεδιασμένο για 48 κορίτσια ηλικίας 13 έως 18 που είναι κοινωνικά απροσάρμοστα. Λόγω της φύσης και του προφίλ του ιδρύματος και μαθητές με ελαφρά νοητική υστέρηση μπορούν να μείνουν εκεί. Βρίσκεται στην επαρχία Świętokrzyskie, στα γραφικά βουνά Świętokrzyskie και είναι μία

από τα λίγα τέτοια μέρη για κορίτσια σε όλη τη χώρα. Σπανιότερα αυτό το είδος των εγκαταστάσεων χρησιμεύουν επίσης και για σκοπούς αποκατάστασης και παρέχουν υποστήριξη για μαθητές με ειδικές ανάγκες.

Το Μη-Δημόσιο Εκπαιδευτικό Κέντρο Νεολαίας στο Węgrzynówaποτελείται από ένα δημοτικό σχολείο και από ένα σχολείο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και έχουν τα δικαιώματα των δημόσιων σχολείων. Απασχολούνται περίπου 40 δάσκαλοι και ειδικοί και παρέχονται τόσο εκπαίδευση όσο και εκπαιδευτική υποστήριξη, δράσεις αποκατάστασης και επανακοινωνικοποίησης, επιφέροντας απτά αποτελέσματα με τη μορφή της αλλαγής της συμπεριφοράς των μαθητών, εξοπλίζοντάς τους με τις κοινωνικές δεξιότητες που απαιτούνται στην ενήλικη ζωή και που επιτρέπουν τη σωστή λειτουργία στην ενηλικιότητα. Απασχολούνται δάσκαλοι διαφόρων ειδικοτήτων, εκπαιδευτικοί για εκπαιδευτικές ομάδες, ένας ψυχολόγος, ένας παιδαγωγός και μία νοσοκόμα. Οι δάσκαλοι έχουν εκπαιδευτεί για την εργασία με τους νέους με νοητική υστέρηση και για τη διεξαγωγή των διαφόρων τύπων θεραπείας. Το έργο των δασκάλων και των ειδικών αποτελεί μεγάλη πρόκληση. Συχνά, το ίδρυμα δεν είναι μόνο ο τόπος της εκπαίδευσης και φροντίδας, αλλά αντικαθιστά και το σπίτι της οικογένειας. Το προσωπικό είναι αφοσιωμένο στην εκτέλεση των καθηκόντων του, ώστε να εξασφαλιστεί ότι ο ρόλος που έχει συσταθεί στο εκπαιδευτικό σύστημα για αυτόν τον τύπο εγκαταστάσεων εκπληρώνεται με τον καλύτερο τρόπο. Εκτός από την εκπαιδευτική υποστήριξη, δίνουν στους μαθητές ένα ευρύ φάσμα κοινωνικής πρόνοιας, σε συνεργασία με κέντρα κοινωνικής βοήθειας σε όλη τη χώρα. Φροντίζουν για την υγεία και την ασφάλειά τους, και παρέχουν ανώτερη του μέσου όρου υγειονομική περίθαλψη. Το γεγονός ότι οι μαθητές επιστρέφουν με ανυπομονησία στις εγκαταστάσεις του Κέντρου μετά τις αργίες ή τις διακοπές τους και η εμπιστοσύνη που δείχνουν στους εργαζόμενους είναι η επιτυχία του κέντρου. Το Κέντρο διαθέτει αίθουσες για τη διεξαγωγή μαθημάτων, γυμναστήριο, παιδική χαρά, μίνι γυμναστήριο, μια βιβλιοθήκη, ένα κοινό δωμάτιο και μια καντίνα. Υπάρχει μόνιμη πρόσβαση στο Internet.

Οι εγκαταστάσεις του Κέντρου ταιριάζουν πολύ καλά και στο τοπικό περιβάλλον και το κέντρο συνεργάζεται σε πολλούς τομείς με την τοπική κοινότητα. Μαθητές Κέντρου, για παράδειγμα, βοηθούν εθελοντικά τους ηλικιωμένους στη γειτονιά και φροντίζουν για τα παιδιά από το νηπιαγωγείο που βρίσκεται στη γειτονική πόλη. Το Κέντρο συνεργάζεται με

τις τοπικές αρχές (σε επίπεδο δήμων και περιφέρειας) και ΜΚΟ. Οι μαθητές συμμετέχουν σε δημοτικούς και περιφερειακούς διαγωνισμούς, κερδίζοντας βραβεία και διακρίσεις. Το Κέντρο χτίζει την ταυτότητά του έχοντας αίσθημα ευθύνης ότι οι οργανώσεις της κοινότητας πρέπει να μάθουν και να αλλάξουν ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες κοινωνικές, πολιτιστικές και πολιτισμικές συνθήκες. Στο πλαίσιο του έργου, το προσωπικό διοίκησης και το διδακτικό προσωπικό βλέπουν μια μεγάλη ευκαιρία για την ανάπτυξη του Κέντρου. Ο στόχος που επιδιώκεται είναι η δημιουργία μιας κοινότητας μαθητών και η δημιουργία συνθηκών μάθησης για άλλους, στον οποίο θα συμβάλουν οι υψηλές ικανότητες των δασκάλων και ειδικών.

1.2. Ειδικό Σχολείο «Άγιος Σπυρίδωνας», Λάρνακα (Κύπρος).

Το σχολείο είναι δημόσιο Ειδικό Σχολείο με την ονομασία «Άγιος Σπυρίδωνας» και βρίσκεται σε μια νότια παράκτια πόλη της Κύπρου, τη Λάρνακα. Η πόλη έχει πληθυσμό 62.000 κατοίκων και εξακολουθεί να διατηρεί μια χαλαρή ατμόσφαιρα. Είναι η τρίτη μεγαλύτερη πόλη της Κύπρου και μετά την τουρκική εισβολή ξεκίνησε τη λειτουργία του Διεθνούς Αεροδρομίου Λάρνακας.

Το σχολείο καλύπτει τις ανάγκες 72 αγοριών και κοριτσιών, ηλικίας μεταξύ 4 και 21, τα οποία έχουν κυρίως ένα σύμπλεγμα μαθησιακών και κινητικών δυσκολιών ως αποτέλεσμα της νοητικής τους υστέρησης. Οι μαθητές προέρχονται από την πόλη και τις προαστιακές περιοχές και χωριά της περιοχής, σύμφωνα με όσα σχεδιάστηκαν από το Υπουργείο Παιδείας. Το κράτος πληρώνει για τη μεταφορά τους από και προς το σχολείο. Οι περισσότεροι από τους μαθητές είναι Κύπριοι με ένα πολύ χαμηλό ποσοστό μεταναστών. Οι περισσότεροι γονείς έχουν μέσο εισόδημα. Μερικά από αυτούς είναι δημόσιοι υπάλληλοι, κατέχουν τη δική τους επιχείρηση ή εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα. Όλα τα παιδιά λαμβάνουν πόρους από τα ταμεία προνοίας λόγω της αναπηρίας τους. Το σχολείο λειτουργεί υπό το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού - Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Το σχολείο είναι αφοσιωμένο στην ανάπτυξη των ικανοτήτων κάθε παιδιού ξεχωριστά, έτσι ώστε τα παιδιά να βιώνουν τη ζωή ως μια αξιόλογη δραστηριότητα. Το προσωπικό του σχολείου σέβεται την αξιοπρέπεια του κάθε ανθρώπου και αναγνωρίζουν την αξία τους ως ατόμων, ανεξάρτητα από τις ανάγκες ή τις ικανότητές τους να συνεισφέρουν στην κοινωνία.

Υποστηρίζουν επίσης τη συνεχή ανάπτυξη της γνώσης, της κατανόησης και των δεξιοτήτων των παιδιών.

Το σχολείο βρίσκεται σε μια ανοικτή περιοχή, διαθέτει γήπεδο ποδοσφαίρου, παιδική χαρά με παιχνίδια εξωτερικού χώροι ειδικά για παιδιά με ειδικές ανάγκες (τραμπολίνο, κούνιες, καρέκλα τροχό, τσουλήθρες, 4-θέσια τραμπάλα, γύρω-γύρω όλοι, κλπ), συνθετικό γκαζόν, και βοτανικό κήπο. Το κτίριο διαθέτει αισθητηριακό δωμάτιο, βιβλιοθήκη και δωμάτιο πόρων, κουζίνα και τραπεζαρία, αίθουσα αθλημάτων και αρκετές αίθουσες με διευκολύνσεις όπως διαδραστικοί πίνακες, υπολογιστές και βοηθητικά και εναλλακτικά συστήματα επικοινωνίας και άλλα περιφερειακά είδη.

Η σχολή αποτελείται από ένα Διευθυντή, έναν αναπληρωτή Διευθυντή - δάσκαλο, 10 δασκάλους Ειδικής Αγωγής, 1ψυχολόγο, 4 λογοθεραπευτές, 3εργοθεραπευτές, τέσσερις φυσιοθεραπευτές, 3 ειδικούς εκπαιδευτές φυσικής αγωγής, 2μουσικοθεραπευτές,1 δάσκαλο τέχνης και δημιουργικότητας και 3 δασκάλους ξυλουργικών κατασκευών. Υπάρχει 23 άτομα που απασχολούνται φέτος ως μέλη του προσωπικού του σχολείου:18 βοηθοί δάσκαλοι, 3 υπάλληλοι καθαριότητας, 1 γραμματέας και ένας επιστάτης.

Το σχολείο έχει την τάση να προσαρμόζεται στις ανάγκες των αγοριών και κοριτσιών με ευρύ φάσμα μαθησιακών δυσκολιών, προκληθεισών από παράγοντες που είναι είτε προγεννητικοί (γενετικοί παράγοντες, γενετικές ασθένειες, αναπτυξιακή δυσπλασία, κλπ), περιγεννητικοί (χαμηλό βάρος γέννησης, προωρότητα, μαιευτικές επιπλοκές, τραύμα κατά τη διάρκεια της εργασίας, ασφυξία, κλπ), και μετά τον τοκετό (λοιμώξεις, ατυχήματα, κακή διατροφή, περιβαλλοντικοί παράγοντες, ψυχολογικά προβλήματα, κλπ). Κάθε τάξη αποτελείται από ένα μέγιστο αριθμό 8 μαθητών, ενώ γίνεται επιπλέον προσπάθεια για να κρατηθούν οι ομάδες όσο πιο ομοιογενείς γίνεται.

<u>Το σχολείο έχει ως στόχο να:</u>

• Αξιολογεί όλους ανεξάρτητα από την ηλικία, τη θέση, τη φυλή, το φύλο, το υπόβαθρο ή την ικανότητα.

Προσπαθεί να δίνει κίνητρο, να υποστηρίζει και να εμπνέει την προσωπική, πνευματική, συναισθηματική και εκπαιδευτική ανάπτυξη σε ένα ασφαλές περιβάλλον.

• Λαμβάνει υπόψη τη μοναδικότητα και τις ατομικές ανάγκες των μαθητών του, προσφέροντας όσο το δυνατόν μεγαλύτερες εκπαιδευτικές ευκαιρίες σε ένα ευρύ, ισορροπημένο, διαφοροποιημένο και σχετικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα.

• Παρέχει συμβουλές στους γονείς και να τους υποστηρίζει, κρατώντας τους πλήρως ενημερωμένους σε όλα τα στάδια της εκπαίδευσης, ενώ έχει ως στόχο την ενίσχυση της συνεργασίας γονιού - δασκάλου με τρεις βοηθούς, ανάλογα με τις ανάγκες της ομάδας.

Μερικά από τα πεδία της Ειδικής Αγωγής στα οποία έχει συμμετάσχει το σχολείο τα τελευταία δέκα χρόνια σε διάφορα Ευρωπαϊκά Προγράμματα είναι τα εξής:

• Εναλλακτική και βοηθητική επικοινωνία

• Ένταξη

• Επαγγελματική κατάρτιση

• Πολυπολιτισμική τάξη

•Περιβαλλοντικά ζητήματα

• Διεπιστημονική ομαδική εργασία

• Τέχνες (θέατρο, μουσική, χορός, χειροτεχνία)

• Αθλητισμός ως εργαλείο κοινωνικής ένταξης.

Έχει συμμετάσχει σε προγράμματα για την κίνηση εικαστικής και δραματικής αναπαραγωγής των παραδοσιακών ιστοριών μέσω μιας πολύ αισθητηριακής προσέγγισης, δηλαδή διαδραστικές θεατρικές δραστηριότητες, εργαστήρια τέχνης και χειροτεχνίας. Έχει, επίσης, επικεντρωθεί στην παράδοση και τον πολιτισμό ως θέμα για επισκέψεις. Επιπλέον, έχει δημιουργήσει αισθητηριακό κήπο με τα παραδοσιακά βότανα της Κύπρου και των εταίρων του. Επιπλέον, έχει ανταλλάξει εκπαιδευτικές και θεραπευτικές στρατηγικές με σχολεία εταίρων του προς ενίσχυση των δικών του.

1.3. Τεχνική Σχολή Λεμεσού (ΚΥΠΡΟΣ).

Η Τεχνική Σχολή Λεμεσού άρχισε να λειτουργεί πριν από εξήντα χρόνια στη Λεμεσό. Ήταν η πρώτη τεχνική / επαγγελματική σχολή στη Λεμεσό. Στην αρχή ήταν για μαθητές ηλικίας 12-18. Τώρα, έχει μόνο μαθητές ηλικίας των 15-18, με τριετές πρόγραμμα σπουδών.
Υπάρχουν τώρα τρεις τεχνικές σχολές και η Τεχνική Σχολή Λεμεσού είναι η μεγαλύτερη με 580 μαθητές και 102 δασκάλους πλήρους και μερικής απασχόλησης.

Υπάρχουν τέσσερα τμήματα στο σχολείο.

- **Τμήμα Μηχανολόγων Μηχανικών**

Ειδικότητες στη Γενική Μηχανική και Μηχανική αυτοκινήτων.

- **Τμήμα Εφαρμοσμένων Τεχνών**

Ειδικότητες στη Γραφιστική και την Εσωτερική Διακόσμηση

- **Τμήμα Ξυλουργικής Εργασίας και Κατασκευής Επίπλων**
- **Τμήμα Γραμματειακών Σπουδών**

Στο σχολείο, εκτός από τις αίθουσες διδασκαλίας υπάρχει αίθουσα σαλονιού, αίθουσες ηλεκτρονικών υπολογιστών, εργαστήρια, και άλλες εξειδικευμένες αίθουσες διδασκαλίας. Υπάρχει θέατρο, βιβλιοθήκη, καντίνα, αίθουσα αθλητισμού και των αίθουσες δασκάλων.
Οι μαθητές συμμετέχουν σε πολλές σχολικές και εξωσχολικές αθλητικές εκδηλώσεις.
Διατηρούνται εκθέσεις τέχνης και υπάρχει συμμετοχή σε πολλούς τοπικούς και διεθνείς διαγωνισμούς. Υπάρχει επίσης θεατρική λέσχη, ορχήστρα και χορωδία.

Η Τεχνική Σχολή βρίσκεται στο κέντρο της Λεμεσού, κοντά στο παλιό νοσοκομείο και το Γενικό Αστυνομικό Τμήμα. Η Λεμεσός είναι η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη στην Κύπρο με πληθυσμό άνω των 100.000 κατοίκων. Είναι παράκτια πόλη με πολλές παραλίες και ξενοδοχεία. Η πόλη είναι γνωστή για την γιορτή του κρασιού και το καρναβάλι. Η Λεμεσός είναι επίσης γνωστή και για τις πολιτιστικές εκδηλώσεις της και παραδοσιακό κέντρο πόλης της.

1.4. Midberg Leisure Center στο Ρέικιαβικ (Ισλανδία).

Τα κέντρα αναψυχής δημιουργήθηκαν για να λειτουργούν και να διαχειρίζονται τη Νεολαία –το ίδιο και τα Μετασχολικά Κέντρα. Τα κέντρα αναψυχής διοικούνται από τη Διεύθυνση Αθλημάτων και Αναψυχής του Ρέικιαβικ (ITR). Το 2010 το δημοτικό συμβούλιο άρχισε να αναπτύσσει αλλαγές για την οικονομική βελτιστοποίηση στη διοίκηση της πόλης. Αυτό

σήμαινε την αλλαγή και ενσωμάτωση κάποιων τμημάτων, τα κέντρα αναψυχής μεταφέρθηκαν από τη Διεύθυνση Αναψυχής του Ρέικιαβικ σε νέα Διεύθυνση. Το φθινόπωρο του 2011 ξεκίνησε μια νέα εποχή με την ενσωμάτωση όλων των δημοτικών σχολείων, νηπιαγωγείων και κέντρων αναψυχής. Η νέα Διεύθυνση ονομάζεται Διεύθυνση Σχολείων και Αναψυχής - SFS (Skóla- ogfrístundasvið). Το SFSαποσκοπεί στο να δημιουργήσει μια ολοκληρωμένη υπηρεσία για τα παιδιά και τις οικογένειες στην πόλη και εργάζεται για τη δημιουργία μίας συνέχειας στην εργασία και το παιχνίδι των παιδιών μέσα από το σχολείο, την αναψυχή και τον αθλητισμό. Η Διεύθυνση Σχολείου - και αναψυχής, το SFS, επιβλέπει τα δημοτικά σχολεία, νηπιαγωγεία, κέντρα αναψυχής (μετασχολικά κέντρα και κέντρα νεολαίας), σχολικές ζώνες και το πρόγραμμα εκπαίδευσης ενηλίκων.

Η κατευθυντήρια γραμμή του SFS είναι για την ευημερία των παιδιών και της νεολαίας της πόλης, ότι συνεχώς εξελίσσονται και ότι θα λάβουν κοινή εκπαίδευση και ανατροφή για τις περαιτέρω μελλοντικές προοπτικές τους. Ο ρόλος τουSFS είναι να δώσει στα παιδιά και τη νεολαία την καλύτερη δυνατή ευκαιρία για παιχνίδι, εκπαίδευση και αναψυχή σε συνεργασία με τις οικογένειές τους και την γειτονική κοινότητα καθώς και κορυφαία προοδευτικά σχολεία και χρόνο αναψυχής. Το SFSαναγάγει την ευημερία των παιδιών και της νεολαίας ως κύριο στόχο του για το σύνολο των υπηρεσιών του.

Η πόλη του Ρέικιαβικ χωρίζεται σε 6 τμήματα / περιοχές και κάθε τμήμα έχει ένα Κέντρο Αναψυχής που είναι υπεύθυνο για τη λειτουργία των Κέντρων Νεολαίας και των Μετασχολικών Προγραμμάτων που εξυπηρετούν τα παιδιά και τους νέους στα δημοτικά σχολεία σε κάθε περιοχή. Το Κέντρο Αναψυχής του Midberg είναι στην περιοχή του Breidholt και επιβλέπει το πρόγραμμα αναψυχής για τα παιδιά και τη νεολαία σε πέντε δημοτικά σχολεία του Breidholt καθώς και τις ευκαιρίες αναψυχής για τις ηλικίες 16-25 ετών. Σε αυτά τα πέντε δημοτικά σχολεία στο Breidholt, το Midberg λειτουργεί 7 Μετασχολικά Προγράμματα για παιδιά 6-9 ετών και 4 Κέντρα Νεολαίας για νέους 10-16 ετών. Το Midberg είναι επίσης υπεύθυνο για τα προγράμματα δραστηριοτήτων το καλοκαίρι κατά τη διάρκεια των καλοκαιρινών διακοπών. Το Midberg έχει περίπου 110 υπαλλήλους πλήρους και μερικής απασχόλησης κατά τη διάρκεια του χειμώνα και περίπου 65 εργαζόμενους πλήρους απασχόλησης κατά τη διάρκεια των καλοκαιριών.

Στόχος του Midberg είναι να παρέχει σε παιδιά και νέους χρόνο αναψυχής με αξιόλογο περιεχόμενο. Έμφαση δίνεται σε ενδιαφέρουσες παραλλαγές κατά τη διάρκεια του χρόνου αναψυχής τους. Μία από τις σημερινές απαιτήσεις είναι η δημιουργία ποιότητας και παραλλαγών κατά τη διάρκεια του χρόνου αναψυχής. Χρόνος αναψυχής που να περιλαμβάνει δραστηριότητες, εκπαίδευση, τέχνες, αθλητισμό και αξίες ηγεσίας υπό την καθοδήγηση των εργαζομένων.

Η διοίκηση του Midberg αποτελείται από τον διευθυντή που είναι ο επικεφαλής του κέντρου αναψυχής, τον Διευθυντή του Κέντρου Νεολαίας για παιδιά 10-16 ετών και νέων 16-25 ετών, τον Διευθυντή Μετασχολικής Εκπαίδευσης για παιδιά 6-9 ετών και τον Οικονομικό Διευθυντή που έχει τη συνολική οικονομική ευθύνη του Κέντρου Αναψυχής.
Οι αρμοδιότητες του Midberg χωρίζονται κυρίως σε δραστηριότητες για παιδιά και νέους. Υπό την επίβλεψη του Διευθυντή του Κέντρου Νεολαίας είναι τέσσερα Κέντρα Νεολαίας. Τρεις από αυτούς που εξυπηρετούν στη νεολαία σε αυτά τα πέντε δημοτικά σχολεία στην περιοχή, αλλά το τέταρτο εξυπηρετεί τους νέους με αναπηρίες σε δύο περιοχές και λειτουργεί παρόμοια με τα Μετασχολικά Προγράμματα. Υπό την εποπτεία του Διευθυντή Μετασχολικών Προγραμμάτων είναι επτά Κέντρα Μετασχολικών Προγραμμάτων που εξυπηρετούν τα παιδιά στα πέντε δημοτικά σχολεία. Τρία από αυτά φροντίζουν μόνο για παιδιά 6-7 ετών, δύο μπορούν να εξυπηρετήσουν μόνο παιδιά 8-9 ετών και οι άλλοι δύο παιδιά 6-9 ετών. Αυτό οφείλεται στην απασχόληση με μεγαλύτερα παιδιά καθώς και στην διάταξη και θέση των σχολείων στην περιοχή.

Τα τμήματα αυτά εργάζονται μαζί για άλλα έργα στην περιοχή, όπως συνοικιακά φεστιβάλ και ειδικές εκδηλώσεις που εξυπηρετούν τη γειτονιά και τις συνεργασίες στις διάφορες περιοχές.

Οι κατευθυντήριες γραμμές του Κέντρου Αναψυχής του Midberg βασίζονται στον κατάλογο εργασίας Κέντρων Αναψυχής που εκδίδεται από τοSFS (Τμήμα Σχολείων και Αναψυχής). Οι κατευθυντήριες γραμμές του SFS κατά τη διάρκεια του χρόνου αναψυχής των πολιτών είναι ότι όλα τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να συμμετέχουν σε δραστηριότητες που έχουν εκπαιδευτικούς στόχους επικεντρωμένουςστην ηλικία και την ανάπτυξή τους. Έμφαση δίνεται στη συμμετοχή, τη μάθηση με την πράξη, τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα

δικαιώματα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ενίσχυση και παρακίνηση των ατόμων που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση λόγω της κοινωνικής αδιαφορίας ή της αναπηρίας τους. Η πρόληψη είναι το κλειδί για όλες τις εργασίες στα κέντρα αναψυχής καθώς και η εργασία με τη συμπεριφορά των παιδιών προς την κατεύθυνση ενός υγιεινού τρόπου ζωής και κοινωνικής αλληλεπίδρασης.

1.5. I.C. "F.S. NITTI" στη Ρώμη (ΙΤΑΛΙΑ).

Το Ινστιτούτο «F.S. Nitti»γεννήθηκε από την ένωση του «R. Merelli» Δημοτικό Σχολείο με το Γυμνάσιο «G. Petrassi» την 1η Σεπτεμβρίου 2012, μετά από μια Περιφερειακή Οδηγία. Είναι μια Δημόσιο Σχολείο που εποπτεύεται από το Υπουργείο Παιδείας. Το Ινστιτούτο αποτελείται από 3 σχολικά συγκροτήματα: ·το γυμνάσιο «F.S. Nitti», όπου βρίσκονται 21 τάξεις, η Προεδρία και οι διοικητικές υπηρεσίες, το δημοτικό σχολείο «Ferrante Aporti» με 15 τάξεις και το δημοτικό σχολείο «F. Mengotti» με 11 τάξεις. Κατά την τρέχουσα σχολική χρονιά, 2015-2016,το σύνολο των μαθητών ανέρχεται σε 1037: 546 εκ των οποίων παρακολουθούν το Δημοτικό Σχολείο και 491 είναι στο Γυμνάσιο. Οι μαθητές προέρχονται από διάφορα δημόσια ή ιδιωτικά σχολεία της περιοχής ή της γειτονιάς.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ: οι οικογένειες μπορούν να επιλέξουν, σύμφωνα με τις ανάγκες τους, μεταξύ 27 και 40 ώρες την εβδομάδα. Υποχρεωτικά μαθήματα είναι: Ιταλικά, Μαθηματικά, Επιστήμη, Ιστορία, Αγγλικά, Κοινωνικών Σπουδών, Γεωγραφία, Μουσική, Φυσική Αγωγή, Τέχνη, Ελεύθερες ή Εναλλακτικές Δραστηριότητες. Οι μαθητές που φοιτούν στο σχολείο για 40 ώρες, παίρνουν το μεσημεριανό τους γεύμα στο σχολείο και έχουν εργαστηριακές δραστηριότητες το απόγευμα.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ: αποτελείται από 30 ώρες την εβδομάδα. Υποχρεωτικά μαθήματα είναι: Ιταλικά, 1^{η}Ξένη Γλώσσα - Αγγλικά, 2η Ξένη Γλώσσα - Ισπανικά / Γαλλικά (οι οικογένειες μπορούν να επιλέξουν), Μαθηματικά, Επιστήμη, Τέχνη, Μουσική, Τεχνολογία, Ιστορία, Γεωγραφία, Φυσική Αγωγή, Ελεύθερες ή Εναλλακτικές Δραστηριότητες.

ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΗ. Το Σχολείο μας λειτουργεί σε μεσαίο-υψηλό πολιτιστικό υπόβαθρο, αν και ποικιλόμορφο και μερικές φορές προβληματικό. Στην πραγματικότητα, ακόμα κι αν

αποτελείται κυρίως από επαγγελματίες, υπαλλήλους και εργαζόμενους στον τριτογενή τομέα, μειονεκτούσες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες, όπως μετανάστευση, ανεργία, κοινωνική και πολιτιστική υποβάθμιση, είναι αρκετά κοινές, τόσο στον χώρο του σχολείου όσο και στις κοντινές συνοικίες, από όπου προέρχεται ένα μεγάλο μέρος των μαθητών μας. Η περιοχή δεν έχει λάβει καμία βιομηχανική εγκατάσταση: επαγγελματικά γραφεία, εμπορικές επιχειρήσεις, εργαστήρια και δουλειές του σπιτιού είναι οι κύριες πηγές εισοδήματος.

Οι μαθητές με ειδικές μαθησιακές διαταραχές, αλλοδαποί μαθητές που στερούνται ιταλική παιδεία, κοινωνικά υποβαθμισμένοι μαθητές ή μαθητές με ειδικές ανάγκες είναι όλοι καλά ενταγμένοι στο σχολείο. Οι περισσότεροι από τους μαθητές μας έχουν φτάσει σε ικανοποιητικά επίπεδα μάθησης, έχουν πάρει καλά αποτελέσματα και να έχουν μεγάλες προσδοκίες για τις περαιτέρω σπουδές τους. Στην πραγματικότητα, η ανάλυση των δεδομένων εγγραφής στο γυμνάσιο αποδεικνύει ότι το 90%των μαθητών συνεχίσουν τις σπουδές τους σε κλασικά ή επιστημονικά Λύκεια, 7% σε Πολυτεχνικά Σχολεία, και 3% σε Επαγγελματικά Ινστιτούτα.

Το ποσοστό μαθητών που εγκαταλείπουν το σχολείο είναι 0%. Αναφορικά με τον τρόπο ζωής της περιοχής, όπου το σχολείο δραστηριοποιείται, η Διοίκηση του Σχολείου εκμεταλλεύεται όλες τις ευκαιρίες που προσφέρουν οι Σχολικοί Κανόνες Αυτονομίας, προκειμένου να οργανώσει ένα αποτελεσματικό εβδομαδιαίο πρόγραμμα που παρέχεται για 5 ημέρες, από Δευτέρα έως Παρασκευή. Το σχολείο μπορεί επίσης να αποτελέσει το ίδιο σημείο σύγκλισης όσον αφορά τον αθλητισμό και τη μουσική, δεδομένου ότι δρα σε μια περιοχή που παρέχονται οι κατάλληλες εγκαταστάσεις, όπως αθλητικά κέντρα, Μουσικές Σχολές και Κέντρα Ξένων Γλωσσών, Πρόσκοποι και ορατόρια, λέσχες νεολαίας...).

Επιπλέον, η Διευθύντρια έχει συνάψει μνημόνια συνεργασίας με Συλλόγους Χρόνου Αναψυχής, έτσι ώστε οι μαθητές να μπορούν να επιλέξουν ανάμεσα σε διάφορες δραστηριότητες που θα πραγματοποιηθούν στο σχολείο, μετά από τα μαθήματα του προγράμματος σπουδών. Όλες αυτές οι δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στοPOF (το κύριο έγγραφο του σχολείου) και οι δεξιότητες που απέκτησαν οι μαθητές θα πρέπει να πιστοποιούνται από τους ίδιους τους Συλλόγους.

1.6. Συμβούλιο Παιδείας στο Kielce (Πολωνία).

Το Συμβούλιο Παιδείας στοKielce, το οποίο εποπτεύει πρότυπα διδασκαλίας στα σχολεία και ιδρύματα της επαρχίας Świętokrzyskie, είναι μια μονάδα της κοινής διοίκησης της επαρχίας ως ξεχωριστή οργανωτική οντότητα. Το Συμβούλιο Παιδείας στο Kielce απασχολεί συνολικά 47 επιθεωρητές και ειδικούς. Οι επιθεωρητές εκτελούν καθήκοντα που σχετίζονται με την παιδαγωγική επίβλεψη, δηλαδή προβαίνει σε εξωτερική αξιολόγηση των σχολείων και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και ελέγχει τη συμμόρφωση της απόδοσής τους με το νόμο. Η ποιοτική αξιολόγηση των σχολείων και των ιδρυμάτων είναι θεμελιώδες καθήκον του ιδρύματος. Οι επιθεωρητές του Διοικητικού Συμβουλίου εκτελούν επίσης καθήκοντα υποστήριξης των σχολείων και των ιδρυμάτων. Οι ειδικοί που εργάζονται στο Συμβούλιο Παιδείας στο Kielce εκτελούν επίσης εργασίες επιπλέον της παιδαγωγικής εποπτείας. Το προσωπικό είναι καλά εκπαιδευμένο και εξαιρετικά ικανό, κάτι που επιτρέπει την επαγγελματική εκτέλεση των καθηκόντων. Το Συμβούλιο Παιδείας συνεργάζεται ενεργά με όλους τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης της επαρχίας (102 δήμοι και 14 περιφέρειες), δημιουργώντας περιφερειακή και τοπική εκπαιδευτική πολιτική. Συνεργάζεται επίσης με περιφερειακά πανεπιστήμια (10) και μια σειρά από μη-κυβερνητικές οργανώσεις (συμπεριλαμβανομένου του Κέντρου Εθελοντισμού και του Κέντρο για την Τοπική Δημοκρατία), ενώσεις και ιδρύματα που είναι τα διοικητικά όργανα σχολείων και ιδρυμάτων. Είναι ο εμπνευστής πολλών εκπαιδευτικών προγραμμάτων που προωθούν την αξία και την ποιότητα της εκπαίδευσης, όχι μόνο στην επαρχία Świętokrzyskie, αλλά και σε όλη τη χώρα.

Το Σχολείο Świętokrzyski Superintendent καλύπτει με χορηγίες σημαντικές εκπαιδευτικές εκδηλώσεις του πραγματοποιούνται από ακαδημαϊκά ιδρύματα, πολιτιστικούς συλλόγους, σχολεία και εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Αυτή η συνεργασία ενισχύει θεσμικά το έργο και επιτρέπει τη χρήση των ειδικών γνώσεων εταίρων στον τομέα της εκπαίδευσης.

II. Δεδομένα του προγράμματος (οι στόχοι του προγράμματος, οι δικαιούχοι, χρόνος παράδοσης, το θεματικό πεδίο).

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα για δασκάλους και εκπαιδευτές *Εκπαιδευτική υποστήριξη – εποπτεία ως μέθοδος υποστήριξης της ανάπτυξης των παιδιών και της νεολαίας*, που έχει εκπονηθεί στο πλαίσιο του έργου: *Ανάπτυξη ικανοτήτων διοικητικού προσωπικού – ανάπτυξη της δημιουργικότητας των παιδιών και της Νεολαίας* υλοποιούμενου στο πρόγραμμαErasmus +,η βασική δράση –*συνεργασία για καινοτομία και καλές πρακτικές*.

Η πρόθεση των συντακτών του προγράμματος είναι να επικεντρωθεί σε δραστηριότητες για δασκάλους και ανθρώπους που εργάζονται με παιδιά και νέους σε εκπαιδευτικούς οργανισμούς και άλλους φορείς που υποστηρίζουν την ανάπτυξη των νέων ανθρώπων.

Ο κύριος στόχος του προγράμματος είναι να εφοδιάσει δασκάλους, εκπαιδευτικούς, και εκπαιδευτές με δεξιότητες στην εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη, εκκινώντας τη μεταφορά θεωρητικής γνώσης σε πρακτικές αναφορές. Η υιοθετηθείσα έννοια του προγράμματος αναδεικνύει τα ζητήματα που αφορούν τα αναμενόμενα αποτελέσματα εκπαίδευσης του προσωπικού μέσω εκκινούμενων εκπαιδευτικών καταστάσεων.

Ο χρόνος εκπαίδευσης έχει οριστεί σε 40 ώρες μαθημάτων, συμπεριλαμβανομένου 85% του χρόνου που αφιερώνεται στην άσκηση και 15% του χρόνου για διαλέξεις. Το πρόγραμμα αποτελείται από 4 ενότητες, καθεμία από τις οποίες περιέχει μια επισκόπηση της εκπαίδευσης, καθώς και λεπτομερείς περιγραφές των ενοτήτων μαζί με ορισμένο αριθμό ωρών για τα επιμέρους γνωστικά αντικείμενα των ενοτήτων.

Η βασική μορφή της παρεχόμενης εκπαίδευσης είναι εργαστήρια που πραγματοποιούνται σε μικρές ομάδες, κατά τα οποία αυτο-έρευνα με σκοπό τη γνώση, αναζήτηση, προβλήματα και μέθοδοι αξιοποίησης θα κυριαρχήσουν. Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται θα επιτρέψουν την απόκτηση αυτο-εκπαιδευτικών ικανοτήτων, δηλαδή δεξιοτήτων για τη ρύθμιση του στυλ εκμάθησης και του τρόπου σκέψης κάποιου. Η δημιουργία αυτο-εκπαιδευτικών ικανοτήτων απαιτεί τη χρήση ευρετικών μεθόδων για τις εργασίες ανάλυσης και μετασχηματισμού –μεταγνώση (metaknowledge). Η γνώση των κινήτρων και των συναισθημάτων και πώς λειτουργεί η σκέψη μας είναι αναγκαία προκειμένου να ενισχυθεί η διαδικασία μάθησης.

Τα μαθήματα θα διεξάγονται κατά τρόπο που να επιτρέπει την ενεργό συμμετοχή των συμμετεχόντων, δίνοντας και λαμβάνοντας σχόλια. Κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης, θα διασφαλιστεί η συνέχεια και η συνέπεια μεταξύ των διαφόρων ενοτήτων.

Στόχοι του προγράμματος:

- ενίσχυση των επαγγελματικών ικανοτήτων των δασκάλων και των άλλων ατόμων που εργάζονται με παιδιά και νέους σε εκπαιδευτικούς οργανισμούς όσον αφορά την αποτελεσματική εφαρμογή εκπαιδευτικών καθηκόντων καθώς και μέσω διεθνών ανταλλαγών εμπειριών,
- βελτίωση της ποιότητας εργασίας των σχολείων και άλλων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων στις χώρες εταίρους μέσω της χρήσης της διεπιστημονικής προσέγγισης - ένας συνδυασμός διαφορετικών τομέων γνώσης και εμπειρίας,
- προετοιμασία των συμμετεχόντων για την αποτελεσματική οργάνωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, επιτρέποντας την ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της καινοτομίας στις μεθόδους και τις μορφές της οργάνωσης εργασίας.

Ειδικοί στόχοι του προγράμματος:

- προετοιμασία για τη χρήση καινοτόμων μεθόδων μάθησης στη διδασκαλία και το εκπαιδευτικό έργο με παιδιά και νέους,
- επίδειξη στους συμμετέχοντες καινοτόμων τρόπων εργασίας με παιδιά και νέους, κατά την άσκηση εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης,
- παροχή στους συμμετέχοντες εννοιολογικών κατηγοριών που θα τους επιτρέπουν να κατανοήσουν την κοινωνική έννοια του μοντέλου Σ.Π.Ε.Κ.,
- να γνωρίσουν τις ιδιαιτερότητες και την ουσία του μοντέλου διδασκαλίας 4MAT της Berenice McCarthy,
- εκμάθηση καινοτόμων τρόπων επίλυσης προβλημάτων στη δύσκολη σχέση μεταξύ του εκπαιδευτικού επόπτη – υποστηρικτή και του μαθητή,
- προσανατολισμός και εμπλουτισμός της αντίληψης των σχολικών εκδηλώσεων στο πλαίσιο της διαπροσωπικής αφήγησης και της σημασίας της αμφίδρομης επικοινωνίας σε ένα αποτελεσματικό εκπαιδευτικό διάλογο,

- την απόκτηση δεξιοτήτων για την αναγνώριση προτιμήσεων μάθησης του μαθητή, ως προϋπόθεση για παροχή κινήτρων προς επιτυχή απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων,

- την προετοιμασία των συμμετεχόντων στην αποτελεσματική οργάνωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας η οποία επιτρέπει την ανάπτυξη δημιουργικότητας και καινοτομίας στις μεθόδους και μορφές οργάνωσης της εργασίας,
- τη βελτίωση των ικανοτήτων χρήσης των πόρων ΤΠΕ (ICT) κατά τον σχεδιασμό καινοτόμων λύσεων στην εργασία με παιδιά και νέους.

Μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι συμμετέχοντες θα:

- συνειδητοποιήσουν τη σημασία των διαγνωστικών ικανοτήτων στην επαγγελματική υποστήριξη για τον μαθητή στην εκπαιδευτική διαδικασία και την πολυπλοκότητα της εξαγωγής συμπερασμάτων στη βάση εξωτερικών συμπτωμάτων,
- κατανοήσουν τη σημασία των διαφορετικών στυλ μάθησης ως έναν τρόπος προσδιορισμού της αποτελεσματικότητας της μάθησης,
- αποκτήσουν γνώσεις σχετικά με τη σημασία της θεωρία της πολλαπλής νοημοσύνης του Howard Gardner, η οποία θα τους επιτρέψει να καθορίσουν το είδος της νοημοσύνης και να δημιουργήσουν, επαρκώς για τη διάγνωση, ένα εξατομικευμένο προφίλ της δικής τους νοημοσύνης καθώς και αυτής του μαθητή,
- εμβαθύνουν τη δυνατότητα να διαγιγνώσκουν και να αξιολογούν ορθολογικά περίπλοκες καταστάσεις μάθησης, κάτι το οποίο θα τους επιτρέψει να προβλέπουν τις λύσεις καθώς και τις επιπτώσεις των σχεδιαζόμενων δραστηριοτήτων σε συγκεκριμένους πρακτικές τομείς,
- αποκτήσουν γνώσεις στον τομέα της εκπαιδευτικής εποπτείας - υποστήριξης - μια διαδικασία προσανατολισμένη στην ενίσχυση του μαθητή με ικανή υποστήριξη για να προβαίνει στις απαιτούμενες αλλαγές μόνος του,
- παρουσιάσει ένα μοντέλο μάθησης του David Kolb, το οποίο θα τους επιτρέψει να σχεδιάσουν την εκπαιδευτική διαδικασία για το θέμα / πρόβλημα που συζητήθηκε,

- συνειδητοποιήσουν την ιδιαίτερη φύση και την ουσία της διδασκαλίας του μοντέλου 4MAT της Berenice McCarthy και να αποκτήσουν την ικανότητα να δημιουργούν δημιουργικές μεθοδολογικές λύσεις,
- δημιουργήσουν, χρησιμοποιώντας το μοντέλο Σ.Π.Ε.Κ., μια δομή εκπαιδευτικής συζήτησης με τους μαθητές για ένα συγκεκριμένο πρόβλημα και να την εφαρμογή της σε συγκεκριμένες παιδαγωγικές δραστηριότητες,
- αναγνωρίζουν την πηγή των πιθανών σφαλμάτων επικοινωνίας και τις συνέπειές τους για την αποτελεσματικότητα της επικοινωνίας, η οποία θα επιτρέπει μεγαλύτερη προσοχή στην καθημερινή επικοινωνία,
- αποκτήσουν γνώσης σχετικά με τα εργαλεία επικοινωνίας: κλειστά / ανοικτά ερωτήματα, παράφραση, διευκρινίσεις και τους κανόνες εφαρμογής τους στη συζήτηση,
- αποκτήσουν την ικανότητα να εργάζονται χρησιμοποιώντας μεθόδους εκπαιδευτικής εποπτείας - υποστήριξης,
- είναι σε θέση να υποστηρίζουν αποτελεσματικά παιδιά και νέους στην ατομική τους ανάπτυξη,
- έχουν πλήρη γνώση και δεξιότητες στην πρακτική χρήση των πόρων ΤΠΕ (ICT) στην αναζήτηση, συλλογή και επιλογή των απαραίτητων πληροφοριών για το σχεδιασμό της διδακτικής διαδικασίας.

Παραλήπτες:

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα αναπτύχθηκε για το σκοπό της βελτίωσης των εξειδικευμένων, μεθοδολογικών, ψυχολογικών και παιδαγωγικών ικανοτήτων του προσωπικού που εργάζεται καθημερινά με παιδιά και νέους. Το έργο θα περιλαμβάνει 34 άτομα για την άμεση υποστήριξη - εκπρόσωποι των χωρών που συμμετέχουν στη διεθνή συνεργασία για την υλοποίηση του έργου δηλαδή η Κύπρος, η Ιταλία, η Ισλανδία και η Πολωνία.

Άλλοι εργαζόμενοι από ιδρύματα-εταίρους θα πρέπει να καλύπτονται από έμμεση υποστήριξη.

Το πρόγραμμα είναι διαθέσιμο σε όλα τα πρόσωπα που ενδιαφέρονται για την εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη – μια καινοτόμος μέθοδος διδασκαλίας, εκπαίδευσης ή πρακτικής εργασία.

Διάρκεια των εργαστηρίων:

40 ώρες.

Το προσωπικό που θα είναι υπεύθυνο για τα εργαστήρια:

Προκειμένου να διασφαλιστεί η υψηλή ποιότητα των μαθημάτων, η εκπαίδευση θα διεξαχθεί από επαγγελματικό εκπαιδευτικό προσωπικό με υψηλά προσόντα στον τομέα της ανδραγωγίας, εμπειρία περί τη λειτουργία εργαστηρίων και εξειδίκευση σχετική με τα συζητηθέντα θέματα.

Όροι ολοκλήρωσης της εκπαίδευσης:

Ενεργή συμμετοχή σε όλες τα μαθήματα (μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις υπάρχει η δυνατότητα απουσίας στο 10% των μαθημάτων).

Αξιολόγηση:

Κατά τη διάρκεια εκπαίδευσης, η αξιολόγηση θα πρέπει να διεξάγεται με τη χρήση εργαλείων για τη μέτρηση της εσωτερικής ποιότητας του εκπαιδευτικού προγράμματος και τη μέτρηση της ποιότητας του έργου των εκπαιδευτών που διενεργούν εργαστηριακά μαθήματα.

Πλάνο εκπαίδευσης:

	ΜΑΘΗΜΑΤΑ	**Αριθμός ωρών**		
		σύνολο	**διαλέξεις**	**ασκήσεις**
1	**Εκπαιδευτική υποστήριξη – εποπτεία στην εκπαιδευτική πρακτική. Δεξιότητες εκπαιδευτή - δασκάλου.**	**4**	**0,5**	**3,5**
2	**Αποτελεσματική επικοινωνία εκπαιδευτή - μαθητή**	**12**	**2**	**10**
3		**18**	**2,5**	**15,5**

	Μοντέλο Σ.Π.Ε.Κ.Μοντέλο4ΜΑΤ του Berenice McCarthy.			
4	**Μέθοδοι μάθησης.**	**6**	**1**	**5**
	ΣΥΝΟΛΟ	**40**	**6**	**34**

III. Αναλυτικό πρόγραμμα εκπαίδευσης.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ – ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ. ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΔΑΣΚΑΛΟΥ – ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗ - ΕΠΟΠΤΗ.

1. Καινοτομίες στην εκπαίδευση – εκπαιδευτική – εποπτική προσέγγιση (coaching approach). Περίγραμμα της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης.

Η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη ταιριάζει καλά στο πρόγραμμα εφαρμογής της πολιτικής για την καινοτομία, στην οποία μία από τις ανησυχίες είναι η ενίσχυση του κοινωνικού και πνευματικού κεφαλαίου και η πάλη με τα προβλήματα του κοινωνικού αποκλεισμού μέσω της χρήσης εργαλείων καινοτομιών χωρίς αποκλεισμούς. Ο στρατηγικός στόχος της ΕΕ, σύμφωνα με τη στρατηγική της Λισαβόνας, είναι να προωθήσει την ανάπτυξη της οικονομίας με βάση τη γνώση και ταυτόχρονα τη δυναμική και ανταγωνιστικότητα, η οποία εξασφαλίζει την απασχόληση σε συνθήκες «μεγαλύτερης κοινωνικήςσυνοχής» (K Bachnik, Innowacyjnośćjakojedenzkluczowychelementówpolitykiuniiiεuropejskiej,w: wInnowacyjnośćteoriiipraktyce, σελ. 9). Μια σημαντική διάσταση της εκπαιδευτικής εποπτείας –υποστήριξης είναι να παρέχει συναισθηματική, γνωστική και καθοριστική υποστήριξη, η οποία έχει ως στόχο να αυξήσει το επίπεδο των γνώσεων με το να βοηθήσει την τροποποίηση της συμπεριφοράς. Ο ρόλος του εκπαιδευτή – επόπτη (coach) είναι να κάνει ερωτήσεις, να οικοδομήσει συναίνεση, να δώσει κίνητρα, και να υποστηρίξει τη διαμόρφωση των στόχων, καθώς και την επιδίωξη στόχων και τη διαδικασία ελέγχου (A Stankiewicz, A Hejduk, Założenia MetodycoachinguSpołecznego, σελ. 47). Οι προαναφερθείσες ικανότητες διαμόρφωσης κατάλληλων σχέσεων και ενός κλίματος εμπιστοσύνης αποτελούν επίσης χαρακτηριστικά ενός καινοτόμου δασκάλου για τον οποίο

είναι σημαντικό να τελειοποιήσει επίσης την τέχνη της ενσυναίσθησης, και να έχει ένα σχετικά υψηλό επίπεδο κοινωνικής και συναισθηματικής νοημοσύνης.

Τι είναι η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) στην εκπαίδευση;

Είναι μια διαδικασία ατομικής συμβουλευτικής, στην οποία ο δάσκαλος – εκπαιδευτικός – επόπτης εγκαθιδρύει μια σχέση με τον πελάτη-μαθητή και τον/την διεγείρει σε περαιτέρω ανάπτυξη. Ο εκπαιδευτικός – επόπτης οδηγεί τον συμμετέχοντα, ξεκινώντας με τα δυνατά σημεία του/της, τις αρετές και τις επιτυχίες του/της. Η εκπαιδευτική εποπτεία - υποστήριξη είναι ένα είδος συμπεριφοράς και στάσης, που άλλοι βλέπουν ελκυστική και η οποία ξυπνά μέσα τους μια ισχυρή ανάγκη να δημιουργηθεί επαφή με τον εκπαιδευτή - επόπτη.

Δεδομένα της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης:

• η θετική αξιολόγηση του συμμετέχοντα (στην εκπαίδευση - εποπτεία) να τον/την παρακινήσει και να βελτιώσει τον αυτοσεβασμό του/της. Ο εκπαιδευόμενος θέτει ένα σχέδιο δράσης / μια ατζέντα,

• η διεύρυνση του φάσματος των δυνατοτήτων του ατόμου για να την πραγματοποίηση μιας πραγματικής επιλογή. Ο ρόλος του εκπαιδευτή - επόπτη είναι η εξόρυξη των πόρων,

• η δημιουργία ενός πεδίου για ανάπτυξη. Η Εκπαιδευτική εποπτεία - υποστήριξη εστιάζει στην αλλαγή και τη δράση.

Μία από τις προϋποθέσεις για επιτυχή διαδικασία είναι το κίνητρο του εκπαιδευόμενου για συνεχή ανάπτυξη, αλλαγή της συμπεριφοράς του/της, καθώς και για τον καθορισμό μίας ή περισσότερων ξεκάθαρων επιθυμιών, όπως π.χ. η επιθυμία για την επίλυση ενός συγκεκριμένου προβλήματος, η επιθυμία να μάθει πώς να διαχειρίζεται τις αλλαγές, το άγχος ή μερικές φορές η ικανότητα να παίρνει μια απόφασή τη στιγμή που βρίσκεται σε σταυροδρόμι, ή μπορεί απλά να είναι η επιθυμία για την απόκτηση ή τη βελτίωση οποιονδήποτε δεξιοτήτων για να είναι πιο αποτελεσματικός και καλύτερα οργανωμένος.

Πέντε αρχές σημαντικές για τον εκπαιδευτή - επόπτη και να συνδεδεμένες με την επίτευξη αποτελεσμάτων:

• Ο τρόπος που οι άνθρωποι συμπεριφέρονται αντανακλά τις σκέψεις τους.

• Κάποιος πρέπει να εκτιμήσει την ατομικότητα και την αναζήτηση.

• Η έλλειψη κινήτρων συχνά αντικατοπτρίζει την αποθάρρυνση.

• Η δράση καθορίζεται από τις αναμενόμενες συνέπειές της.

• Οι άνθρωποι που αντιμετωπίζονται με υπευθυνότητα συμπεριφέρονται υπεύθυνα.

Ποιος είναι ο εκπαιδευτικός – επόπτης (coach) και ποιος ο εκπαιδευόμενος (coachee);

Η διαδικασία μάθησης - διδασκαλίας με τη χρήση εργαλείων εκπαίδευσης – εποπτείας αλλάζει την αντίληψη της σχέσης δασκάλου-μαθητή σε συνεταιρική. Ο δάσκαλος – εκπαιδευτικός – επόπτης είναι εταίρος στη σχέση, μια φιλική, ενδιαφέρουσα και εμπνευσμένη συντροφιά σε ένα εκπαιδευτικό ταξίδι στο οποίο ο μαθητής επηρεάζεται και συν-αποφασίζει σχετικά με τον σκοπό και τον ρυθμό υλοποίησης των διαφόρων καθηκόντων, είναι σε θέση να λειτουργεί σύμφωνα με τις ατομικές του/της στρατηγικές μάθησης και αισθάνεται μοναδικός/ή.

<u>Οι κανόνες της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης</u>

<u>Παρακολούθηση του πελάτη – μαθητή</u>

Συνεχής προσήλωση στην υποστήριξη των ανθρώπων να αποκτήσουν γνώσεις - αυτό είναι απαραίτητο κατά τη διάρκεια της όλης διαδικασίας, και ιδιαίτερα ο αρχικός ενθουσιασμός να μπορεί να μειωθεί. Ο πελάτης επιλέγει την κατεύθυνση της ανάπτυξης και αποφασίζει για τους στόχους και το πεδίο συνεργασίας, ο εκπαιδευτικός – επόπτης τον/την συνοδεύει σε αυτό το ταξίδι, αλλά μόνο στο βαθμό έχει κληθεί.

Σαφήνεια - επικοινωνία και λήψη πληροφοριών με τον κατάλληλο τρόπο.

Προοπτική - μια συνολική εστίαση στα ενδιαφέροντα του εκπαιδευόμενου.

<u>Εξατομικευμένη προσέγγιση</u>

Δεν υπάρχει καθολική προσέγγιση - μια συγκεκριμένη κατάσταση του πελάτη, η ιδιαίτερη δυναμική του/της, τα ταλέντα του/της και οι αδυναμίες του/της, καθορίζουν μια ιδιαίτερη φύση της εργασίας (κατάλληλη επιλογή μεθόδων, τεχνικών και στυλ). Ο μαθητής είναι υπεύθυνος για τα αποτελέσματα. Επομένως, είναι σημαντικό, αν είναι απαραίτητο, ότι ο

μαθητής πρέπει να γνωρίζει, ότι το τελικό αποτέλεσμα της εκπαίδευσης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από αυτόν/αυτήν.

Προσήλωση – γνήσιο ενδιαφέρον για τον πελάτη. Χάρη σε αυτό ο εκπαιδευτής μπορεί να ανακαλύψει τι δίνει κίνητρο στον μαθητή, τι τον/την ανησυχεί και ποιες ενέργειες τον/την εμπνέουν.

Εμπιστευτικότητα - η ικανότητα να προστασίας των πληροφοριών σχετικά με τις σχέσεις και τη δημιουργία αίσθησης εμπιστοσύνης και ασφάλειας.

Γνήσια σχέση

Η βάση είναι ένα είδος συνεργασίας, μια στενή σχέση που βασίζεται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη. Η βάση της δουλειάς του εκπαιδευτή - επόπτη είναι η πραγματική αφοσίωσή του/της, το ενδιαφέρον για τον πελάτη και το άνοιγμα προς τις ανάγκες του/της. Δημιουργία σχέσεων που βασίζονται στην αλήθεια και την αμοιβαία εμπιστοσύνη. Διάλογος με βάση την ισότητα - είναι απαράδεκτο για έναν εκπαιδευτή - επόπτη να λαμβάνει θέση ανωτερότητας και αυθεντίας σε όλους τους τομείς της ζωής.

Δημιουργία στους πελάτες - μαθητές μια αίσθηση αυτοπεποίθησης - προσωπικής δέσμευσης για τη δημιουργία και διατήρηση μιας καλής άποψης για τον εαυτό τους.

Συνεργασία - η ατμόσφαιρα της συνεταιρικής σχέσης, στην οποία κερδίζουν όλοι ή κανείς.

Επικέντρωση στον στόχο

Σταθερή εστίαση στις σκέψεις και τους στόχους του μαθητή. Η εκπαιδευτική εποπτεία - υποστήριξη είναι μια σχέση που επικεντρώνεται στην επίτευξη συγκεκριμένων αποτελεσμάτων: τη βελτίωση της λειτουργίας του ατόμου στην καθημερινή ζωή, την πραγματοποίηση αλλαγών, την επίλυση των προβλημάτων.

Ο κίνδυνος - ενθάρρυνση της καινοτομίας και της μάθησης μέσα από την πράξη, και προσπάθειες για την εξάλειψη των ποινών για λάθη.

Υπομονή - πέρα από τους βραχυπρόθεσμους στόχους για το όραμα του χρόνου και δράσης.

1.1. Ορισμοί του της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching), σημασία και κατανόηση της έννοιας της «εκπαιδευτικής εποπτείας - υποστήριξης» σε κάθε χώρα.

Ετυμολογικά η λέξη *coaching*προέρχεται από το όνομα του Ουγγρικού χωριού Kocs, όπου από τον δέκατο πέμπτο παράγονταν βολικά τροχοφόρα οχήματα - Kochi.Το όνομα του

οχήματος έγινε δημοφιλές στην Ευρώπη, μετά την κατασκευή του πρώτου τετράτροχου, διαξονικού οχήματος. Ο όρος αυτός, που αρχικά χρησιμοποιήθηκε για να περιγράψει ένα τροχοφόρο μέσο μεταφοράς, διείσδυσε με το χρόνο και σε άλλες γλώσσες, όπως στα αγγλικά *coach*, στα γερμανικά *Kutsche*, ή στα ισπανικά, τα πορτογαλικά και τα γαλλικά *coache*. Η λέξη *coaching* περιγράφει την υπηρεσία της μεταφοράς επιβατών.
Το coaching σταδιακά πήρε άλλες έννοιες μακριά από την (ετυμολογική) ρίζα του. Γύρω στο 1830 η λέξη εμφανίστηκε στην αργκό του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης για να υποδηλώσει έναν δάσκαλο, ο οποίος πέρασε τον μαθητή με ασφάλεια από τις εξετάσεις, και το 1861, στο αθλητικό περιβάλλον, για να περιγράψει έναν προπονητή, ο οποίος οδηγεί έναν αθλητή μέσω της προπόνησης και του ανταγωνισμού σε μεγάλα επιτεύγματα.

Ο David Clutterbuck (2009, σελ. 15) δίνει μια διαφορετική ετυμολογία, βλέποντας την προέλευση της λέξης *coach*στην έννοια του να πειστεί κάποιος να κάνει κάτι, το οποίο κατά τη γνώμη του δείχνει την πειστική φύση του coaching.
Πολωνοί ερευνητές λένε ομόφωνα ότι η εύρεση το ισοδυνάμου της λέξης στην πολωνική γλώσσα είναι αδύνατη (Smidt 2009, σελ. 41, Oleksyn 2006, σελ. 218).

Επίσης αγγλόφωνη λογοτεχνία δείχνει μια παρεξήγηση που προκύπτει από την περιγραφή άλλων παρόμοιων παρεμβάσεων, όπως η κατάρτιση, η καθοδήγηση ή η παροχή συμβουλών ως*coaching* (Clutterbuck, 2002, σελ. 11. Popper και Lipshitz 1992, σελ. 16). Μερικές ανεπιτυχείς προσπάθειες να μεταφραστεί η λέξη ως "trener" δείχνουν τη νομιμότητα ενός τέτοιου επιχειρήματος. Για παράδειγμα, το βιβλίο του Max Landsberg *Tao of coaching* έχει μεταφραστεί στα Πολωνικά ως «Taoszkolenia», το *Coaching and Mentoring* του Eric Parsloe και της Monica Wray - ως "Trener i mentor». Επίσης, όσον αφορά το περιεχόμενο και των δύο βιβλίων η λέξη *coach*μεταφράζεται ως "Trener", η οποία εισάγει μια ουσιώδη σύγχυση των όρων.

Ο όρος coachingέχει πολλές αναφορές στη λογοτεχνία και υποβλήθηκε σε μια σημασιολογική εξέλιξη.

Από τη βασική σημασία, η οποία ήταν το μέσο μεταφοράς για την κίνηση σε φυσικό χώρο, η λέξη έχει καταλήξει να σημαίνει τη διαδικασία της κίνησης στον ψυχολογικό χώρο: ένα

πούλμαν (λεωφορείο), βοηθά να μεταφέρει άνετα επιβάτες από την αφετηρία στον προορισμό τους, και ο coach (εδώ με την έννοια του εκπαιδευτή - επόπτη) -δάσκαλος υποστηρίζει του εκπαιδευόμενους (coachees) στην επίτευξη του δικού τους σκοπού. Μεταφορικά η υποστήριξη αυτή είναι ένα ταξίδι: περιέχει έναν ορισμό της αφετηρίας και του προορισμού, καθώς και ξεπερνά τα πιθανά εμπόδια κατά το ταξίδι προς τον στόχο. Το έργο του coacheίναι να καλύπτει άνετα και με ασφάλεια μια γεωγραφική απόσταση και ο ρόλος του είναι να κάνει το εσωτερικό ταξίδι του πελάτη εύκολο και ευχάριστο.

Με τέτοιο τρόπο είναι κατανοητό το coaching στην Πολωνία. Συνοψίζοντας, τώρα tocoachingείναι συνώνυμο με την συνεταιρική σχέση, κατανοητή ως μια διαδικασία βοήθειας ενός άλλου προσώπου ή μιας ομάδας ανθρώπων. Είναι ένα από τα εργαλεία για την υποστήριξη αλλαγών που σχετίζονται με την ανάπτυξη και το συγκεκριμένο ύφος επικοινωνίας. Εστιάζει στην εξεύρεση λύσεων στο πρόβλημα, όχι στην αναζήτηση των αιτίων του. Η προσοχή επικεντρώνεται στο μέλλον, όχι το παρελθόν. Το πρόβλημα μετατρέπεται σε έναν επιδιωκόμενο στόχο.

Η ουσία του coaching είναι να βοηθήσει μια πληρέστερη χρήση της γνώσης που κατέχει ένα άτομο στο χώρο εργασίας. Ως εκ τούτου, επηρεάζει τη βελτίωση της λειτουργίας του / της, αυξάνοντας το κίνητρο για δράση, καθώς και την αποτελεσματικότητα των μέτρων που λήφθηκαν. Δεν είναι για την εκμάθηση κάτι νέου.

Ως εκ τούτου, το coaching θα πρέπει να επικεντρωθεί στη χρήση των ήδη αποκτηθεισών γνώσεων και δεξιοτήτων του παραλήπτη. Ωστόσο, ανάλογα με τις αναδυόμενες ανάγκες άλλαξε την αφήγηση του για να βελτιώσει τις δράσεις.

Ο σκοπός του coaching είναι να βοηθήσει ένα άτομο στη μετάβαση από τον τόπο στον οποίο είναι, στον τόπο όπου θέλει να είναι, ή απλά πρέπει να είναι και στη μετατροπή της γνώσης σε πρακτικές λύσεις φέρνοντας τον/την πιο κοντά σε έναν σκοπό.

Στο*coaching*χρησιμοποιείται θετική γλώσσα. Οι άνθρωποι εργάζονται σύμφωνα με την αρχή: πείτε ό, τι θέλετε να επιτύχετε, όχι τι δεν θέλετε να πετύχετε. Οι στόχοι διατυπώνονται για να δείξουν τι μπορεί να γίνει καλύτερο, όχι τι γίνεται λάθος, π.χ.: τη

φράση «Πρακτικά δεν υπάρχει συνεργασία με τους γονείς των νέων στο ίδρυμά μας", θα πρέπει να την μετατρέψετε σε "Θέλουμε να αυξηθεί η συμμετοχή των γονέων προς όφελος του ιδρύματος μας. "

Τα αποτελέσματα του coaching είναι ακριβώς καθορισμένοι στόχοι, βελτιστοποιημένες λειτουργίες, καλύτερες αποφάσεις, καλύτερη χρήση των εσωτερικών και εξωτερικών πόρων.

Ένας coach (εκπαιδευτικός – επόπτης) υποστηρίζει την αναζήτηση μιας λύσης στο πρόβλημα χωρίς την επιβολή των δικών του ιδεών, δημιουργώντας μια ευκαιρία να εκφράσει κανείς τις δικές του πεποιθήσεις και συμπεριφορές. Ένας εκπαιδευτικός – επόπτης (coach) καθιστά σαφές ότι η ευθύνη για τους στόχους και την επίτευξή τους έγκειται στο άτομο/ομάδα. Ο *coach*είναι ένας διαμεσολαβητής και συντονιστής της συνάντησης, και ο ρόλος του είναι να βοηθήσει και να υποστηρίξει στην πράξη.

Στην ομαδική εργασία, συμβαίνει ορισμένα από τα δύσκολα θέματα να «κρύβονται κάτω από το χαλί", οπότε ένας *coach* προσπαθεί να τα βγάλει έξω, και η ενέργεια που χρησιμοποιείται συχνά για τις αλληλοκατηγορίες, δικαιολογεί, λέγοντας αυτό που δεν μπορεί κάποιος να κάνει, εξηγώντας γιατί κάποιος έκανε ή δεν έκανε κάτι, κατευθύνει προς μια συγκεκριμένη δράση, σε συνεργασία με πραγματικά προβλήματα.

Στην Κύπρο το coaching (εκπαιδευτική εποπτεία - υποστήριξη) είναι κάτι περισσότερο από μια απλή τεχνική και είναι περισσότερο από ένα απλό «παιχνίδι με τις λέξει» μιας παλιάς ιδέας. Πρόκειται για μια μοναδική φιλοσοφία που ασχολείται πώς να εφαρμόζει με τον καλύτερο τρόπο ριζοσπαστικές και διαρκείς αλλαγές στους εκπαιδευτικούς. Ο αυταρχικός τρόπος ή αν προτιμάτε το "επιτρέψτε μου να σας βοηθήσω να το διορθώσετε", σημαίνει ότι οι άλλοι υπαγορεύουν και κατευθύνουν την πρόοδο του δασκάλου στη βελτίωσή του με παρεπόμενες συνέπειες εάν δεν συμβεί κάτι τέτοιο. Στο πλαίσιο αυτού του παραδοσιακού συστήματος, σε τελική ανάλυση, ο δάσκαλος μπορεί να κατηγορήσει το αφεντικό του αν η στρατηγική που είχε υπαγορευτεί να κάνει δεν λειτουργεί. Η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) είναι εντελώς διαφορετική (Creasy, J. and Paterson, F. (2005) [(Proverbs 24:3-4 New International Version (NIV), **Saying 21**: με τη σοφία είναι χτισμένο ένα

σπίτι, και μέσω της κατανόησης είναι θεμελιωμένο, μέσω της γνώσης τα δωμάτιά του είναι γεμάτα με σπάνιους και πανέμορφους θησαυρούς.].

Η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (teacher coaching) των δασκάλων στα σχολεία παίρνει διάφορες μορφές, αλλά συνήθως είναι σχεδιασμένη ως ένα μέσο για την παροχή εξατομικευμένης επαγγελματικής υποστήριξης στους δασκάλους μέσω της συζήτησης σχετικά με την πρακτική τους.

Η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη χρειάζεται χρόνο για να οργανωθεί και να διευκολυνθεί σε οποιαδήποτε χώρο, και καθώς ο χρόνος είναι πολύτιμος σε όλα τα σχολεία, είναι σημαντικό η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη, όπου χρησιμοποιείται, να λειτουργεί με το μέγιστο αποτέλεσμα [CUREE (2005) National Framework for Mentoring and Coaching].

Για τους δασκάλους, η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη υποστηρίζει συχνά τον πειραματισμό με νέες στρατηγικές στην τάξη. Η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη για την ενίσχυση της διδασκαλίας και της μάθησης δεν είναι συνήθως ρητά συνδεδεμένη με μια μετάβαση της σταδιοδρομίας. Το επίκεντρο συνήθως επιλέγεται από τον εκπαιδευόμενο (coachee) και η διαδικασία παρέχει ευκαιρίες για προβληματισμό και επίλυση προβλημάτων τόσο για εκπαιδευτικό – επόπτη (coach) όσο και για τον εκπαιδευόμενο (coachee) (Lofthouse et. al, 2010). Είναι μια μορφή συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης και έτσι μπορεί να είναι μια ισχυρή διάσταση των επαγγελματικής μάθησης των δασκάλων στο σχολείο (Christopher J. Cushion, Kathy M. Armour, and Robyn L. Jones). Ως εκ τούτου, πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μέρος μιας στρατηγικής προσέγγισης για τη συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη. Επομένως, είναι μια πραγματική εναλλακτική λύση για το τι συνιστά συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη των περισσότερων δασκάλων, η οποία είναι σπάνια συνεργάσιμη ή ενημερωμένη, αλλά, αντίθετα, τείνει να συμπεριλαμβάνει παθητικές μορφές μάθησης, και είναι κακώς ενσωματωμένη στο πλαίσιο της εργασίας. (Pedderetal, 2008).

Ο σύνδεσμος μεταξύ της μάθησης των δασκάλων και της μάθησης των μαθητών ενεργεί ως ο κύριος μοχλός για την ανάπτυξη της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης

(coaching)στα σχολεία. Όποια και αν είναι η φύση του σχολείου υπάρχει είναι μια σταθερή επιτακτική ανάγκη για βελτίωση, τόσο όσον αφορά τα επιτεύγματα των μαθητών όσο και ευρύτερα αποτελέσματα. Το μεγαλύτερο μέρος της σχολικής ημέρας, τόσο για τους μαθητές και όσο και για τους δασκάλους, δαπανάται στα μαθήματα. Το τι συμβαίνει στα μαθήματα είναι εξαιρετικά περίπλοκο, και επηρεάζεται όχι μόνο από την ποιότητα του σχεδιασμού, αλλά και από τις σχέσεις, το περιβάλλον μάθησης και τα κίνητρα όλων των συμμετεχόντων. Οι δάσκαλοι θέτουν συχνά στόχους διαχείρισης της απόδοσης που είναι ενσωματωμένοι σε αυτή την πολυπλοκότητα, και ενώ οι στόχοι βοηθούν στην εστίαση της προσοχής, σπάνια δρουν ως *τα μέσα* για τη βελτίωση της πρακτικής. Ο κύκλος της διαχείρισης της απόδοσης, όπως λειτουργεί στα περισσότερα σχολεία, μπορεί έτσι να λειτουργήσει ως μια άλλη περίπτωση εφαρμογής της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching). Όταν λειτουργεί καλά, αρχίζει να αντιμετωπίζει την πολυπλοκότητα της διδασκαλίας και της μάθησης, παρέχοντας ευκαιρίες για τον έλεγχο των πρακτικών των δασκάλων και τις συνέπειές τους. Δεδομένου ότι είναι μια εξατομικευμένη επαγγελματική δραστηριότητα ανάπτυξης, η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη μπορεί να συντονιστεί με τις ανησυχίες των ειδικών δασκάλων που εργάζονται για να υποστηρίξουν τους δικούς τους μαθητές.

Οι δάσκαλοι και οι επικεφαλής των σχολείων γίνονται όλο και πιο πληρέστερα ενημερωμένοι για τις σχέσεις μεταξύ ασχολίας, σχολίων και μάθησης για τους μαθητές, όπως αποδεικνύεται και από την αξιολόγηση της ατζέντας μάθησης. Η σημασία αυτού του γεγονότος είναι η παράλληλη σχέση μεταξύ πρόκλησης και σχολίων στη μάθηση των δασκάλων. Οι ρόλοι των εκπαιδευτικών είναι δύσκολοι, αλλά μερικές φορές οι δάσκαλοι επικεντρώνονται στην επαχθή φύση του επαγγέλματος, παρά τις θεωρητικές και πρακτικές προκλήσεις που αυτό εμπεριέχει. Έχουν την τάση να υιοθετούν μια διδακτική ρουτίνα και συχνά περιμένουν τα αποτελέσματα των εξετάσεων, τη διαχείριση των επιδόσεων και τις επιθεωρήσεις του Γραφείου Επιθεώρησης Εκπαίδευσης για να δείξει πόσο καλά κάνουν τη δουλειά τους. Οι δυσκολίες του ρόλου τους, και τα σχετικά αναποτελεσματικά διαθέσιμα μέσα για σχόλια (feedback), μπορεί να οδηγήσει τους δασκάλους να παραβλέψουν κάποιες από τις μικρές λεπτομέρειες της πρακτικής τους. Η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη είναι ένας τρόπος με τον οποίο οι δάσκαλοι μπορούν να αποκαταστήσουν αυτή την ισορροπία.

Και ακριβώς όπως κάθε παιδί είναι σημαντικό, κάθε δάσκαλος είναι επίσης σημαντικός. Η ευημερία του υπαλλήλου αποτελεί βασικό μέλημα όλων των αποτελεσματικών ηγετών ενός σχολείου. Η ευημερία των δασκάλων είναι μια άλλη σύνθετη δυναμική, αλλά επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από την αίσθηση της αξίας και της ευκαιρίας τους να συμβάλουν σημαντικά στη σχολική κοινότητα.

Με τη σειρά τους επηρεάζονται εν μέρει από τη φύση των σχέσεων μεταξύ των δασκάλων, των συναδέλφων τους και των μαθητών τους. Η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη δημιουργεί ευκαιρίες για εμπιστοσύνη, την ανάπτυξη ανοιχτών επαγγελματικών σχέσεων και αυτά βοηθούν στην ανάπτυξη του κοινωνικού κεφαλαίου του σχολείου. Επειδή το κοινωνικό κεφάλαιο συμβάλλει στους συνολικούς διαθέσιμους πόρους του σχολείουγια να πραγματοποιήσει με επιτυχία τη βασική του δραστηριότητα και να συνεχίσει να βελτιώνεται, μπορεί να προσφέρει μια περαιτέρω ευκαιρία για την εφαρμογή της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης.

Προκειμένου να σχεδιαστεί η ανάπτυξη της εκπαιδευτικής εποπτείας - υποστήριξης είναι χρήσιμο να επανεξεταστεί το σημερινό πλαίσιό της και η φύση των υφιστάμενων δραστηριοτήτων της στο σχολείο. Αξίζει να ληφθεί μια απόφαση σχετικά με το ποιος αναλαμβάνει την επανεξέταση – αξιολόγηση. Μπορεί να είναι χρήσιμο να δημιουργηθεί μια μικρή ομάδα εργασίας, ίσως συμπεριλαμβανομένου του προσωπικού που εργάζεται σε διάφορα επίπεδα στο σχολείο, και, ενδεχομένως, ενός μέλους του διοικητικού οργάνου. **Η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (Instructional Coaching)** (Knight, J., 2007) σε επίπεδο δασκάλου απαιτεί ότι οι διαχειριστές και επικεφαλής του σχολείου να εκπαιδευτούν στο να απέχουν από τη φυσική τους τάση να παρέχουν στον δάσκαλο λύσεις για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει. Αντίθετα, ο ρόλος του διαχειριστή είναι να βοηθήσει τον δάσκαλο να εντοπίσει τα προβλήματα και να βρει ο ίδιος τις δικές του λύσεις. Ρωτώντας τον δάσκαλο σχολαστικά, ανοιχτού τύπου ερωτήσεις, ο διαχειριστής βοηθά τον δάσκαλο να αντανακλά και να αναλύει ένα ζήτημα της επιλογής του και στη συνέχεια να ρωτάει την παντοδύναμη ερώτηση: «Τι θα κάνεις γι 'αυτό;"

Χρησιμοποιώντας αυτή τη στρατηγική εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης, ο δάσκαλος αναγκάζεται να αναλάβει την ευθύνη για τη συμπεριφορά του, κάτι το οποίο είναι ένα μεγάλο βήμα για έναν δάσκαλο που συχνά στρέφεται μόνο στους μαθητές, τους γονείς, και προηγούμενους δασκάλους για την αιτία πίσω από την έλλειψη προόδου ενός μαθητή. Αυτή η προσέγγιση βοηθά τους δασκάλους να εστιάζουν στη δική τους συμπεριφορά και να την αλλάξουν.

Η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (educational coaching) έχει σημαντικά αποτελέσματα για την τάξη. Μέσω αυτής της διαδικασίας, είναι δυνατή η πραγματική χειραφέτηση των δασκάλων, αλλά ίσως το πιο σημαντικό είναι ότι οι δεξιότητες που έχουν διαμορφωθεί από τον διαχειριστή στον δάσκαλο είναι ακριβώς οι δημιουργικές δεξιότητες που οι δάσκαλοι μπορούν να χρησιμοποιήσουν με τους δικούς τους μαθητές.

Η εμπειρία στην Κύπρο δείχνει ότι με τον όρο coaching εννοούμε την εκπαίδευση ή την ανάπτυξη στην οποία ένα άτομο που ονομάζεται εκπαιδευτικός – επόπτης (coach) υποστηρίζει έναν μαθητευόμενο για την επίτευξη ενός συγκεκριμένου προσωπικού ή επαγγελματικού στόχου.

Η εμπειρία και εξειδίκευση του εκπαιδευτικού – επόπτη (coach) προσφέρει καθοδήγηση, συμβουλές και υποστήριξη σε όλο το φάσμα των καθηκόντων κάποιου. Η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη των δασκάλων (teacher coaching) στα σχολεία παίρνει διάφορες μορφές, αλλά λαμβάνεται συνήθως ως ένα μέσο για την παροχή εξατομικευμένης επαγγελματικής υποστήριξης στους δασκάλους μέσω της συζήτησης σχετικά με την πρακτική τους. Η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching)απαιτεί χρόνο για να οργανωθεί και να διευκολυνθεί σε οποιαδήποτε σχολείο, και καθώς ο χρόνος είναι πολύτιμος στα σχολεία, είναι σημαντικό, όπου χρησιμοποιείται, να λειτουργεί με το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching)διαφέρει από την καθοδήγηση (mentoring) καθώς εστιάζει σε συγκεκριμένα καθήκοντα ή στόχους, σε αντίθεση με γενικούς στόχους ή συνολική πρόοδο.

Στην Κύπρο, ο τρόπος με τον οποίο γίνεται κατανοητή η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching)εμφαίνεται σε ένα πρόγραμμα Υποψήφιων Δασκάλων της

Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, που πραγματοποιείται από το Πανεπιστήμιο Κύπρου από το 2007. Το πρόγραμμα έχει ως στόχο να προετοιμάσει τους αποφοίτους πανεπιστημίων για την ανάληψη καθηκόντων διδασκαλίας. Αυτό το πρόγραμμα επιδιώκει να εμπλουτίσει τους απόφοιτους με όλες εκείνες τις εμπειρίες και δεξιότητες που θα τους επιτρέψουν να ερμηνεύσουν πρακτικά παιδαγωγικές θεωρίες και μετατρέπει το περιεχόμενο διαφόρων επιστημονικών κλάδων προκειμένου να εκτελέσουν με επιτυχία το ρόλο τους στην τάξη και στο ευρύτερο πεδίο του σχολείου.

Η επιτυχής διδασκαλία απαιτεί την κατανόηση και εφαρμογή της διαδικασίας οικοδόμησης γνώσης, την εφαρμογή αυτής της διαδικασίας στην τάξη και την ανάπτυξη παιδαγωγικής σκέψης σχετικά με τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και τις κοινωνικο-πολιτικές διαστάσεις τους. Το πρόγραμμα υποψηφίων δασκάλων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης βασισμένο στη θέση ότι η επιστημολογική επάρκεια σε ένα θέμα δεν μπορεί να αποτελέσει από μόνο του μια βάση για την ποιότητα διδασκαλία και μάθησης.

Αυτό το πρόγραμμα επιδιώκει να εμπλουτίσει τους απόφοιτους με όλες εκείνες τις εμπειρίες και δεξιότητες που θα τους επιτρέψουν να ερμηνεύσουν πρακτικά παιδαγωγικές θεωρίες και μετατρέπει το περιεχόμενο διαφόρων επιστημονικών κλάδων προκειμένου να εκτελέσουν με επιτυχία το ρόλο τους στην τάξη και στο ευρύτερο πεδίο του σχολείου. Οι θεωρητικές και πρακτικές πλευρές του προγράμματος συμβάλλουν στην ανάπτυξη της ικανότητας του εκπαιδευτικού:

α) να παρατηρεί συστηματικά και να αναλύει το δίκτυο δυναμικών σχέσεων και αλληλεπιδράσεων που λαμβάνουν χώρα μέσα στην τάξη και το σχολείο γενικά,
β) να οργανώνει και να κατευθύνει τη διαδικασία μάθησης και,
γ) να αναλύει τη διδασκαλία κριτικά.

Το πρόγραμμα αναγνωρίζει τις ιδιαιτερότητες των διαφόρων κλάδων, ενθαρρύνει και βοηθά τους υποψηφίους να αναπτύξουν μηχανισμούς σύνθεσης και συνεχούς αξιολόγησης εξειδικευμένων λύσεων για το πρόβλημα διδασκαλίας – μάθησης σε κάθε θέμα ξεχωριστά. Αναμένεται ότι μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος, οι υποψήφιοι δάσκαλοι θα

αναπτύξουν μια σύγχρονη παιδαγωγική φιλοσοφία που θα τους βοηθήσει να ασκούν τα καθήκοντά τους με αρκετά εχέγγυα επιτυχίας.

Κύριοι Στόχοι του Προγράμματος:

- Η προετοιμασία των δασκάλων ώστε να στηρίξουν τις γνώσεις και την πληροφόρηση των μαθητών.
- Η απόκτηση εμπειρίας και δεξιοτήτων που θα επιτρέπουν στους δασκάλους να ερμηνεύουν διαφορετικές παιδαγωγικές θεωρίες και εφαρμογές αποτελεσματικών μεθόδων διδασκαλίας.
- Η ανάπτυξη της αυτονομίας ώστε να καταστούν ικανοί οι εκπαιδευτικοί να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες στο σχολείο, να αναλύουν, να ερμηνεύουν και να αναπτύσσουν προγράμματα.
- Η ανάπτυξη της ικανότητας των δασκάλων να αναλάβουν πρωτοβουλίες και να συμμετέχουν σε σχολικές και διασχολικές πολιτικές.
- Η ευαισθητοποίηση των δασκάλων στις διαφορετικές ανάγκες των μαθητών, τα επίπεδα ετοιμότητας και την ανάπτυξη δεξιοτήτων ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν σε τάξεις μικτής ικανότητας.
- Η ετοιμότητα των δασκάλων να ανταποκριθούν θετικά στη διαφορετικότητα των μαθητών και να τους προσφέρουν ίσες ευκαιρίες.
- Η προετοιμασία των δασκάλων να αναγνωρίζουν και να υποστηρίζουν την πολιτιστική και γλωσσική πολυφωνία στα κυπριακά σχολεία.
- Η ανάπτυξη της ικανότητας των δασκάλων να δημιουργήσουν το κατάλληλο περιβάλλον για τη διδασκαλία εξειδικευμένων θεματικών ενοτήτων.

Στην Ιταλία η εκπαιδευτική εποπτεία - υποστήριξη είναι ένα πραγματικά ισχυρό εργαλείο που βοηθά στη βελτίωση της ιδιωτικής και επαγγελματικής ζωής, στη βελτίωση των σχέσεων με άλλους, στην ανακάλυψη πιο αποτελεσματικών στρατηγικών για την επίτευξη προσωπικών στόχων.

Στο σχολείο, οι δάσκαλοι συνήθως αναλαμβάνουν τη φροντίδα του της εκπαιδευτικής εποπτείας - υποστήριξης (coaching learning), ακολουθώντας τις αρχές της στην προσέγγιση

έναντι των μαθητών. Ωστόσο, δουλεύοντας με παιδιά και εφήβους, σε μια περίεργη περίοδο της ζωής τους (λόγω της ηλικίας, της προσωπικής και την κοινωνικής τους προέλευσης, και οικογενειακής εμπειρία), οι δάσκαλοι υιοθετούν τις αρχές της Συμβουλευτικής (Counseling) για την επίλυση πιθανών δυσκολιών ή συγκρούσεων.

Τα κύρια σημεία της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching):

- Καθορισμός των στόχων ως σαφών και μετρήσιμων.

- Αποτελεσματική απόδοση και ανάπτυξη των επαγγελματικών ικανοτήτων.

- Προσδιορισμός των πόρων και χρήση αυτών.

- Εκπαίδευση και αξιοποίηση των δυνατότητες καθενός.

Τα κυριότερα σημεία της Συμβουλευτικής (Counseling):

- Προσδιορισμός της περιοχής δυσφορίας.

- Καθορισμός των στόχων.

- Επίγνωση των μαθητών ως προς τα δυνατά και αδύναμα σημεία τους.

- Προσδιορισμός της συνεχούς αξιολόγησης (feedback) με τα συναισθήματα, τις σκέψεις και τις ενέργειες κάποιου (ABC Method).

Σημεία που λαμβάνονται υπόψη στο σχολείο:

- Ο προσδιορισμός της περιοχής δυσφορίας.
- Η εκπαίδευση στον "Συναισθηματικό Αλφαβητισμό" με τους μαθητές: ταξινόμηση των συναισθημάτων, αναγνώριση των συναισθημάτων και η σημασία να βιώσουν ένα συναίσθημα.
- Η ανάπτυξη ικανοτήτων "Συναισθηματικής Νοημοσύνης": συναισθηματική επίγνωση, έλεγχος των παρορμήσεων, ανθεκτικότητα (ικανότητα αυτο-παρακίνησης), ενσυναίσθηση, αποτελεσματική διαχείριση των διαπροσωπικών σχέσεων (επικοινωνία με αποτελεσματικό τρόπο και διαπραγμάτευση συγκρούσεων).
- Ο προσδιορισμός του στόχου συμπεριφοράς που πρέπει να επιτευχθεί.
- Η επίγνωση των μαθητών ως προς τους πόρους και τις εξαιρέσεις.

- Η χρήση των εργαλείων του καταιγισμού ιδεών “Brainstorming” και της επίλυσης προβλημάτων.
- Ο προσδιορισμός των προσωπικών νοητικών αναπαραστάσεων και δυσλειτουργικών λύσεων που έχουν υιοθετηθεί.
- Η έναρξη ενός "Εικονικού Κύκλου" (ένα σύνολο ορθών πρακτικών) για τη δημιουργία θετικών πεποιθήσεων στον εαυτό κάποιο, η υποστήριξη του κινήτρου και η βελτίωση της αυτοεκτίμησης.
- Η διαχείριση του σχολικού άγχους (σχετική με τις σχέσεις και προσωπικές παραστάσεις "ζευγάρι με ζευγάρι/ενήλικα (“pair to pair/adult”)»): «ΠΛΗΜΜΥΡΑ» (καταδύσεις στη ροή μέσω της "φαντασίας"), αναγνώριση του άγχους στον εαυτό κάποιου και σε άλλους, σύνορα θεμάτων και καταστάσεων, προσδιορισμός των όρων και των συνεπειών, εκμάθηση του πώς να μιλήσουμε για το άγχος, προσομοίωση της κατάστασης που προκαλεί άγχος και ανακάλυψη τρόπων διαχείρισής της.

Στην Ισλανδία η εκπαιδευτική εποπτεία - υποστήριξη είναι ως επί το πλείστον ηγετικά προσανατολισμένη. Πρόκειται για μια σχετικά νέα προσέγγιση στην ισλανδική επιχειρηματική ζωή και έχει σταθερή αύξηση τα τελευταία χρόνια. Εδώ στην Ισλανδία κυρίως ακούμε και γνωρίζουμε σχετικά με τη χρήση της ηγετικής εκπαιδευτικής εποπτείας - υποστήριξης(leadershipcoaching) και της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης τρόπου ζωής (life style coaching), αλλά ο όρος coaching έχει αναπτυχθεί από τοcoachingστην "ψυχολογία του αθλητισμού".

Σύμφωνα με ισλανδική ιστοσελίδα το Coaching εισήχθη στις Ευρωπαϊκές επιχειρήσεις περίπου πριν από 15 χρόνια με τη δημοσίευση του βιβλίου "Coaching for Performance" του John Whitmore.

Το Coaching κάνει μια θετική αλλαγή. Από πού να αρχίζει η αλλαγή;

Ο John Whitmore επισημαίνει ότι η αλλαγή πρέπει να πληροί όλες τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

Να είναι (TOBE):

σημαίνει να αναπτύσσει συναισθηματική νοημοσύνη - προσέγγιση, στάση, συμπεριφορά,

Να ενεργεί (TOACT):

δηλαδή, να ασκεί συναισθηματική νοημοσύνη (εδώ είναι ο σημαντικός ρόλος της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching): υποστήριξη μιας συγκεκριμένης δράσης, στην οποία εκφράζεται η συναισθηματική νοημοσύνη).

Η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) μπορεί να οριστεί ως προσωπική, εποικοδομητική και επαγγελματική συνεργασία μεταξύ του εκπαιδευτικού επόπτη (coach) και του ατόμου. Ο στόχος είναι να μπορέσει το άτομο μέσω της ενθάρρυνσης και της υποστήριξης να προχωρήσει μπροστά και να δει μετρήσιμες και θετικές αλλαγές στη ζωή του, χωρίς να έχει σημασία αν ο στόχος είναι προσανατολισμένος προς την ψυχική ή σωματική υγεία, την καριέρα, τις σχέσεις ή άλλες.

Κατά τη διάρκεια της ανάπτυξης της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) υπήρξαν πολλές διαφορετικές εστιάσεις που αναπτύχτηκαν όπως Business Coaching, Executive Coaching, Life Coaching, HealthCoaching και ΕκπαιδευτικόCoaching.

Η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) είναι μια τεχνική συζήτησης για την αύξηση της αυτογνωσίας και της ατομικής ευθύνης. Η ιδέα είναι ότι ο εκπαιδευτικός επόπτης (coach) χτίζει μια επαγγελματική σχέση με το άτομο που βασίζεται στην εμπιστοσύνη και την εμπιστευτικότητα. Η μέθοδος της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) βοηθάει το άτομο να βρει έναν τρόπο για να πετύχει στην προσπάθειά του και τη διατήρησή του στην πορεία του. Κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας προκύπτουν νέες ευκαιρίες για ενδοσκόπηση καθώς και γενικότερες ευκαιρίες.

Η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) λειτουργεί με την κατανομή της εξουσίας και των έργων, τολμώντας να είναι ηγέτης, επιθεωρώντας τον φόρτο εργασίας για τους συναδέλφους (ίσως για τους μαθητές), το ίδιο φόρτο εργασίας και τη διευκόλυνση της μάθησης.

Η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (educational coaching) είναι πιο πιθανώς κάπως διαφορετική, δεδομένου ότι θα πρέπει πιθανότατα να αρχίζει στο επίπεδο της διοίκησης, όπου θα ενεργεί ως ο εκπαιδευτικός – επόπτης (coach) στον δάσκαλο και θα απέχει από την τάση να δώσει τη λύση στο πρόβλημα με τον δάσκαλο. Οι διαχειριστές και οι δάσκαλοι θα πρέπει να αλλάξουν τον τρόπο σκέψης τους για να επωφεληθούν οι μαθητές από τη

διαδικασία. Ο δάσκαλος θα πρέπει να εργαστεί για τις λύσεις του αντί να ψάχνει αλλού για το πρόβλημα. Χρησιμοποιώντας την εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) θα πρέπει ο εκπαιδευτικός να αποδεχθεί την ευθύνη για τη συμπεριφορά του, η οποία είναι ένα μεγάλο βήμα για έναν δάσκαλο που στρέφεται συχνά μόνο σε μαθητές, γονείς, και προηγούμενους δασκάλους για την αιτία πίσω από την έλλειψη προόδου ενός μαθητή.

Η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (educational coaching)θα μπορούσε να είναι ισχυρή για την τάξη. Μέσω της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (educational coaching), είναι δυνατή η ενδυνάμωση των δασκάλων, αλλά ίσως το πιο σημαντικό είναι ότι οι δεξιότητες που έχουν μοντελοποιηθεί από τον επικεφαλής διαχειριστή στον δάσκαλο είναι ακριβώς οι δημιουργικές δεξιότητες που οι δάσκαλοι μπορούν να εφαρμόσουν στους δικούς τους μαθητές. Αν οι δάσκαλοι είναι σε θέση να βοηθήσουν τους μαθητές να λύσουν τα δικά τους εκπαιδευτικά και προσωπικά προβλήματα με παρόμοιους τρόπους, οι δάσκαλοι γίνονται λιγότερο περιοριστικοί στη στάση τους προς τους μαθητές, και οι μαθητές αισθάνονται πιο υπεύθυνοι για τη μάθηση και τη ζωή τους.

Στην Ισλανδία η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching)αναπτύσσεται κυρίως σε επίπεδο ηγεσίας. Αν και θα έπρεπε να ελεγχθεί πώς εξελίσσεται προς το μορφωτικό επίπεδο. Παρόλα αυτά, είναι πιθανό ότι σε διοικητικό επίπεδο παρακολουθούνται σεμινάρια γύρω από την εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching).

1.2. Η παρουσία της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching)στην εκπαιδευτική πρακτική του οργανισμού (παραδείγματα χρήσης σε ιδρύματα - εταίρους).

Οι τεχνικές εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) στο έργο των εκπαιδευτικών οργανισμών χρησιμοποιούνται με διαφορετική συχνότητα και σε διαφορετικά επίπεδα. Ομοίως, στην πρακτική των οργανώσεων εταίρων. Παραδείγματα από διαφορετικές χώρες μπορούν να αποτελέσουν πηγή έμπνευσης για τη χρησιμοποίηση αυτού του προγράμματος, να χρησιμοποιήσουν μια παρόμοια δράση στο δικό τους ίδρυμα.

Η κλασσική προσέγγιση της εκπαιδευτικής εποπτείας - υποστήριξης (coaching) μπορεί να περιγραφεί ως εξής: π.χ. Η Εύα, 14 χρονών κορίτσι, παρέμεινε για ένα χρόνο υπό την επίβλεψη του δασκάλου-εκπαιδευτικού. Παρατήρησε ότι δεν προόδευε όσο θα μπορούσε, και δεν ήξερε τι να κάνει στο μέλλον, ποια σταδιοδρομία να επιλέξει. Η δασκάλα της χρησιμοποίησε έναν επιβλητικό τόνο και αρνήθηκε να δεχθεί τις απόψεις και τις σκέψεις της. Στο τέλος της σχολικής χρονιάς, αισθανόταν ότι χωρίς είχε κίνητρα λόγω της έλλειψης προόδου και επιτυχίας, η Εύα ζήτησε τη βοήθεια ενός άλλου δασκάλου. Ήταν ένας δάσκαλος-εκπαιδευτικός-επόπτης (coach), εκτιμούμενος πολύ από τους φίλους της. Λάμβανε χώρα μια εβδομαδιαία συνεδρία αμοιβαίας νόησης: τέθηκαν κριτήρια και τομείς δεξιοτήτων που θα αξιολογούνταν, κάθε μέρα μιλούσαν για το μέλλον - για τους στόχους και ακόμη και τα όνειρα της Εύας. Μετά από μία εβδομαδιαία συνεδρία τόσο ο νέος δάσκαλος – εκπαιδευτικός – επόπτης (coach) όσο και η Εύα συμφώνησαν ότι τα πλεονεκτήματα της είναι: η ικανότητα να συνεργάζεται με άλλους, η φυσική περιέργειά της για τον κόσμο, και χειρωνακτικές δεξιότητες. Η περιοχή για βελτίωση ήταν η ικανότητα γρήγορης απομνημόνευσης, η ευταξία και η δυνατότητα προγραμματισμού των δραστηριοτήτων της. Και οι δύο συμφώνησαν σχετικά με τις βασικές ικανότητες και τις τεχνικές, και ανέπτυξαν ένα σχέδιο δράσης. Το σχέδιο όριζε ορισμένα στάδια. Μετά από κάθε στάδιο θα γινόταν αξιολόγηση της προόδου, ακολουθούμενη από συζητήσεις σχετικά με την αλλαγή της τακτικής.

Ο νέος δάσκαλος – εκπαιδευτικός – επόπτης (coach) χρησιμοποίησαν διαφορετικές μεθόδους εργασίας και μετά από μερικές εβδομάδες, τα αποτελέσματα άρχισαν να γίνονται ορατά. Η νέα προσέγγιση ήταν λιγότερο περιοριστική. Παρόλο που εργάζονταν και συζητούσαν νέες στρατηγικές, ο δάσκαλος συνήθιζε να ρωτάει:

- Τι προσπαθείς να πετύχεις;
- Είναι ακριβώς ό,τι πέτυχες;
- Θα ήθελες να δοκιμάσεις ....?
- Τι σκοπεύεις να κάνεις τώρα για να είσαι εκεί που θες να είσαι;
- Θέλετε να μάθεις τη γνώμη μου γι 'αυτό;

Αναγκάζοντας την Εύα να επικεντρωθεί στους πραγματικούς της στόχους, την παρακίνησε να αναλάβει τις ευθύνες της για όλα όσα συνέβησαν κατά τη διάρκεια της κοινής εργασίας τους.

Όταν ένα στάδιο της συνεργασίας έληξε και οι δύο συνόψιζαν και συζητούσαν τα αποτελέσματα. Εάν τα αποτελέσματα ήταν ικανοποιητικά και σύμφωνα με το προσδοκώμενο επίπεδο, προχωρούσαν σε νέο στάδιο.

Ένα τέτοιο συμβουλευτικό είδος συνεργασίας έφερε αποτελέσματα, αλλά υπήρχαν στιγμές που δεν ήταν το κατάλληλο. Ο δάσκαλος "πήρε την κατάσταση στα χέρια του», επιβάλλοντας ορισμένες λύσεις. Ενώ εργαζόταν για την ανάπτυξη μιας συνεχούς αξιολόγησης της προόδου, ο προγραμματισμός και οι βραχυπρόθεσμοι στόχοι έφεραν συγκεκριμένα αποτελέσματα. Θετικά αποτελέσματα και τα μικρά επιτεύγματα είχαν ισχυρή επίδραση στα κίνητρα και στην αύξηση της ενέργειας για δράση.

Μετά από τέτοιες δραστηριότητες η Εύα βρήκε τη μαθησιακή διαδικασία ως μια συναρπαστική πρόκληση. Κέρδισε επίσης υψηλότερη αυτοεκτίμηση, αυτοπεποίθηση και αυτο-αποδοχή. Καταλαβαίνει τη διαδικασία της μάθησης και της προόδου, καθώς και τους λόγους των αποτυχιών της. Λέει ότι το πιο σημαντικό είναι η δυνατότητα περαιτέρω ανεξάρτητης εργασίας: ξέρει πώς να δράσει και να διορθώσει τη συμπεριφορά της. Πώς να επιλέξει τον δρόμο της προόδου.

Στο Μη-Δημόσια Εκπαιδευτικό Κέντρο Νεολαίας στη Węgrzynów η υλοποίηση των επιμέρους εκπαιδευτικών - θεραπευτικών προγραμμάτων, τα οποία αναπτύσσονται για κάθε μαθητή, μπορούν να θεωρηθούν ως μέρος του έργου της εκπαιδευτικής εποπτείας - υποστήριξης. Κατ 'ιδίαν συναντήσεις του μαθητή με τον δάσκαλο - θεραπευτή είναι ο τρόπος για την πρόοδο των κοριτσιών. Η διάγνωση που γίνεται πριν από την ανάπτυξη του προγράμματος δείχνει τη δυναμική και τους πόρους του μαθητή, εκτός από τις δυσκολίες και τα κοινωνικά και εκπαιδευτικά προβλήματα, στα τα οποία ο δάσκαλος μπορεί να στηρίξει το έργο του/της. Οι στόχοι προς επίτευξη είναι προκαθορισμένοι, και σχετίζονται με την αλλαγή της στάσης, τη γνωστική, τη συναισθηματική και κοινωνική συμπεριφορά. Η δουλειά πραγματοποιείται βάσει του προκαθορισμένου σχεδίου (σχεδίων) για δραστηριότητες με τον μαθητή, το οποίο έχει προετοιμαστεί στη βάση ενός

εξατομικευμένου εκπαιδευτικού προγράμματος. Περιλαμβάνει συγκεκριμένες δράσεις στη διάρκεια του χρόνου και μια μέθοδο για την αξιολόγηση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων. Είναι πολύ σημαντικό να ενισχυθεί, σε διαφορετικά στάδια, το ατομικό πρόγραμμα, η αυτοεκτίμηση του μαθητή, το αποτελεσματικό κίνητρο για αλλαγή και η ευαισθητοποίηση του μαθητή από τα οφέλη των θετικών αλλαγών στο μέλλον.

Όχι πάντα, όμως, το η δουλειά φέρνει τα αναμενόμενα αποτελέσματα λόγω της ισχυρής συνήθειες των νέων ανθρώπων να ζουν ως συνήθως, χωρίς την τήρηση κανόνων και τρόπων συμπεριφοράς, αλλά και χωρίς σαφή σκοπό. Αυτό οφείλεται συχνά στην έλλειψη αποδοχής από την οικογένεια, στο δυσλειτουργικό οικογενειακό περιβάλλον, στη χαμηλή αυτοεκτίμηση και τα κίνητρα. Στη συνέχεια, έγιναν τροποποιήσεις για την αύξηση της αποτελεσματικότητας των δράσεων που αναλήφθηκαν. Μπορούν να παρατηρηθούν η προσωπική πρόοδος του μαθητή, σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, η δυνατότητα να διατυπώνει σημαντικούς στόχους για τον ίδιο και η επιθυμία για την επίτευξή τους, η οποία θεωρείται επιτυχία. Η πιο μετρήσιμη αξιολόγηση είναι τα σχόλια (feedback), όταν, μετά την έξοδο από το Κέντρο, ο μαθητής παραμένει σε επαφή με τους δασκάλους και τους εκπαιδευτικούς, βρίσκει μια δουλειά και λειτουργεί καλά στην κοινωνία.

Ένα παράδειγμα καλής πρακτικής στον τομέα της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) στο σχολείο της Λάρνακας είναι η συνεργασία με τον "Κυπριακό ΣύνδεσμοΟικογενειακού Προγραμματισμού» (ΚΣΟΠ). Είναι μια από τις παλαιότερες και πιο εδραιωμένες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) στην Κύπρο, με πλούσια και συνεχή συμβολή στην κοινωνία, την υγεία, την εκπαίδευση και τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, από την ίδρυσή της το 1971. Η ΚΣΟΠ είναι πλήρως διαπιστευμένο μέλος του Ευρωπαϊκού Δικτύουτης Διεθνούς Ομοσπονδίας Οικογενειακού Προγραμματισμού με ενεργό συμμετοχήσε πολλά ευρωπαϊκά δίκτυα και οργανώσεις.

Η επιστημονικά τεκμηριωμένη Ολοκληρωμένη Σεξουαλική Εκπαίδευση, απαλλαγμένη από προκαταλήψεις, δόγματα και ιδεολογίες, είναι απαραίτητο να μεταδώσει στους νέους τις δεξιότητες - γνώσεις και δεξιότητες – ώστε να κάνουν συνειδητές και δωρεάν επιλογές

σχετικά με τη σεξουαλική τους ζωή. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο ο ΚΣΟΠ σχεδιάζει υλοποιεί και αξιολογεί προγράμματα ενημέρωσης και εκπαίδευσης νέων ανθρώπων και νέων ειδικών, εκπαιδεύει τους γονείς, τους δασκάλους και άλλους επαγγελματίες, και εκδίδει έγκυρο ενημερωτικό και εκπαιδευτικό υλικό για θέματα σεξουαλικότητας.

Με βάση αυτή τη φιλοσοφία το **Ειδικό Σχολείο «Άγιος Σπυρίδωνας»** υιοθέτησε το πρόγραμμα «Keep me Safe" στο πλαίσιο της Ειδικής Αγωγής.
Ο στόχος του προγράμματος «KEEPMESAFE» είναι η συνεργασία μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών, προκειμένου να αξιοποιηθούν οι βέλτιστες πρακτικές, η εξειδίκευση και οι αποδεδειγμένες στρατηγικές των πιο έμπειρων εταίρων να δημιουργούν προγράμματα πραγματοποίησης παρεμβάσεων και πρόληψης της σεξουαλική κακοποίησης και βίας σε Νέους με Μαθησιακές Δυσκολίες.

Η βία κατά παιδιών με ειδικές ανάγκες εμφανίζεται 1.7 φορές πιο συχνά από ό, τι το ποσοστό της βίας κατά των παιδιών χωρίς ειδικές ανάγκες. Μερικές μελέτες δείχνουν ότι το 90% των ατόμων με νοητικές αναπηρίες θα βιώσει τη σεξουαλική κακοποίηση σε κάποιο στάδιο της ζωής τους, τις περισσότερες φορές από τα μέλη της οικογένειάς τους ή από άλλους ανθρώπους στο άμεσο περιβάλλον τους. Η ΚΣΟΠ αναγνώρισε ότι ενώ υπάρχει έντονη ανάγκη για την ενίσχυση και την υποστήριξη Νέων με Μαθησιακές Δυσκολίες, ώστε να μπορούν να προστατευθούν από τη σεξουαλική κακοποίηση ή βία, δεν υπάρχουν ακόμη στην Κύπρο, οι δεξιότητες και τα εργαλεία για να είναι κανείς σε θέση να ανταποκριθεί σε αυτή την ανάγκη.

Οι νέοι με μαθησιακές δυσκολίες για τους σκοπούς του παρόντος προγράμματος ορίζονται ως άνθρωποι από δέκα έως εικοσιπέντε (10-25) ετών, οι οποίοι έχουν διανοητική αναπηρία (νοητική υστέρηση). Η «μαθησιακή δυσκολία» είναι μια ευρεία έννοια που περιλαμβάνει διάφορα ψυχολογικά προβλήματα, συμπεριλαμβανομένων των διαφόρων ειδικών περιπτώσεων (όπως ειδικές μαθησιακές δυσκολίες, δυσλεξία, ή αναπτυξιακές διαταραχές, π.χ. νοητική υστέρηση, αυτισμό, κλπ.) και προβλήματα που αποκτήθηκαν μετά τη γέννηση (π.χ. ως αποτέλεσμα της εγκεφαλικής βλάβης).

Το **πρόγραμμα Keep me Safe** υλοποιήθηκε σε τρεις φάσεις.

Η πρώτη φάση περιλάμβανε 30 ώρες εκπαίδευσης για τους δασκάλους σχετικά με τις αρχές και τις προτεραιότητες του προγράμματος. Η δεύτερη φάση περιλάμβανε 10 ώρες εκπαίδευσης για τους γονείς που αγκάλιασαν το πρόγραμμα και η τρίτη φάση περιλάμβανε ένα ετήσιο πρόγραμμα (εβδομαδιαίες συνεδρίες) για τους επιλεγμένους μαθητές των οποίων οι γονείς ενέκριναν εγγράφως τη συμμετοχή τους.

Μετά την αξιολόγηση του προγράμματος δημιουργήθηκε σχετικός κωδικό, πρωτόκολλο και πολιτική που σχετικά με:

- θέματα και δικαιώματα σεξουαλικότητας.
- Αυτοπροστασία.
- Σεξουαλική κακοποίηση.

Αυτός ο κωδικός μοιράστηκε σε συμφωνία με το προσωπικό του σχολείου και τους γονείς.

Αυτό το πρόγραμμα συνεχίζεται ακόμα με νέα θέματα. Επιπλέον, το σχολείο έχει ως στόχο να συμπεριλάβει αυτή την θεματική ενότητα στο εθνικό πρόγραμμα σπουδών στην Ειδική Αγωγή.

Μια άλλη καλή πρακτική που βασίζεται στη φιλοσοφία της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching), της αυτο-καθοδήγησης, και αυτο-ενδυνάμωσης στο σχολείο της Λάρνακας είναι ο **Θεατρικός Όμιλος του Αγίου Σπυρίδωνα**. Οι δάσκαλοι καλούνται να συμμετέχουν σε θεατρικά εργαστήρια θεατρικής παιδαγωγικής και να υιοθετούν τις αρχές του Θεάτρου του Καταπιεσμένου (AgustoBoal) - Θέατρο για την προσωπική και την κοινωνική αλλαγή.

Ως αποτέλεσμα αυτών των εργαστηρίων, οι μαθητές δραστηριοποιούνται στη σκηνή (3 παραστάσεις ανά έτος). Σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, ο Θεατρικός Όμιλος ανεβάζει παραστάσεις προσκαλώντας μαθητές από την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην περιοχή με στόχο την κοινωνική αλλαγή στερεοτυπικών συμπεριφορών. Τα αποτελέσματα και τα συναισθήματα είναι καταπληκτικά.

Η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) στην προ-επαγγελματική εκπαίδευση έχει χρησιμοποιηθεί με επιτυχία για την ανάπτυξη της αριστείας σε πολλούς άλλους τομείς.

Έχει γίνει σχετικά μικρή έρευνα σε αυτόν τον τομέα, αλλά η εξερεύνηση του ρόλου που θα μπορούσε να παίξει η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching)εντός του τομέα θα μπορούσε να προσφέρει γνώσεις, οι οποίες θα ήταν σημαντικές για την εκπαίδευση των εκπαιδευτών, των δασκάλων και της επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Μερικά από τα βασικά ζητήματα που διερευνώνται στη δημοσίευση περιλαμβάνουν:

- Αν και η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching)χρησιμοποιείται ευρέως στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, συχνά δεν είναι δομημένη ή αναφέρεται ως πρακτική άσκηση. Έχει τη δυνατότητα να βελτιώσει τη μαθησιακή εμπειρία όταν διεξάγεται αποτελεσματικά.
- Η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching)Coaching, ως μέρος της επαγγελματικής εκπαίδευσης, έχει τη δυνατότητα να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην προώθηση εξαιρετικής απόδοσης στην εργασία.
- Δεν υπάρχει κανένας απόλυτος ορισμός της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching). Ωστόσο, αυτό που είναι σαφές είναι ότι σε ό, τι χρησιμοποιείται για τον ορισμό υπάρχουν ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά. Είναι:
  - **Σχετική**, υπό την έννοια ότι συνεπάγεται κατ 'ανάγκη εξατομικευμένα σχόλια (feedback) και αναπτύσσει μια ισχυρή σχέση.
  - **Δυναμική**, υπό την έννοια ότι ο εκπαιδευτικός – επόπτης (coach)πρέπει να αντιδράσει στις διαρκώς μεταβαλλόμενες απαιτήσεις.
  - **Συμπαραγωγική**, καθώς τόσο ο εκπαιδευτικός – επόπτης (coach)όσο και ο εκπαιδευόμενος (coachee) πρέπει να συμμετέχουν ενεργά στη δημιουργία της μαθησιακής εμπειρίας.

- **Επικεντρωμένη στην απόδοση ή το αποτέλεσμα**, υπό την έννοια ότι βασίζεται αναγκαστικά σε υπάρχουσες δεξιότητες, παρά στην ανάπτυξη δεξιοτήτων βασικού επιπέδου.

Οι μελλοντικοί στόχοι του σχολείου στη Λάρνακα είναι να προσφερθούν όχι μόνο εκπαιδευτικές υπηρεσίες στους μαθητές με διαφορετικές ικανότητες, αλλά να δημιουργηθεί μια στρατηγική με στόχο την ανάπτυξη εξατομικευμένων μεταβατικών σχεδίων με βάση τις ανάγκες του κάθε μαθητή, όπου το σχολείο μπορεί να παρέχει μεταβατική εκπαίδευση και να προσφέρει επαγγελματική κατάρτιση στους μαθητές. Η συνεργασία με κοινοτικούς εταίρους αποτελεί μια ευκαιρία για τους μαθητές να αποκτήσουν εμπειρία μέσω της απασχόλησης.

Κατά την ανάπτυξη εξατομικευμένων επαγγελματικών και μεταβατικών υπηρεσιών για τους μαθητές με ειδικές ανάγκες, οι δάσκαλοι επικεντρώνονται στα εξής:

• τις ατομικές ανάγκες και ικανότητες,

• την ανεξάρτητη ανάπτυξη δεξιοτήτων διαβίωσης,

• τα προσωπικά ενδιαφέροντα και στόχους.

Η μεταβατική εκπαίδευση βοηθά κάθε μαθητή να θέτει μετασχολικούς στόχους και να εργάζεται προς την κατεύθυνση επιμέρους στόχων σταδιοδρομίας και ζωής.

Οι δάσκαλοι – εκπαιδευτικοί – επόπτες βοηθούν τους μαθητές στον προσδιορισμό των στόχων της σταδιοδρομίας τους με βάση τις υπάρχουσες δεξιότητές τους, τα ενδιαφέροντα και τις επιθυμίες τους. Μόλις δημιουργηθεί ένα σχέδιο, οι δάσκαλοι θα βοηθήσουν τα άτομα να επιτύχουν τους στόχους τους μέσα από μια εξατομικευμένη εκπαιδευτική προσέγγιση. Ο ρόλος τους είναι να συμβάλλουν στην ανάπτυξη της εργασίας, των κοινωνικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων που απαιτούνται για την επίτευξη επιτυχούς ανταγωνιστικής απασχόλησης στο μέλλον.

Στην ηλικία των 14, οι μαθητές αρχίζουν την προετοιμασία για την ανεξάρτητη διαβίωση μέσω της συνεργασίας με τους εκπαιδευτές – επόπτες (coach)για να εντοπίσουν τα δυνατά

σημεία τους και τα επαγγελματικά τους ενδιαφέροντα. Βοηθούν τους μαθητές να προετοιμαστούν για την ανεξαρτησία τόσο της προσωπικής όσο και της επαγγελματικής τους ζωής με την παροχή επί τόπου εκπαίδευσης, καθώς ενσωματωμένων στην τοπική κοινότητα προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης, μέσα από σχέσεις με τοπικές επιχειρήσεις και οργανισμούς.

Με την παρούσα εφαρμοζόμενη προ-επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στον "Άγιο Σπυρίδωνα", δάσκαλοι και ειδικοί έχουν ως στόχο να παράσχουν μια ολιστική προσέγγιση για την ανάπτυξη του μαθητή. Αυτό συμβαίνει **τα τελευταία δέκα χρόνια.**

Οι μαθητές, οι οποίοι διαθέτουν συγκεκριμένες βασικές ικανότητες ή είναι εκπαιδεύσιμοι σε αυτό το επίπεδο, έχουν την ευκαιρία να ακολουθήσουν ένα πρόγραμμα θεωρητικής και πρακτικής προ-επαγγελματικής κατάρτισης. Από την ηλικία των 13, η εκπαίδευση πραγματοποιείται μέσα στο περιβάλλον τάξης. Μετά την ηλικία των 15 ετών, οι μαθητές είναι ελεύθεροι να εφαρμόσουν αυτή τη γνώση σε πραγματικό χώρο εργασίας, αρχικά με το σύνολο της βοήθειας και της εκπαιδευτικής εποπτείας - υποστήριξης, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να αποκτήσουν λειτουργικές, συμπεριφορικές και κοινωνικές δεξιότητες σε ένα πραγματικό κοινωνικό περιβάλλον.

<u>Ο τελικός στόχος του προγράμματος είναι</u>:

- να ενσωματώσει τους μαθητές με ειδικές ανάγκες στο ευρύ εργατικό δυναμικό, σταδιακά επιτρέποντάς τους να ωριμάσουν και να αναπτύξουν την εμπιστοσύνη και της αυτοεκτίμηση,
- να παρέχει προεπαγγελματική κατάρτιση σε ποικίλες δεξιότητες (θεωρητική εκπαίδευση στο χώρο του σχολείου),

- να παρέχει ειδική εκπαίδευση δεξιοτήτων (θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση στις σχολικές εγκαταστάσεις,
- να δώσει την ευκαιρία στους μαθητές μας να έχουν πρακτική εμπειρία στο χώρο εργασίας (Εργοστάσιο Αμαλία, Τμήμα Πολιτικής Άμυνας, πλύσιμο αυτοκινήτων, κομμωτήριο) υπό την επίβλεψη ενός δασκάλου – εκπαιδευτικού – επόπτη (coach).

Το πρόγραμμα συνδυάζει μεθόδους αξιολόγησης για τον προσδιορισμό της καταλληλότητας για ένα συγκεκριμένο επάγγελμα, τον προσανατολισμό ανάλογα με τα ενδιαφέροντα του μαθητή και τα ταλέντα, την εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες και η δημιουργία θέσεων εργασίας που θα περιλαμβάνει τους μαθητές και νεαρούς ενήλικες με ειδικές ικανότητες. Τι πρέπει να έχουμε κατά νου είναι ότι η ανθρωπιστική και κοινωνική ευθύνη του σχολείου δεν τελειώνει με την αποφοίτηση των μαθητών αλλά συνεχίζει μετά από αυτό σε μια ενεργή σχέση μεταξύ των μαθητών, των οικογενειών τους και του σχολείου μας (βλέπε παράρτημα Α για Στόχοι & Αξιολόγησης) .

Μπορούμε επίσης να μιλάμε για την παρουσία του προπονητή στην περίπτωση της Τεχνικής Σχολής στη Λεμεσό.

Η ανώτερη διοίκηση στο Midberg είχε ένα σύντομο εργαστήριο και εισαγωγή στην ηγετική εκπαιδευτική εποπτεία - υποστήριξη. Το εργαστήριο διήρκεσε τρεις ώρες, αλλά δυστυχώς δεν υπήρχε ευκαιρία για παρακολούθηση μετά το τέλος του (follow up). Ως εκ τούτου, δεν υπάρχει αρκετή γνώση στην εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) για να είναι κανείς σε θέση να πει ότι μπορεί να εξασκεί εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) ενεργά στο χώρο εργασίας του.

Ως οργανισμός το Midberg προσπαθεί να επιτρέψει στους διευθυντές στην εργασία τους, να διανέμουν φόρτο εργασίας εκτός από το φόρτο εργασίας του προσωπικού αλλά η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) ως μια συνεχής πρακτική δεν έχει ακόμα εισαχθεί στοη δουλειά τους με τους διευθυντές, το προσωπικό και τα παιδιά.

Προσπαθούν επίσης να ενδυναμώσουν τα παιδιά και τους νέους στις δραστηριότητές τους κατά τη διάρκεια του ελεύθερου χρόνου τους μέσα από τη δημοκρατία, την κοινωνική αλληλεπίδραση, τη συμμετοχή και τη μάθηση μέσω της πράξης.

Χρησιμοποιώντας τις μεθόδους της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) θα είναι κάτι νέο για αυτούς και γι' αυτό ανυπομονούν να δουν τις νέες τεχνικές.

Το παρακάτω σχήμα απεικονίζει το ιταλικό παράδειγμα της εφαρμογής έργου εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) στον οργανισμό – εταίρο.

“Συναισθηματική νοημοσύνη" Εκπαίδευση για δασκάλους

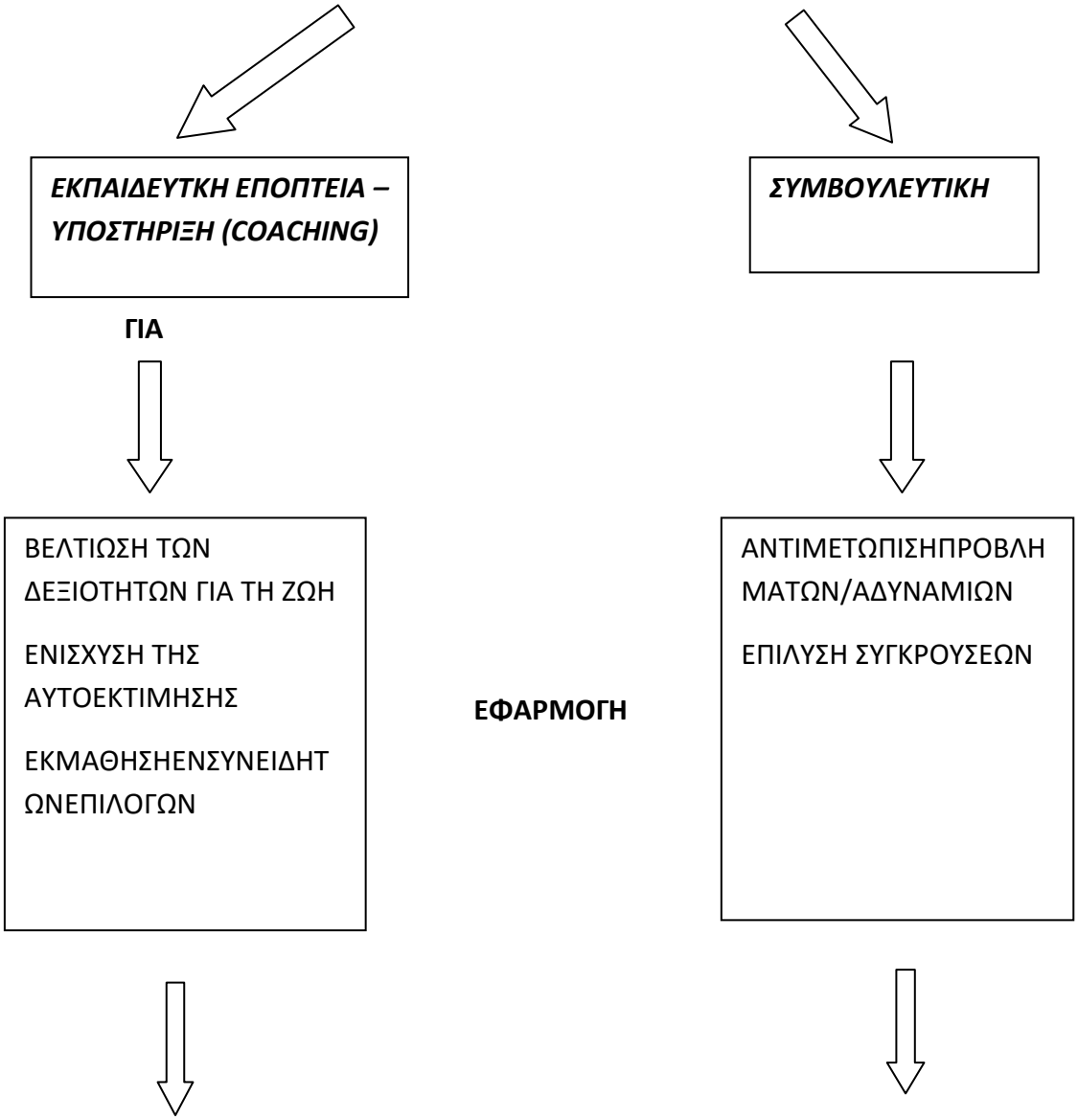

1.ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ

2. ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ

3. ΑΝΑΡΡΙΠΤΩΜΕΝΗ ΤΑΞΗ

4. ΧΕΙΡΟΠΙΑΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ

5. Θέατρο"GABRIELLI"

6. "Ο Σταθμός του ΑΚΟΥΩ"

7. "ΕΤΟΙΜΟΣ ΝΑ ΕΞΕΛΗΧΘΩ"

Στο Συμβούλιο Παιδείας στο Kielce μπορούμε να μιλήσουμε περισσότερο για την υποστήριξη μέντορα με τη χρήση τεχνικών εκπαιδευτική εποπτείας – υποστήριξης (coaching). Επιθεωρητές και οι ειδικοί αρχίζουν εργάζονται από την εμπειρία των παλαιότερων συναδέλφων, ένα είδος μεντόρων, των οποίων ο τρόπος της άσκησης των καθηκόντων μερικές φορές είναι ένα είδος μοντέλου που χρησιμοποιείται από τους νέους συναδέλφους.

Αυτό λαμβάνει χώρα τόσο κατά τη διαδικασία λήψης εξωτερικής αξιολόγησης των σχολείων και των ιδρυμάτων, όσο και κατά την εξέταση περιπτώσεων που υποβάλλονται στο γραφείο. Οι τεχνικές εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) που χρησιμοποιούνται στην πράξη στο Γραφείο έχουν μια μορφή ομαδικής εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching). Η ομάδα που ορίστηκε να πραγματοποιήσει μια συγκεκριμένη εργασία καθορίζει τους στόχους και τα μέσα για την επίτευξή τους. Σχεδιάζει τις δραστηριότητες, την εφαρμογή τους και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων. Η ατομική εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) είναι μια σπάνια πρακτική, σχεδόν απούσα στην καθημερινή λειτουργία, και ως εκ τούτου, στον τομέα αυτό μπορεί να ιδωθεί μια σημαντική δυναμική για την ανάπτυξη των εργαζομένων.

2. Δεξιότητες δασκάλου– εκπαιδευτή – επόπτη (coach).

Το προφίλ των ικανοτήτων του εκπαιδευτή – επόπτη (coach).

Επικοινωνιακές δεξιότητες:

ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ:

βασικά εργαλεία επικοινωνίας (ενεργητική ακρόαση, παράφραση, διατύπωση ερωτήσεων), αρχές παρουσίασης (δομή, δυναμικές, προσαρμογή στον παραλήπτη). Αυτο-παρουσίαση (στόχοι, εργαλεία, έννοιες), ευαισθητοποίηση των πλεονεκτημάτων και των αδυναμιών του κάποιου στην επικοινωνία,

ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ:

Διατύπωση σαφών μηνυμάτων, αυτο-παρουσίαση, σαφής επικοινωνία της γνώσης, χρήση βασικών εργαλείων επικοινωνίας (ενεργητική ακρόαση, παράφραση, διατύπωση ερωτήσεων), συνοχή λεκτικής και μη λεκτικής επικοινωνίας, παροχή σχολίων (feedback), παρουσιάσεις και δημόσια ομιλία, προσαρμογή του στυλ επικοινωνίας στην κάλυψη των αναγκών του ατόμου/ομάδας, κατεύθυνση της πορείας της συζήτησης, δημιουργία εικόνας, διαμόρφωση ύφους επικοινωνίας.

Διαπροσωπικές ικανότητες:

ΓΝΩΣΗ:

επαρκής λειτουργία σε κοινωνικές καταστάσεις, στοιχεία κοινωνικής ψυχολογίας (ρόλοι ομάδας, προϋποθέσεις για την αποτελεσματικότητα της ομάδας, διαμόρφωση συμπεριφορών), στοιχεία ψυχολογικών κινήτρων (η πολυπλοκότητα των αναγκών και των κινήτρων, τα είδη των κινήτρων, μορφές κινήτρων), ευαισθητοποίηση των αναγκών και των προσδοκιών καταστάσεων εργασίας του άτομο/ομάδας/ομαδικής εργασίας κάποιου, συνειδητοποίηση της συμπεριφοράς και των πεποιθήσεων που επηρεάζουν το στυλ του ατόμου/ομάδας/ομαδικής εργασίας κάποιου,

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ:

Διεκδικητικότητα (άρνηση ερωτημάτων, πολεμική, αποδοχή κριτικής), τήρηση των ορίων στις διαπροσωπικές σχέσεις, αποτελεσματική αντιμετώπιση του άγχος, αυτοπεποίθηση στις επαφές με άλλους ανθρώπους, συνειδητή προσαρμογή της απόστασης στις διαπροσωπικές σχέσεις, διαχείριση συγκρούσεων, αποτελεσματική αντιμετώπιση μια ποικιλίας από δύσκολες καταστάσεις ατομικής/ομαδικής εργασίας, εποπτεία,

Γνωστικές ικανότητες:

ΓΝΩΣΗ:

συνειδητοποίηση της διαφορετικότητας των αναγκών και προτιμήσεων στη μάθηση και την πνευματική εργασία, μεθοδολογία της διανοητικής εργασίας (παραγωγή ιδεών, σχεδιασμός πνευματικής εργασίας,

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ:

ευελιξία (προσαρμογή στις συνθήκες), ανοικτότητα στη μάθηση, αντιμετώπιση προβλημάτων; αναλυτική σκέψη (παρακολούθηση γεγονότων, λογική προσέγγιση των αιτιών και των συνεπειών), δημιουργικότητα (δημιουργία λύσεων) καινοτομία (δημιουργία πρωτότυπων λύσεων), στρατηγική και συμφραζόμενη σκέψη (ολοκληρωμένη προσαρμογή των λύσεων στο πλαίσιο της ατομικής/ομαδικής εργασίας,

Ικανότητα της μαθησιακής διαδικασίας και της επίτευξης αποτελεσμάτων

ΓΝΩΣΗ:

κατανόηση της κατάστασης της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching), κατανόηση των ορίων μεταξύ άτομου/ομάδας/ομαδικής εργασίας, κατανόηση των ευκαιριών και των περιορισμών που συνδέονται με τον ρόλο του εκπαιδευτικού επόπτη (coach), στοιχεία της μνήμης και της μαθησιακής ψυχολογίας, ψυχολογικές πτυχές της αλλαγής, διαπολιτισμικές πτυχές του ατόμου/ομάδας εργασίας, στοιχεία της μεθοδολογίας εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching),

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ:

προώθηση φιλικής ατμόσφαιρας εκμάθησης (μη επικριτική στάση, επιτρεπόμενα λάθη, παροχή κινήτρων για πειραματισμό), ανταλλαγή γνώσεων σχετικά με τις ανάγκες των ατόμων/ομάδας, δημιουργία προϋποθέσεων για τη δραστηριότητα και την εκπαίδευση των δεξιοτήτων που έχει αναπτυχθεί, προώθηση του ανοίγματος στην αλλαγή, έμπνευση και κίνητρο για τους άλλους, δημιουργία ενός περιβάλλοντος που υποστηρίζει τη μάθηση, δημιουργία προϋποθέσεων για την εφαρμογή των αλλαγών στη συμπεριφορά, εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) και παροχή συμβουλών για την πρόοδο.

Από όλες τις βασικές ικανότητες εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching)στον τομέα της εκπαίδευσης οι πιο σημαντικές είναι εκείνες που αφορούν την αποτελεσματική επικοινωνία και την προώθηση της μάθησης και επίτευξης αποτελεσμάτων.

Ο κύκλος των ικανοτήτων του εκπαιδευτικού – επόπτη (coach)

Κάνοντας την ανάλυση των πόρων και των αναγκών ενός εκπαιδευτή – επόπτη (coach), μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το εργαλείο - τον κύκλο των ικανοτήτων, με βάση την αυτο-αντανάκλαση, που δείχνει τις πιο σημαντικές, από ατομική πλευρά, ικανότητες. Υποθέτοντας ότι η ικανότητα είναι η ικανότητα ενός υψηλότερου βαθμού - ειδικές γνώσεις, δεξιότητες και συμπεριφορές, που ορίζεται ως μια συμπεριφορά σε μια δεδομένη κατάσταση ή θέμα - οι ικανότητες που ο εκπαιδευτικός – επόπτης (coach) θεωρεί πιο σημαντικές στη ζωή μέχρι τώρα, θα πρέπει να εισαχθούν. Τότε αυτός/αυτή καθορίζει το επίπεδο της κατοχής τους, σε μια κλίμακα από 0 (το λιγότερο) έως 100% (το υψηλότερο) στον κύκλο. Όσο πιο κοντά στα όρια του κύκλου, τόσο υψηλότερο είναι το επίπεδο της ικανότητας.

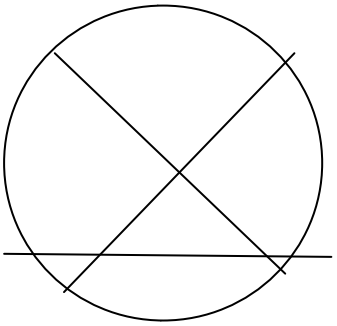

100 %

Κατά τη διάρκεια ενός εργαστηρίου θα πρέπει να προσφέρεται ένα τέτοιο έργο και θα πρέπει να ακολουθείται από μια συζήτηση για το πώς το άτομο ασχολήθηκε με αυτό: αν αυτός/αυτή μάθει κάτι για τον εαυτό τους, αν υπήρχε κάτι που τον/την εξέπληξε στην εικόνα του κύκλου. Το επόμενο βήμα είναι να εργαστεί για το μέλλον - *Φανταστείτε ότι πρόκειται για το έτος 2020. Πώς μοιάζει ο κύκλος των ικανοτήτων σας τώρα; Τι άλλαξε; Φτιάξτε τον νέο κύκλο σας.* Είναι σημαντικό να επικεντρωθούμε στη ζητώντας στο να κάνουμε ανοιχτές ερωτήσεις που διευκολύνουν τη σκέψη και την εξεύρεση λύσεων.

<u>Ικανότητες εκπαιδευτικής υποστήριξης – εποπτείας (coaching):</u>

1.Η οικοδόμηση ενός «συμβολαίου» εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching).

2. Η οικοδόμηση μιας σχέσης μεταξύ του εκπαιδευτικού – επόπτη (coach)και του πελάτη, η μη-λεκτική συμμετοχή, η παρουσία «εδώ και τώρα», η εκτίμηση, η περιέργεια.

3. Η επικοινωνία της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) η οποία συνοψίζει, παραφράζει, επαναλαμβάνει και αντανακλά. Περιλαμβάνει αντανακλαστική ακρόαση,

ερωτήσεις, σιωπή, άμεση επικοινωνία (αναφερόμενη απευθείας στις αισθήσεις και το προαίσθημα.

4.Ικανότητα χρήσης «δυνατών» ερωτήσεων.

5. Προσδιορισμός, σχεδιασμός και υλοποίηση των στόχων του πελάτη.

6. Υποστήριξη της προόδου του πελάτη στη μάθηση και ανάπτυξη νέων συμπεριφορών με τη χρήση πολλαπλών εργαλείων εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching).

Ο δάσκαλος – εκπαιδευτικός – επόπτης θα πρέπει να διερευνήσει τις δυνατότητες των μαθητών του/της, να δημιουργήσει ένα κόσμο μέρος του οποίου θα θέλουμε να είμαστε όλοι.

Το προφίλ ικανότητας του εκπαιδευτικού – επόπτη (coach) – ανάπτυξη ενός συνόλου σημαντικών ιδιοτήτων και δεξιοτήτων στον εργασιακό χώρο. Η ανάθεση των δεξιοτήτων σε κάθε εργασία κατά τη διαδικασία της εκπαιδευτικής εποπτείας - υποστήριξης(coaching):

Καθήκοντα	**Δεξιότητες**
Εξαγωγή δυνατοτήτων	Δυνατότητα να ακούει Υποβολή ερωτήσεων θετική αναδιατύπωση Ανακάλυψη, ονομασία πόρους Εκτίμηση των αναλειφθησών δράσεων
Διεύρυνση προοπτικών	Αντιμετώπιση Εμφάνιση συνεπειών Σχόλια (feedback) Συμπερίληψη μιας νέας προοπτικής: Ναι, και ... Υποστήριξη στην παραγωγή ιδεών
Υποστήριξη στη μάθηση και στην επίτευξη στόχων	Εντοπισμός δυνατών σημείων
Ενίσχυση στη δράση	Εξύμνηση Συζήτηση των αποτυχιών Οικοδόμηση δέσμευσης των πελατών και επικέντρωση στους στόχους του/της Κίνητρα για την ανάληψη δράσεων

Διαχείριση της διαδικασίας και του εαυτού	Εστίαση στο "εδώ και τώρα" Οργάνωση πληροφοριών Σύνοψη

Διάγνωση των συναισθημάτων - συζήτηση συναισθηματικών καταστάσεων και ο καίριος ρόλος τους στην εκπαιδευτική εποπτεία - υποστήριξη.

Πώς να αναγνωρίζονται: ο φόβος, το άγχος, ο θυμός, η οργή, η θλίψη, η χαρά. Ποιος είναι ο ρόλος τους.

Δυνατότητα οργάνωσης του χρόνου ως κλειδί για την αυτο-παρακίνηση. Αρχές σχεδιασμού και οργάνωσης καθηκόντων:

1. Κανόνες της διαχείρισης του χρόνου (7 τεχνικές για τη διαχείριση του χρόνου)

2.Καθορισμός των στόχων και του σχεδιασμού - τι πρέπει να προσεχθεί κατά τη διαμόρφωση των στόχων, πώς να δομηθεί ένας στόχος ώστε να αυξηθούν οι πιθανότητες της εφαρμογής του (η αρχή SMARTer, η αρχή του 60/20/20, βραχυπρόθεσμοι και μακροπρόθεσμοι στόχοι).

3. Οι κανόνες διαχείρισης των προτεραιοτήτων και των τεχνικών για τον προσδιορισμό της σημασίας των καθηκόντων (Διάγραμμα Αϊζενχάουερ - η κατανομή των καθηκόντων σε επείγοντα, μη επείγοντα, σημαντικά και ασήμαντα, η διαχείριση των προτεραιοτήτων –η αρχή του Pareto στην αποτελεσματική διαχείριση του χρόνου, η αρχή ABC, η αρχή WARTO, η μέθοδοςSalami, η εξειδίκευση στην ανάθεση καθηκόντων)

Κατά το σχεδιασμό τα *Επτά Βήματα Προς Την Επιτυχία* (του Bryan Tracy) μπορούν να χρησιμοποιηθούν.

1. Αποφασίστε τι θέλετε.

Το πρώτο βήμα είναι η απόφαση αυτού που πραγματικά θέλετε.

2. Γράψτε το.

Το δεύτερο βήμα είναι να το γράψετε με ακρίβεια και λεπτομέρεια. Πάντα σκεφτείτε σε χαρτί.

Ο στόχος που δεν αποθηκεύεται, δεν είναι ένας στόχος. Είναι μόνο μια ευχή και δεν έχει καμία ενέργεια.

3. Ορίστε ένα χρονικό πλαίσιο.

Τρίτον, καθορίστε πότε θέλετε να επιτύχετε τον στόχο σας. Είναι η κινητήρια δύναμη για το υποσυνείδητό σας. Αυτό σας παρακινεί να κάνετε πράγματα που είναι απαραίτητα για να επιτύχετε τον στόχο σας.

Αν είναι ένας μεγάλος στόχος, είναι καλό να ορίσετε τις ημερομηνίες για την επίτευξη συγκεκριμένων βημάτων προς τον στόχο.

4. Κάντε μια λίστα.

Τέταρτον, κάντε μια λίστα με όλα αυτά που κατά τη γνώμη σας οδηγούν να επιτύχετε τον στόχο σας. Όταν ανακαλείτε νέα καθήκοντα, και δραστηριότητες, γράψτε τα συμπληρώνοντας τη λίστα.

5. Οργανώστε τη λίστα σας.

Πέμπτον, να οργανώσετε τη λίστα σας σε ένα σχέδιο δράσης. Αποφασίστε τι πρόκειται να κάνετε πρώτα, τι δεύτερο και ούτω καθ 'εξής. Αποφασίστε τι είναι σημαντικό και τι είναι λιγότερο σημαντικό. Στη συνέχεια, γράψτε το σχέδιό σας σε ένα νέο φύλλο χαρτιού.

6. Ξεκινήστε να δράτε.

Το έκτο βήμα είναι να αναλάβετε δράση σύμφωνα με το σχέδιό σας. Κάντε κάτι. Οτιδήποτε. Αλλά ασχοληθείτε με το θέμα. Ξεκινήστε τώρα!

7. Κάντε κάτι κάθε μέρα.

Κάντε κάτι για να επιτύχετε το στόχο σας κάθε μέρα. Κάντε ό, τι είναι πιο σημαντικό αυτή τη στιγμή για να επιτύχετε τον στόχο σας. Αναπτύξτε την πειθαρχία του να κάνετε κάτι 365 ημέρες τον χρόνο που σας παρακινεί προς τα εμπρός.

Διάγνωση συναισθηματικών καταστάσεων του εκπαιδευτικού επόπτη (coach)– ελέγξτε το επίπεδο της συναισθηματικής νοημοσύνης.

Συναισθηματική νοημοσύνη– προσωπικές ικανότητες, με την έννοια της ικανότητας αναγνώρισης συναισθηματικών καταστάσεις του εαυτού μας και των άλλων, καθώς και της δυνατότητας να χρησιμοποίησης τη δικών μας συναισθημάτων και αντιμετώπισης των συναισθηματικών καταστάσεων των άλλων.

Σύμφωνα με τον Daniel Golemann συναισθηματική νοημοσύνη περιλαμβάνει την ικανότητα κατανόησης του εαυτού μας και των δικών μας συναισθημάτων, της καθοδήγησης και του ελέγχου αυτών, της δυνατότητας αυτο-παρακίνησης, της ενσυναίσθησης και των ικανοτήτων κοινωνικού χαρακτήρα. Η συναισθηματική νοημοσύνη αποτελείται από:

1. Συναισθηματική αυτογνωσία - η ικανότητα αναγνώρισης και κατανόησης των διαθέσεων κάποιου, τα συναισθήματα, και ο τρόπος που επηρεάζουν τους άλλους ανθρώπους. Ως αποτέλεσμα, ένας εκπαιδευτικός – επόπτης εκδηλώνει αυτοπεποίθηση, μια ρεαλιστική αυτοεκτίμηση και μια αίσθηση του χιούμορ με βάση την απόσταση από τον εαυτό του/της.

2. Συναισθηματικός αυτο-έλεγχος - η ικανότητα ελέγχου και ανακατεύθυνσης παρορμήσεων και διαθέσεων, ενεργοποίηση της σκέψης πριν τη δράση. Ως αποτέλεσμα, ο εκπαιδευτικός – επόπτης (coach)είναι ανοιχτός να αλλάξει, μπορεί να ασχοληθεί με διφορούμενες καταστάσεις, είναι αξιόπιστος στις σχέσεις με άλλους.

3. Κίνητρα - προθυμία για εργασία που βασίζεται σε λόγους που πηγαίνουν πέρα από τα χρήματα και το καθεστώς. Η τάση προς επίτευξη των στόχων με ενέργεια και επιμονή. Ως αποτέλεσμα, ο εκπαιδευτικός – επόπτης (coach) έχει μια ισχυρή εστίαση στην επίτευξη, χαρακτηρίζεται από αισιοδοξία, ακόμη και στις αποτυχίες, και οργανωτική προσήλωση.

4. Ενσυναίσθηση - η ικανότητα κατανόησης των συναισθηματικών καταστάσεων των άλλων ανθρώπων, η ικανότητα να αντιμετώπισής τους σύμφωνα με τις συναισθηματικές αντιδράσεις τους. Ένας εκπαιδευτικός – επόπτης (coach)επιδεικνύει επάρκεια στην ανάπτυξη και αποκαλύπτει τα ταλέντα των άλλων ανθρώπων, καθώς και διαπολιτισμική ευαισθησία και εστίαση στους πελάτες.

5. Κοινωνικές δεξιότητες – επάρκεια στη διαχείριση σχέσεων, την οικοδόμηση κοινωνικών δικτύων, τη ικανότητα εξεύρεσης κοινού εδάφους και της οικοδόμησης μιας καλής σχέσης. Ως αποτέλεσμα, ο εκπαιδευτικός – επόπτης (coach)είναι αποτελεσματικός στη διαχείριση των αλλαγών και στην οικοδόμηση και διαχείριση των ομάδων.

Συναισθηματική νοημοσύνη – case study:

Η διάγνωση της επαγγελματικής εξουθένωσης του δασκάλου – επόπτη (coach). Τα κριτήρια της επαγγελματικής εξουθένωσης και προστατευτικοί παράγοντες.

Πώς να προστατεύσετε τον εαυτό σας από την επαγγελματική εξουθένωση. Θεραπείες, συμπεριλαμβανομένης της επιτήρησης.

Το σύνδρομο επαγγελματικής εξουθένωσης αποτελείται από τρία διακριτά συμπτώματα:

1. Η συναισθηματική εξάντληση ως αποτέλεσμα της παροχής ψυχολογικής υποστήριξης για μεγάλο χρονικό διάστημα και η απώλεια της πίστης κάποιου στις ικανότητές του. Το στάδιο αυτό εκδηλώνεται με ψυχοσωματικές διαταραχές: κόπωση, πονοκεφάλους, αϋπνία, υπερβολική εφίδρωση, πυρετό.

2. Αποπροσωποποίηση, υποτίμηση άλλων, αδιαφορία για τις ανάγκες και τα συναισθήματα συναδέλφων, αίσθηση απώλειας νοήματος, αποκλεισμός από την κοινωνική ζωή.

3.Κλιμάκωση της αρνητικής αυτοεκτίμησης, έλλειψη ικανοποίησης με τα αποτελέσματα και απώλεια του ελέγχου επί του ρόλου, άγχος για το μέλλον, μια αίσθηση αδικίας και ενοχής, συγκρούσεις με συναδέλφους. Επιδείνωση των ψυχοσωματικών συμπτωμάτων.

Test- Απειλείστε από μια «επαγγελματική εξουθένωση»;

Εξετάστε προσεκτικά τους τελευταίους δέκα μήνες της ζωής σας. Έχετε παρατηρήσει οποιεσδήποτε αλλαγές στον εαυτό σας ή στο περιβάλλον σας;

Πρόληψη επαγγελματικής εξουθένωσης– λέξη cafe, κάθε ομάδα παρουσιάζει τις δικές της προτάσεις για ενέργειες:

1. Διατύπωση ρεαλιστικών στόχων.

Οι στόχοι που πρόκειται να επιδιωχθούν, θα πρέπει να είναι φιλόδοξοι και να διατυπώνονται με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι σε θέση να δώσουν σαφή κριτήρια για την εφαρμογή τους.

2. Έλεγχος των στόχων και καθορισμός προτεραιοτήτων.

Εάν έχετε την ευκαιρία να αποφασίσετε μέσα σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο για τους στόχους σας, σκεφτείτε αν εκείνοι που στοχεύετε στην πραγματικότητα αντιστοιχούν σε εκείνους που πραγματικά σας νοιάζουν. Καθορίστε τι είναι πιο σημαντικό για εσάς και μην προσπαθείτε να ικανοποιήσετε τους πάντες. Ίσως είναι απαραίτητο να αλλάξετε την περιοχή δραστηριότητας, να συμμετάσχετε σε νέες επιχειρήσεις, χωρίς να «πέσετε έξω»

από τον υπάρχοντα επαγγελματικό σας ρόλο. Ίσως η μόνη λύση είναι μια ριζική αλλαγή. Προχωρήστε με προσοχή όμως, γιατί η επαγγελματική εξουθένωση προωθεί ακραίες και απερίσκεπτες αντιδράσεις.

3. Θετική αποτίμηση.

Υιοθετήστε μια «υγιή προοπτική" αναγνωρίζοντας την καλή πλευρά της κατάστασης στην οποία βρίσκεστε. Μην υπερβάλλετε εμπόδια για να ξεπεράσετε το άγχος. Ωστόσο, μένετε πίσω από τα αρνητικά συναισθήματα με κάθε κόστος.

4. Μην υπερφορτώνετε τον εαυτό σας με τις ευθύνες.

Δεν χρειάζεται να είστε τελειομανείς σε κάθε τομέα. Αν μπορείτε, μείνετε μακριά από ορισμένες ευθύνες και μάθετε να αρνείστε την αποδοχή πρόσθετων καθηκόντων, εκπαιδευτείτε στην αυτοπεποίθηση. Δοκιμάστε να κρατήσετε μια ορισμένη απόσταση από τα προβλήματα των άλλων. Μην είστε αναίσθητοι, αλλά δεν τα βιώνετε πολύ βαθιά και έντονα. Με λίγα λόγια, φροντίστε τον εαυτό σας, και τα άλλα θέματα στα οποία εμπλέκεστε.

5. Η ζωή στους «δύο κόσμους».

Όταν είστε επαγγελματικά εξουθενωμένοι έχετε την τάση να μετακινείτε τη συναισθηματική πίεση στην οικογένεια και τους φίλους σας. Η ζωή δεν είναι, και δεν μπορεί να είναι μόνο επαγγελματική. Εκτός από το γεγονός ότι είστε επαγγελματίας, παίζετε και άλλους κοινωνικούς ρόλους. Παρατηρήστε και εκτιμείστε τους.

Η επιτήρηση θα πρέπει να είναι μια ευκαιρία για προσωπική και επαγγελματική πρόοδο, δεν μπορεί να είναι μια αξιολόγηση, ή απλά η παροχή συμβουλών καθοδήγησης. Θα πρέπει να είναι ένας χώρος για στοχαστική μάθηση. Η προοπτική της στοχαστικής μάθησης (D. Schon, Ch.Arygyris) υποθέτει ότι:

- τα πραγματικά προβλήματα είναι πολύπλοκα, μοναδικά, ασταθή - «η επιστημονική μέθοδος" μπορεί να είναι ανεπαρκής,
- όλοι έχουμε το δικό μας σύνολο θεωριών για τις διάφορες καταστάσεις της ζωής (τη γνώση, την εμπειρία, τις υποσυνείδητες δράσεις),

- επαγγελματισμός είναι η ικανότητα του συνειδητού προβληματισμού σχετικά με τις δικές μας θεωρίες και τη σχετική εφαρμογή τους σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο και η εξέταση νέων δυνατοτήτων,
- η αίσθηση του επιτηρητή και του έργου του εκπαιδευτικού – επόπτη (coach) είναι μια στάση συνεχούς δημιουργικού προβληματισμού.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ – ΕΠΟΠΤΗ (COACH) – ΜΑΘΗΤΗ

2.1. Η σχέση εκπαιδευτικού – επόπτη (coach) – μαθητή.

Η κλασική παιδεία υπέθεσε μια ασύμμετρη σχέση μεταξύ δασκάλου και μαθητή, η οποία ήταν δεν ήταν ευνοϊκή για τη γνωστική δραστηριότητα και τη δημιουργικότητα των μαθητών. Ο δάσκαλος είχε κυρίαρχο ρόλο, και η εμπειρία του/της ήταν η κύρια δύναμη της εξουσίας. Η τεχνολογική ανάπτυξη και η πρόσβαση σε πόρους πολυμέσων προκάλεσε ότι ο ρόλος του δασκάλου ως σοφού να χάσει την αξιοπιστία του. Μεταφορά γνώσεων, κοινωνικές, οικονομικές, και πολιτισμικές αλλαγές καθιστούν τη σημερινή γενιά να λειτουργεί σε μια εντελώς διαφορετική πραγματικότητα.

Ο σύγχρονος δάσκαλος δεν μπορεί πλέον να είναι ένας καθοριστικός παράγοντας της γνώσης και να ορίζει τον μόνο σωστό τρόπο της γνωστικής λειτουργίας. Αυτή τη στιγμή ο δάσκαλος αναμένεται να εμπνεύσει τους μαθητές να προβαίνουν σε ανεξάρτητη μάθηση, και να κάνουν επιλογές, βρίσκοντας το δρόμο τους σε μια διαρκώς μεταβαλλόμενη πραγματικότητα.

Ο δάσκαλος αναμένεται να εξοπλίσει τον μαθητή με την ικανότητα της ανεξάρτητης, δημιουργικής σκέψης, της ικανότητας να εκτιμήσει την κατάσταση και να προχωρήσει στον κόσμο των διαφόρων σημασιών.

Η κύρια πρόκληση για την εκπαίδευση είναι επομένως η μετατροπή του εκπαιδευτικού συστήματος και της μάθησης για να βοηθήσει το επάγγελμα του δασκάλου να ανακτήσει

την προηγούμενη εξουσία του, αλλά σε μία νέα πραγματικότητα. Πρέπει κανείς να αποδεχθεί το γεγονός ότι μερικές φορές ο μαθητής είναι ένα ειδικός στο κινείται στον κόσμο της σύγχρονης τεχνολογίας και στη χρήση των πολιτιστικών πόρων για την ανάπτυξή του/της.

Η σύγχρονη προσέγγιση στην εκπαίδευση απαιτεί εποικοδομητικό διάλογο μεταξύ του δασκάλου και μαθητή. Η παιδαγωγική του μέλλοντος θα πρέπει να βασίζεται στον αμοιβαίο σεβασμό και την εταιρική συνομιλία μεταξύ δασκάλου και μαθητή. Ο δάσκαλος παραιτείται από το ρόλο ενός ιμάντα μεταφοράς που μεταφέρει τη γνώση και κοινωνικές αξίες στους μαθητές, με τη μορφή της έτοιμης γνώσης. Η θέση του δασκάλου αλλάζει από τον ρόλο του "μαντείου" στον ρόλο του οδηγού, συνεργάτη, συμβούλου, βοηθώντας το νεαρό άτομο να ορίσει την κατεύθυνση της προόδου του/της, τον υποστηρίζοντάς τον/την στην αξιολόγηση της περιβάλλουσας πραγματικότητας. Αυτό το είδος εκπαίδευσης απαιτεί τη χρήση εναλλακτικών μεθόδων διδασκαλίας - μάθησης που συμβάλλουν στη δραστηριότητα και την έκφραση γνώμης στις δραστηριότητες που αναλαμβάνονται. Αναμφίβολα η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) είναι μια μέθοδος που επιτρέπει τη διερεύνηση των δυνατοτήτων του μαθητή και να την υποστήριξη της προόδου του/της. Η βασική αρχή της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) είναι η δημιουργία εταιρικών σχέσεων και την αμοιβαίας εμπιστοσύνης, η οποία μπορεί να επιτευχθεί με τη μείωση της απόστασης μεταξύ του αποστολέα και του παραλήπτη. Η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) είναι επομένως μια μέθοδος που επιτρέπει μια αίσθηση του αυτοδυναμίας στην επίτευξη του στόχου. Η μέθοδος αυτή είναι σπάνια στο εκπαιδευτικό σύστημα, λόγω των σχέσεών της με δραστηριότητες εταιρειών. Στα σχολεία, ωστόσο, μπορεί κανείς να χρησιμοποιήσει τα εργαλεία της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching). Η κύρια τεχνική εδώ είναι ο διάλογος που διεξάγεται στη βάση των ερωτήσεων προς το άλλο πρόσωπο με τέτοιο τρόπο που αυτός/αυτή να μπορεί να λύσει το πρόβλημα ή να καθοδηγήσει την εργασία του/της. Επιδέξιες ερωτήσεις μπορούν να υποδείξουν τις περιοχές στις οποίες ένα άτομο θα πρέπει να εργαστεί και να τις βελτιώσει.

Η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) κατά κύριο λόγο χρησιμοποιείται για να προσδιορίσει τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία με τέτοιο τρόπο που ένα άτομο να μπορεί να βελτιώσει την εργασία του και να αλλάξει λάθος συμπεριφορές και συνήθειες στην

πράξη. Η ύπαρξη στενότερης σχέσης εκπαιδευτικού – επόπτη –μαθητή επιτρέπει τη διείσδυση στην ουσία του προβλήματος, τον καθορισμό του προτύπου συμπεριφοράς και τις μεθόδους λειτουργίας, έτσι ώστε να επιτευχθούν τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα, διότι στην εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) είναι σημαντικό η βοήθεια στους μαθητές να αποκτήσουν αυτό που θέλουν χωρίς να το κάνουν γι' αυτούς, ή προτείνοντας τους τι να κάνουν.

Παραδοσιακή διδασκαλεία	**Εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching)**
▪ η μαθησιακή διαδικασία είναι η μεταφορά της γνώσης «από τον δάσκαλο στον μαθητή,» ▪ ο δάσκαλος καθορίζει την πορεία της μεθοδικής δράσης: τον στόχο, επιλέγει το θέμα, το πεδίο εφαρμογής και τη μέθοδο εφαρμογής, ▪ η καθολικότητα χρησιμοποιείται προς όλους τους μαθητές σε προγράμματα, εγχειρίδια, και βαθμολογικά συστήματα, ▪ η μεταφορά της γνώσης είναι επαρκής για τη στρατηγική της διδασκαλίας που υιοθετήθηκε από τον δάσκαλο, ▪ ο μαθητής πρέπει να ευθύνεται για την αφομοίωση της γνώσης που μεταδίδεται από το δάσκαλο, ▪ η σχέση δασκάλου – μαθητή μοιάζει με τη σχέση γονέα-παιδιού.	▪ ο δάσκαλος και ο μαθητής μαθαίνουν αμοιβαία ο ένας από τον άλλο, ο μαθητής συν-αποφασίζει σχετικά με τον σκοπό και το ρυθμό της εφαρμογής των καθηκόντων, ▪ κάθε διαδικασία εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) είναι μοναδική και προσαρμοσμένη στις στρατηγικές μάθησης του μαθητή, ▪ για κάθε μαθητή αναπτύσσεται μια εξατομικευμένη πορεία επιτυχίας των στόχων του/της, ▪ ο μαθητής αποφασίζει για τους στόχους της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) και τη δυναμική των εργασιών, ▪ η φιλική συμπεριφορά του εκπαιδευτικού – επόπτη (coach) εμπνέει τον μαθητή «να αναλάβει μια ανεξάρτητη εκπαιδευτική πορεία», χάρη στην οποία αυτός/αυτή ανακαλύπτει τις μαιάνδρους της νέας γνώσης, κατανοεί και είναι σε θέση να τη χρησιμοποιήσει για περαιτέρω

	πρόοδο.

2.2. Επικοινωνιακές ικανότητες του δασκάλου – εκπαιδευτικού – επόπτη (coach) προπονητή ως κίνητρο στη διαδικασία μάθησης από τους μαθητές και σε συνεργασία με τους γονείς.

Η ανάγκη για επικοινωνία είναι μία από τις πιο σημαντικές ψυχολογικές ανάγκες κάθε ατόμου. Η επικοινωνία είναι ο τρόπος για να μάθει κανείς τον κόσμο γύρω, τον εαυτό του, να επικοινωνήσει με τους ανθρώπους. Ο καθένας έχει το δικαίωμα να επικοινωνεί, το μόνο που χρειάζεται είναι ένας κοινός κώδικας για τους συμμετέχοντες στην επικοινωνιακή διαδικασία– ένας κώδικας πλούσιος σε μέσα επικοινωνίας, συμπεριλαμβανομένης της νοηματικής γλώσσας, της δακτυλογραφίας, της ιδεολογικής επικοινωνίας, των φυσικών χειρονομιών. Επί του παρόντος, είναι δύσκολο να φανταστεί κανείς μια κοινωνία που δεν επικοινωνούν τα μέλη της. Η επικοινωνία είναι ο μόνος τρόπος για την ανταλλαγή πληροφοριών, διότι ένα ανθρώπινο ον είναι μια επικοινωνιακή, αλλά και σκεπτόμενη, συναισθηματική και κοινωνική οντότητα. Η διαπροσωπική επικοινωνία επιτρέπει τη μεταφορά όχι μόνο των πιο απαραίτητων πληροφοριών που αφορούν την εκπλήρωση των βασικών αναγκών, αλλά επηρεάζει σημαντικά τη συμπεριφορά των άλλων. Η θετική επικοινωνία μεταξύ του αποστολέα και του παραλήπτη ευνοεί την οικοδόμηση καλών σχέσεων και παρέχει ένα υγιές και υποστηρικτικό περιβάλλον. Προωθεί επίσης την ενασχόληση και την αφοσίωση στις ομάδες και οργανώσεις. Η επικοινωνιακή λειτουργικότητα διακρίνεται από το γεγονός ότι επιτρέπει την εξήγηση, τη διαπραγμάτευση, τη διαχείριση και τη λήψη αποφάσεων σε πολλές καταστάσεις.

Οι πληροφορίες μπορούν να παρέχονται με τη μορφή λεκτικών και μη λεκτικών μηνυμάτων - μέσω εκφράσεων του προσώπου, στάσης του σώματος, χειρονομιών, του τόνου της φωνής, του βλέμματος και της χωρικής απόστασης. Έτσι, η διαδικασία της επικοινωνίας είναι μια δυναμική ροή πληροφοριών από ένα άτομο στο άλλο. Κάθε ένας από τους συμμετέχοντες της διαδικασίας αυτής είναι τόσο αποστολέας όσο και παραλήπτης. Η καλή επικοινωνία είναι η βάση για αποτελεσματική διαδικασία μάθησης. Είναι σημαντικό ότι οι σχέσεις σε μια ομάδα που δουλεύουμε βασίζονται στις αρχές της καλής επικοινωνίας, της αμοιβαίας ακρόασης και των επιδέξιων εκφράσεων των σκέψεων και των συναισθημάτων. Δίνοντας και λαμβάνοντας σχόλια (feedback) επέρχεται επίδραση στην ποιότητα και την αποτελεσματικότητα της επικοινωνίας στη διαδικασία μάθησης των μαθητών, η οποία

μπορεί να επηρεάσει με έναν ενθαρρυντικό ή αποθαρρυντικό τρόπο την ανάληψη προκλήσεων.

Η επικοινωνία είναι η δυνατότητα ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των δασκάλων και των μαθητών, και η κατανόηση των προθέσεων και των συναισθημάτων τους. Η επικοινωνία αποτελεί βασική δεξιότητα που αναμένεται να κατέχουν οι δάσκαλοι.
Ένας τρόπος για την επίλυση των προβλημάτων συμπεριφοράς των μαθητών είναι η δημιουργία κατάλληλων σχέσεων μαζί τους μέσω της αποτελεσματικής επικοινωνίας. Είναι σημαντικό για την αποτελεσματικότητα αυτής της διαδικασίας η κατοχή επικοινωνιακών δεξιοτήτων– κατανόηση της διαδικασίας, των κανόνων της και στη συνέχεια, η χρήση τους στις σχέσεις με τους μαθητές, τους γονείς και τα άλλα πρόσωπα.

Έτσι, μια σημαντική πτυχή του έργου με τον μαθητή είναι η διαπροσωπική επικοινωνία.
Σε μεγάλο βαθμό, η αποτελεσματικότητα της διαδικασίας στην τάξη θα εξαρτηθεί από την ικανότητα του δασκάλου να επικοινωνεί αποτελεσματικά με τους άλλους, να επηρεάζει την ανάπτυξη καλών διαπροσωπικών σχέσεων και να υποστηρίζει ομάδες στην αποτελεσματική εκτέλεση των καθηκόντων τους.

Το αποτέλεσμα της διαδραστικής και συναλλακτικής φύσης της διαδικασίας της επικοινωνίας είναι η παροχή άμεσων σχολίων (feedback)με τη μορφή των λεκτικών και μη λεκτικών σημάτων.

Η επικοινωνία είναι πάντα διμερούς χαρακτήρα, πράγμα που σημαίνει ότι οι συμμετέχοντες της διαδικασίας πάντα μιλούν μεταξύ τους και ανταλλάσσουν τους ρόλους του αποστολέα και του παραλήπτη.

Η πλήρης διαδικασία της επικοινωνίας θα πρέπει να πραγματοποιηθεί σε δύο κατευθύνσεις. Από τη μία πλευρά, ο αποστολέας διαβιβάζει το μήνυμα, από την άλλη ο παραλήπτης ανταποκρίνεται σε αυτό στέλνοντας πίσω το μήνυμα στον αποστολέα. Η επικοινωνία είναι η ανταλλαγή πληροφοριών και, ως εκ τούτου, είναι μια αμφίδρομη διαδικασία στην οποία τουλάχιστον δύο άτομα να συμμετέχουν ενεργά.

Αμφίδρομη επικοινωνία –παρακίνηση διαλόγου.

Παρακίνηση διαλόγου. Κύριες υποθέσεις. Η διοργάνωση ενός παιχνιδιού ρόλων με τον δάσκαλο. Συζήτηση. Τεχνικές για την παρακίνηση άλλων. Γνώση και εξάσκηση. Κίνητρα - θεωρητικά ζητήματα. Τύποι κινήτρων.

Η αμφίδρομη επικοινωνία σε παρακίνηση διαλόγου είναι ένας ιδιαίτερος τρόπος επαφής με ένα άλλο άτομο. Κατά τη διάρκεια μιας τέτοιας συνομιλίας είναι χτισμένη η ευθύνη των συμμετεχόντων για τις αποφάσεις τους, και τα εσωτερικά τους κίνητρα για να αλλαγή μίας ανάρμοστης συμπεριφοράς ενισχύονται, αλλά ανακαλύπτουν επίσης τη δυνατότητα να αλλάξουν τη συμπεριφορά τους για να προωθήσουν την πρόοδό τους.

Σε μια αμφίδρομη επικοινωνία υπάρχουν σχόλια (feedback) μεταξύ του αποστολέα και του παραλήπτη. Ο δάσκαλος είναι ψυχολογικά πιο κοντά στο άτομο/ομάδα και δεν παρέχει μόνο πληροφορίες, απόψεις, αλλά η στάση του/της ενθαρρύνει τους μαθητές να κάνουν ερωτήσεις, να εκφράζουν τις δικές τους απόψεις. Η αμφίδρομη επικοινωνία είναι πιο αποτελεσματική, επειδή η παροχή σχολίων (feedback) επιτρέπει τον αποστολέα να βελτιώσει και να αποσαφηνίσει το μήνυμα. Οι παραλήπτες, χάρη στην ικανότητα να κάνουν ερωτήσεις, εκφράζονται, κατανοούν καλύτερα το μήνυμα, το οποίο αυξάνει την αυτοπεποίθησή τους και προάγει το κίνητρο να συμμετάσχουν σε έναν εποικοδομητικό διάλογο.

Το κίνητρο είναι ένας βασικός παράγοντας για την πορεία της διαπροσωπικής επικοινωνίας.

Το κίνητρο είναι η κινητήρια δύναμη όλων των δραστηριοτήτων, κυρίως το εσωτερικό κίνητρο (αυτο-κίνητρο), γι' αυτό έχουμε μια συνεχή ανάγκη να το ενισχύσουμε. Ένας λόγος είναι η εσωτερική παρόρμηση που καθορίζει την αναζήτηση για ένα σύνολο στόχων και την εφαρμογή τους. Τα κίνητρα για εργασία περιλαμβάνουν αφενός εσωτερικούς λόγους που καθοδηγούν τον μαθητή, και από την άλλη είναι ένα φαινόμενο που ενισχύει την ενέργεια του/της και διευκολύνει τον δρόμο προς τον στόχο. Έτσι, ο δάσκαλος/εκπαιδευτής θα πρέπει να διαδραματίσει έναν ρόλο: έναν οδηγό, διαγνώστη, διευθυντή, συντονιστή. Γι' αυτό η επικοινωνία μεταξύ δασκάλου και μαθητή είναι τόσο σημαντική. Στην πραγματικότητα έχει σημαντικό αντίκτυπο στην αλλαγή της συμπεριφοράς του, και παράγει νέες συμπεριφορές, οι οποίες είναι σημαντικές στο εκπαιδευτικό έργο.

Η παροχή κινήτρων είναι μια περίληψη όλων των δραστηριοτήτων του δασκάλου, οι οποίες ενισχύουν την υποστήριξη και τη βοήθεια μέσα από τις προκλήσεις που τίθενται σε αυτόν/αυτήν. Κατά συνέπεια, οδηγούν στην απόκτηση των μέγιστων μαθησιακών αποτελεσμάτων, στην αύξηση της αυτοεκτίμηση, και της αυτοπεποίθηση, στην αλλαγή συμπεριφορών και στην πρόοδο.

Τα κίνητρα αποτελούνται από δύο στοιχεία: από τη μια πλευρά, περιλαμβάνουν εσωτερικές αιτίες του ατόμου, και από την άλλη είναι ένα φαινόμενο που μας ενδυναμώνει, μας δίνει ενέργεια και εστιάζει την προσοχή μας, προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος.

Από την άποψη της διαδικασίας παροχής κινήτρων είναι σημαντικό:

- Τι σας παρακινεί: ποιοι παράγοντες παρακινούν ένα άτομο σε ορισμένες ενέργειες,
- Πώς και από ποιους στόχους παρακινούνται τα άτομα,
- Πώς να ενισχυθεί η θετική συμπεριφορά.

Ο δάσκαλος θα πρέπει να ενεργήσει ως:

- Ένας οδηγός (να προγραμματίζει δραστηριότητες, και να προσαρμόζει εκπαιδευτικές στρατηγικές),
- ένας διαγνώστης (να εντοπίζει, να συγκρίνει τα επιτεύγματα, να προσδιορίσει τις ανάγκες),
- ένας διευθυντής (να δημιουργεί το κατάλληλο περιβάλλον για εργασία),
- ένας διαμεσολαβητής (να βοηθάει στο χτίσιμο στόχων και φιλοδοξιών).

Το κίνητρο είναι μια κατάσταση που είναι έτοιμη να λάβει μια συγκεκριμένη δράση. Η κατάσταση στην οποία έχει δεσμευτεί ένα άτομο για την υλοποίηση σχεδίων, ονείρων, επιθυμίας να εργαστεί και να μάθει. Ως εκ τούτου, ο στόχος πρέπει να είναι ελκυστικός για τον μαθητή και να προσαρμόζεται στις ικανότητές του/της.

Το κίνητρο είναι μια κατάσταση που είναι έτοιμη να λάβει μια συγκεκριμένη δράση. Η κατάσταση στην οποία έχει δεσμευτεί ένα άτομο για την υλοποίηση σχεδίων, ονείρων, επιθυμίας να εργαστεί και να μάθει. Ως εκ τούτου, ο στόχος πρέπει να είναι ελκυστικός για τον μαθητή και να προσαρμόζεται στις ικανότητές του/της.

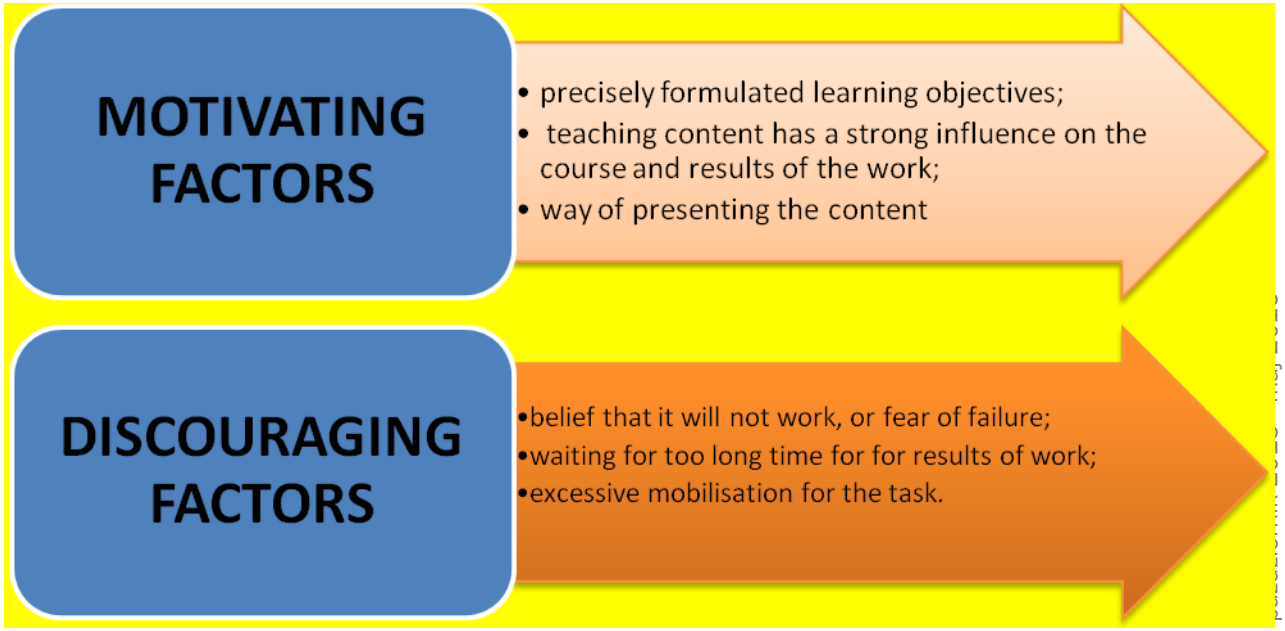

Αρνητική παρακίνηση	Θετική παρακίνηση
▪ μηχανισμός, ο οποίος βασίζεται σε διαφορετικά είδη κυρώσεων που σχετίζονται με τη συμπεριφορά του είδους «η επιδίωξη από ("the pursuit from")" που σημαίνει την αποφυγή, ▪ όσο πιο κοντά είναι η τιμωρία, τόσο πιο ορατή είναι η αποφυγή της. Προκαλεί ανησυχία και, συνεπώς, ενθαρρύνει τέτοιες δραστηριότητες που θα επιτρέψουν την αποφυγή της τιμωρίας.	▪ σχετίζεται με τη συμπεριφορά της «επιδίωξης» - όσο πιο κοντά είναι η υπόσχεση για βραβείο τόσο ισχυρότερη είναι η συμπεριφορά, ▪ το προσωπικό κίνητρο θα καταστήσει ικανό τον μαθητή να καλύψει τις ανάγκες σε καλύτερο επίπεδο από ό, τι πριν

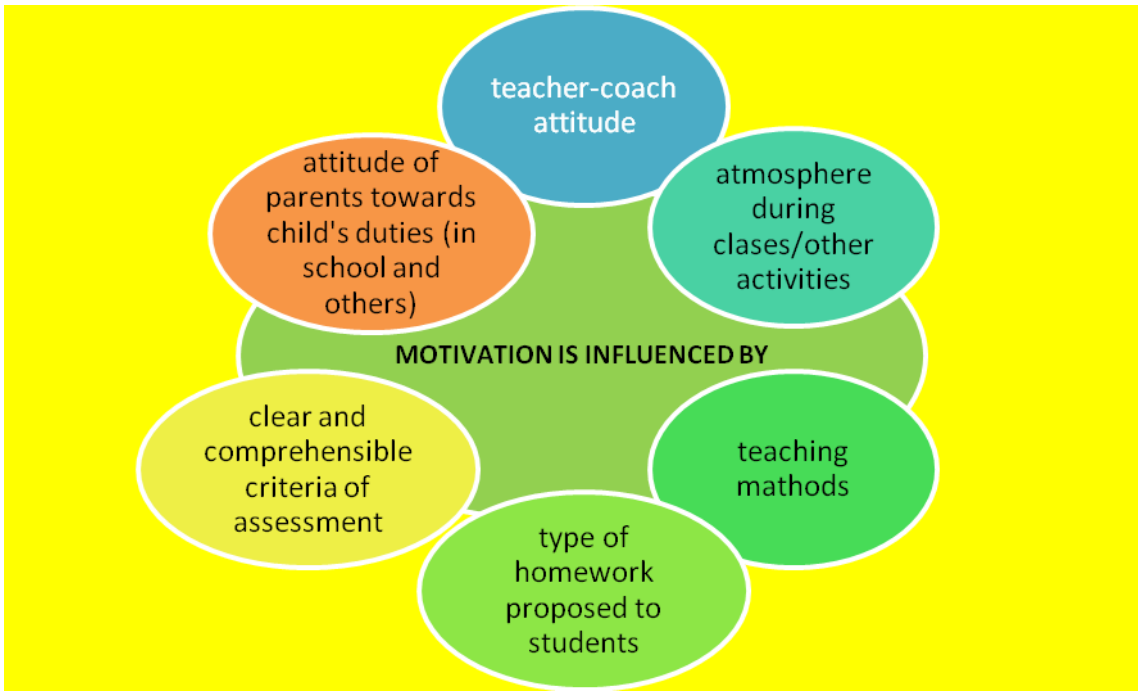

Εξωτερικά κίνητρα – προκαλούν ανάγκες μέσω της χρήσης των ανταμοιβών και των τιμωριών, ενημερώνοντας για τις δυνατότητες που περιέχονται σε όλα τα είδη των καταστάσεων και τον χειρισμό αυτών των δυνατοτήτων.

Ανταμοιβές και τιμωρίες	Ορίζονται στους κανονισμούς π.χ. του σχολείου. Θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μαζί, με την πλειοψηφία των ανταμοιβών, ποτέ - μόνο τιμωρίες ή μόνο ανταμοιβές.
Σχολικοί βαθμοί	Το κίνητρο για εργασία είναι οι θετικοί βαθμοί, εκτίμηση στη δουλειά του μαθητή. Σταθερή αρνητική αξιολόγηση αποθαρρύνει τους μαθητές από την εκμάθηση και καταστρέφει την πίστη ικανότητές τους.
Προσωπικότητα του δασκάλου	Χαρούμενοι, χαμογελαστοί, φιλικοί, δίκαιοι, που συγχωρούν, ήρεμοι, αλλά απαιτητικοί και συνεπείς δάσκαλοι διαμορφώνουν τη θετική στάση των μαθητών απέναντι στη μάθηση.
Επιρροή των συμμαθητών	Η θετική στάση απέναντι στη μάθηση όλων των μαθητών στην τάξη/ομάδα κινητοποιεί τα άτομα που νοιάζονται για τη γνώμη τους συμμαθητές να εργαστούν και να προσπαθήσουν να τους φτάσουν.
Οικογενειακό περιβάλλον	Οι γονείς που ενδιαφέρονται για τα αποτελέσματα του παιδιού τους, διευκολύνουν τη μάθηση στο σπίτι, αλληλεπιδρούν με τον δάσκαλο, διαδραματίζουν θετικό ρόλο στην ενοποίηση των μαθησιακών κινήτρων.

Εσωτερική παρακίνηση – επιδίωξη ικανοποίησης των αναγκών.

Ανάγκη για απόκτηση γνώσης	Είναι ένα έμφυτο χαρακτηριστικό που διακατέχεται από όλα τα παιδιά, που μαθαίνουν αυθόρμητα και θέλουν να ξέρουν τα πάντα και να εξερευνούν.
Ενδιαφέρον στη μάθηση στο σχολείο	Ενεργοποιείται με κατάλληλες μεθόδους διδασκαλίας, ελευθερία της ερμηνείας και αξιολόγησης των θεμάτων που συζητήθηκαν στην τάξη, κατάλληλα βοηθήματα διδασκαλίας, καθώς και η προσωπικότητα του δασκάλου –η ικανότητά του/της να μεταφέρει τις γνώσεις με έναν δυναμικό και ενδιαφέροντα τρόπο, ανοχή.
Προσωπικότητα του δασκάλου	Χαρούμενοι, χαμογελαστοί, φιλικοί, δίκαιοι, που συγχωρούν, ήρεμοι, αλλά απαιτητικοί και συνεπείς δάσκαλοι διαμορφώνουν τη θετική στάση των μαθητών απέναντι στη μάθηση.
Επιρροή των συμμαθητών	Η θετική στάση απέναντι στη μάθηση όλων των μαθητών στην τάξη/ομάδα κινητοποιεί τα άτομα που νοιάζονται για τη γνώμη τους συμμαθητές να εργαστούν και να προσπαθήσουν να τους φτάσουν.
Οικογενειακό περιβάλλον	Οι γονείς που ενδιαφέρονται για τα αποτελέσματα του παιδιού τους, διευκολύνουν τη μάθηση στο σπίτι, αλληλεπιδρούν με τον δάσκαλο, διαδραματίζουν θετικό ρόλο στην ενοποίηση των μαθησιακών κινήτρων.

Εξάσκηση των κινήτρων κάποιου. Οι πιο αποτελεσματικές τεχνικές κινήτρων.

Τεστ "Τι μου δίνει κίνητρο." Τύποι των κινήτρων:

Φιλοδοξία - μοναδικότητα, σημάδια διάκρισης, πολυτέλεια, κύρος, εικόνα, γενικά αναγνωρισμένες θέσεις.

Ασφάλεια - εγγύηση, ασφάλεια, διάρκεια, δημοτικότητα, πιστοποίηση, απόδειξη.

Καινοτομία - νέες τεχνολογίες, επιτεύγματα, μόδα, αλλαγή, δημιουργικότητα, τάσεις.

Άνεση - όφελος, άνεση, εργονομία, προσαρμογή, λειτουργικότητα, απλότητα.

Χρήματα - αποταμίευση, επένδυση, κερδοφορία, κέρδη, περιουσιακά στοιχεία, όφελος, μια καλή επιχείρηση.

Coaching as a method of supporting development of children and youth | październik 2015 - maj 2016

Ελκυστικότητα - πρωτοτυπία, ευχαρίστηση, ζεστή ατμόσφαιρα, παρέα, άνεση, οικογένεια.

Ο καθορισμός εκπαιδευτικών στόχων μπορεί να επιτευχθεί μόνο όταν το μήνυμα φτάσει στον παραλήπτη, όταν παραληφθεί και γίνει κατανοητό. Η πιο θεαματική πράξη του δασκάλου και του μαθητή κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας είναι η γλώσσα επικοινωνίας, η οποία διαρκεί από τη στιγμή που ο δάσκαλος μπαίνει στην τάξη μέχρι το τέλος του μαθήματος. Ο διάλογος σε μία κατάσταση διδασκαλίας έχει το εσωτερικό του δράμα, τον ρυθμό του, τη λογική του, τη συναισθηματική θερμοκρασία του και τη συντακτική και γραμματική ορθότητα. Χειρονομίες, εκφράσεις του προσώπου, τόνος της φωνής, ακόμα και παύσεις συμπληρώνουν την κατανόηση του μηνύματος. Δίνοντας έμφαση στη σχέση κάποιου με το μήνυμα, δίνοντάς του έναν δυνατό προσωπικό και συναισθηματικό τόνο - που συνδέεται με την εκφραστική λειτουργία της γλώσσας - κατευθύνεται η γλωσσική συμπεριφορά του δασκάλου σε μία επιδέξια έκφραση της προσωπικότητάς του/της και έκφραση του ρόλου του. Και η συμπερίληψη της κατάλληλης χρήσης συστημάτων μη-λεκτικής επικοινωνίας ενισχύει όλες τις λειτουργίες της γλώσσας και την έκφραση της εκπαιδευτικής επικοινωνίας. Αυτό συχνά καθορίζει εάν και σε ποιο βαθμό οι προθέσεις του γλωσσικού μηνύματος του δασκάλου θα πρέπει να ερμηνεύονται και να λαμβάνονται από τον μαθητή.

Άριστη επικοινωνία σημαίνει ότι ο αποδέκτης δεν στρεβλώνει με οποιονδήποτε τρόπο την πρόθεση του αποστολέα. Οι παράγοντες προώθησης της αποτελεσματικής επικοινωνίας είναι η λακωνικότητα και η λογική πορεία του λόγου, που εκφράζουν μια θετική στάση απέναντι στο θέμα, οι πληροφορίες σχετικά με τις θετικές και αρνητικές σκέψεις κάποιου και τα συναισθήματα ενός ατόμου κατά τη διάρκεια της συνομιλίας, οι ανοικτές ερωτήσεις, η παράφραση (σύντομη περίληψη του μηνύματος του συνομιλητή για να εκδηλώσει ενδιαφέρον, να αποσαφηνίσει τις αμφιβολίες του), η παρουσίαση της άποψης κάποιου, όχι κριτική της γνώμης του άλλου προσώπου, η επίδειξη αποδοχής.

Η ενεργητική ακρόαση είναι σημαντική για τη διαδικασία της επικοινωνίας. Έγκειται στο σεβασμό του συνομιλητή, στην επιβεβαίωση ότι αυτός/αυτή έχει ακουστεί, η μη διατάραξη της πορείας του λόγου με τη λεγόμενη καλή συμβουλή, τα σχόλια που κατευθύνουν την

πορεία της συζήτησης στον εαυτό μας, η χρησιμοποίηση λεκτικών σημάτων που επιβεβαιώνουν την ακρόαση, η επίδειξη ενσυναίσθησης. Η ενεργητική ακρόαση δείχνει την αποδοχή του συνομιλητή, αγάπη και ζεστασιά. Βοηθά τον ομιλητή να συνειδητοποιήσει ποιό ακριβώς είναι το πρόβλημα. Καλές δεξιότητες ακρόασης απαιτούν ενδιαφέρον και παρακολούθηση της πορείας του μηνύματος του ομιλητή.

Εκφράζεται στο επίκεντρο της προσοχής στο πρόσωπο και το περιεχόμενο της συνομιλίας με:

- την παρακολούθηση του ομιλητή,
- τη διατήρηση επαφής με τα μάτια,
- τη διακριτική παρότρυνση να συνεχιστεί η συνομιλίας,
- το να μην γίνονται διακοπές ή παρενοχλήσεις κατά τη διάρκεια της ομιλίας.

Η ικανότητα να ακούμε είναι ένα από τα πιο σημαντικά στοιχεία της διαπροσωπικής επικοινωνίας. Ακούγοντας, και ιδιαίτερα ακούγοντας προσεκτικά, συλλέγουμε πληροφορίες, διευρύνοντας τις γνώσεις μας, ερχόμαστε σε επαφή με άλλους ανθρώπους και κατανοούμε διαφορετικές απόψεις. Ωστόσο, αυτό απαιτεί χρόνο και σημαντική προσπάθεια.

Πώς να είναι να είσαι ενεργός ακροατής;

Όταν ακούτε:

• Κρατήστε σταθερή στάση σώματος, όταν κάθεστε πραγματοποιείστε μια κλίση ελαφρώς προς τα εμπρός,

• μην παίζετε, μην στριφογυρίζετε, μην στρέφεστε μακριά από τον συνομιλητή σας, μην ελέγχετε κάθε λίγο το κινητό σας τηλέφωνο (και, φυσικά, μην στέλνετε μηνύματα!),

• την περισσότερη ώρα προσπαθήστε να κοιτάτε τον συνομιλητή σας (στα μάτια και το πρόσωπο).

<u>Όταν ακούτε προσεκτικά, προσπαθήστε επίσης να συνεχίσετε τη συνομιλία:</u>

• χρησιμοποιώντας εισαγωγικές φράσεις όπως: "Θέλετε να μιλήσουμε γι 'αυτό;" "Πείτε μου για αυτό,

• μέσω λεκτικών ή μη λεκτικών σημάτων που σας ενδιαφέρουν (χαμόγελα, νεύματα, συμπονετική έκφραση προσώπου, φράσεις όπως "ναι", "καταλαβαίνω").

Κατά τη διάρκεια της συνομιλίας:

- μην κριτικάρετε,
- μην στρέφετε την προσοχή σας στον εαυτό σας,
- να θυμάστε να κάνετε ησυχία,
- αφήστε την άλλη πλευρά να μιλήσει.

Εμπόδια που παρακωλύουν την ακρόαση:

• φιλτράρισμα - ακούμε επιλεκτικά, φιλτράρουμε πληροφορίες, περιμένουμε για αυτό που θα επιβεβαιώσει την άποψή μας (όλα αυτά που διαφωνούμε, απορρίπτουμε),

• συγκρίνουμε - εμείς οι ίδιοι συγκρινόμαστε με τον συνομιλητή, αξιολογούμε,

• μαντεύουμε - γνωρίζουμε εκ των προτέρων τι πρόκειται να πει ο συνομιλητής μας (και έτσι εισβάλουμε και τελειώσουμε το μήνυμα),

• προετοιμάζουμε τις απαντήσεις - εστιάζουμε μόνο σε ό, τι είμαστε έτοιμοι να πούμε σύντομα (τυπικό των ντροπαλός προσώπων, που σπάνια μιλούν δημοσίως ή κατά τις συναντήσεις, συζητήσεις, κ.λπ.),

• κρίνουμε - αντιδρούμε σχηματικά ("Ξέρω τι μπορούμε να περιμένουμε από εσάς", "δεν μπορείτε να με εκπλήξετε"),

• συνδέσεις - ό, τι μας λέει ο συνομιλητής μας συνδέεται με τις εμπειρίες μας, γι'αυτό δεν ακούμε, επιδιδόμαστε σε αναμνήσεις ή ανακαλούμε παλιά συναισθήματα,

• κερδίζω την προσοχή κάποιου (winning somebody over)- ακούμε προκειμένου να μην χάσουμε το νήμα, αλλά μένουμε μακριά, δεν εμπλεκόμαστε, αλλά εκδηλώνουμε μια στάση ενδιαφέροντος («απολύτως, σίγουρα, συμφωνώ απολύτως, φυσικά ..."),

• δίνουμε συμβουλές - ακούμε μόνο στην αρχή, στη συνέχεια, προσπαθούμε να βρούμε συμβουλές για τον συνομιλητή (το σύνδρομο της «πολωνής μητέρας» ή του ατόμου "που γνωρίζει καλύτερα"),

• αλλάζουμε θέμα –είμαστε απρόθυμοι να μιλήσουμε για ορισμένα θέματα, καταφεύγουμε σε αστεία, κοροϊδίες,

• αντιτιθέμαστε– είρωνες ή άτομα χωρίς αυτοπεποίθηση μπορούν να πάρουν δύο μορφές:

- σταματώντας το στόμα κάποιου - λέγοντας κακόβουλα πράγματα, τα οποία αποθαρρύνουν τον συνομιλητή από το να συνεχίσει τη συνομιλία,
- προεξοφλώντας - ακούμε μια φιλοφρόνηση και αμέσως το αρνούμαστε ή μειώνουμε την αξία της («είμαι ωραία; Ω ότι δεν είναι αλήθεια! Κοιτάξτε αυτές τις σακούλες κάτω τα μάτια μου."),

• πεποίθηση ότι έχουμε δίκαιο - έλλειψη συμφωνίας σχετικά με οτιδήποτε εκτός από τη δική μας άποψη. Δεν δεχόμαστε την κριτική ή την αντιπαράθεση (τύπου "Ξέρω τα πάντα καλύτερα").

Ενεργητική ακρόαση - δεν είναι μόνο ακούει κανείς προσεκτικά, αλλά και να σκέφτεται και να κάνει σχόλια (feedback), δηλαδή πληροφορίες σχετικά με το πώς θα αντιδράσει στη συμπεριφορά των άλλων ανθρώπων. Έτσι μπορούμε να βοηθήσουμε ένα άτομο να αποκτήσει γνώσεις για τα συναισθήματα, τις απόψεις για τις ενέργειές του/της, συγκρίνουμε είπε με αυτό που άκουσε ο αποδέκτης. Η απόκτηση αυτών των πληροφοριών είναι δυνατή μέσω της χρήσης τεχνικών ενεργής ακρόασης: κατοπτρισμός (mirroring), παράφραση και διευκρινίσεις.

• **Κατοπτρισμός**(mirroring)- λέμε στον συνομιλητή τι συναισθήματα, κατά τη γνώμη μας, βιώνει, για παράδειγμα "Νομίζω ότι δεν είστε χαρούμενος", "Νομίζω ότι είστε πραγματικά απασχολημένος."

• **Παράφραση** - επαναλαμβάνουμε με δικά μας λόγια το νόημα του μηνύματος που ακούστηκε, βεβαιωνόμαστε ότι όλα ήταν κατανοητά. Δεν είναι κυριολεκτική επανάληψη του μηνύματος, αλλά συζήτηση για το ποια είναι η ουσία του θέματος. Η παράφραση ξεκινά από: «Αν κατάλαβα καλά εσείς...» «Εννοείτε...» «Να καταλαβαίνω σωστά ότι ...;", "Οπότε εννοείτε ότι...;», «Νομίζετε ότι ...;" «Θα ήθελα να καταλάβω."

Η παράφραση θα πρέπει να είναι σύντομη, δεν επιπρόσθετα συμπεράσματα, σχόλια και απόψεις. Μπορείτε να ρωτήσετε («καταλαβαίνω σωστά ότι ...;"), μην υποβάλετε καταιγισμό ερωτήσεων (η συνομιλία δεν μπορεί να μοιάζει με ανάκριση, ο

καταιγισμός ερωτήσεων δείχνει έλλειψη εμπιστοσύνης), από καιρό σε καιρό θα πρέπει να συνοψίζετε. Χάρη στην παράφραση μπορούμε να αποκτήσουμε μια καλύτερη κατανόηση ενός συγκεκριμένου μηνύματος, στέλνουμε ένα μήνυμα ότι ακούμε και θέλουμε να κατανοήσουν τον ομιλητή. Θα πρέπει να υποτάξουμε τις συγκινήσεις μας, ο αποστολέας έχει την ευκαιρία να πάρει μια ιδέα για το πώς λαμβάνονται τα λόγια του/της.

• **Διευκρίνιση** – απευθυνόμαστε στον συνομιλητή ζητώντας του να επικεντρωθεί στα πιο σημαντικά θέματα, για παράδειγμα. "Ξέρω ότι όλα αυτά είναι σημαντικό για εσάς, αλλά τι πρόκειται να κάνετε;».

Η επικοινωνία όταν ο αποστολέας και ο παραλήπτης εφαρμόζουν τις αρχές της ενεργητικής ακρόασης κάνει την επαφή πιο ολοκληρωμένη, είναι ευκολότερο να αναλάβουν από κοινού οποιαδήποτε εργασία που απαιτεί την επίλυση πολύπλοκων προβλημάτων.

Η δυνατότητα να είναι κανείς ενεργός ακροατής είναι ένα σημαντικό μέρος της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching). Κατά τη διάρκεια της συζήτησης, οι περισσότεροι άνθρωποι θέλουν να είναι σε θέση να αποδείξουν τις δικές τους ιδέες ή να προσπαθήσουν να συμβάλουν στη συζήτηση, αλλά μην προσπαθήσουν να ακούσουν. Ο εκπαιδευτικός – επόπτης (coach) δεν ακούει μόνο τα λόγια και τη φωνή του ομιλητή, αλλά ακούει και να τα συναισθήματά του/της.

Σχόλια (Feedback)

Η άμεση επικοινωνία είναι κυρίως η ικανότητα για σαφούς, κατανοητής και άμεσης χρήσης σχολίων (feedback). Τα σχόλια (feedback)μπορεί να περιλαμβάνουν τόσο τον έπαινο όσο και να αναφέρουν τι πρέπει να βελτιωθεί. Ο στόχος της άμεσης επικοινωνίας είναι να παρέχει γνώσεις σχετικά με τη συμπεριφορά και τις ενέργειες με τέτοιο τρόπο ώστε ο αποδέκτης να διατηρεί θετική στάση για τον εαυτό του και σε αυτό που κάνει. Αυτό μπορεί να ισχύει τόσο στην επαγγελματική όσο και στην προσωπική σφαίρα.

Χρήσιμα σχόλια (feedback)είναι αυτά που:

• χορηγούνται με σύνεση και προς όφελος του ατόμου που απευθύνονται,

• παραδίδονται με προσοχή, αφοσίωση και σεβασμό στο εν λόγω πρόσωπο,

• είναι επιθυμητά από τον παραλήπτη. Τα σχόλια (feedback) έχει τη μεγαλύτερη επίδραση εάν ο αποδέκτης ζητά ο ίδιος σχόλια, και απευθύνεται απευθείας στο πρόσωπο,

- είναι ακριβή και αναφέρονται σε συγκεκριμένα γεγονότα και συμπεριφορές,
- είναι πλήρως εκπεφρασμένα. Εκτός από γεγονότα περιλαμβάνουν επίσης συναισθήματα και δείχνουν το αποτέλεσμα της συμπεριφοράς του αποδέκτη ασκεί στους άλλους,
- δεν περιέχουν αξιολόγηση - είναι γνώμη,
- είναι ενημερωμένα - παρέχονται αμέσως μετά το συμβάν στο οποίο αναφέρεται,
- είναι κατανοητά για τον αποδέκτη - επικεντρώνονται σε μορφές συμπεριφοράς που ο αποδέκτης μπορεί να αλλάξει.

Επιπλέον, στην άμεση επικοινωνία, ο εκπαιδευτικός – επόπτης (coach) αναδιατυπώνει και ενισχύει τα μηνύματα για να βοηθήσει τον πελάτη του να δει από μια διαφορετική σκοπιά τι θέλει ή τι δεν είναι σίγουρος, και όταν χρειάζεται υποχρεωτικά να χρησιμοποιήσει μεταφορές και αναλογίες που να απεικονίζουν μια άποψη ή μια λεκτική εικόνα.

Στην τάξη ο δάσκαλος συχνά αναλαμβάνει τον ρόλο του ομιλητή και τους μαθητών των ακροατών. Στην εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching), ο δάσκαλος κάνει ερωτήσεις για να ενθαρρύνει τους μαθητές να εξετάσουν το θέμα με διαφορετικό τρόπο, επειδή η συλλογιστική των μαθητών δεν θεωρείται ότι είναι πιο λάθος από του δασκάλου, αν και η σκέψη τους, η ενέργεια ή η δραστηριότητα τους συχνά διαφέρει από τον γενικά αποδεκτό «κανόνα».

Οι δάσκαλοι πρέπει να μιλάνε με τους μαθητές, πρέπει να έχουν γνώσεις σχετικά με το αν το στυλ της εργασίας τους είναι προσαρμοσμένο στις δυνατότητες του μαθητή και το περιεχόμενο που παρουσιάζουν είναι κατανοητό. Η διδασκαλία και η μάθηση είναι μια συνεχής διαδικασία επικοινωνίας, οι δάσκαλοι μπορούν να παρακινήσουν όχι μόνο με τα λόγια αλλά και με τη συμπεριφορά τους και μη λεκτικά εκπεφρασμένη στάση προς τους μαθητές.

Δυστυχώς, ακόμα το κυρίαρχο ύφος της επικοινωνίας μέσα στην τάξη είναι ένα μοντέλο μίας κατεύθυνσης. Ο δάσκαλος μιλά, θέτει ερωτήματα, θέτει προβλήματα. Ο μαθητής εκπληρώνει τον ρόλο του/της καλά όταν κάθεται ήσυχα, και ανταποκρίνεται όταν του ζητηθεί. Κατά τη διάρκεια ανοικτών τάξεων ένα σύνηθες μοτίβο επικοινωνίας εκδηλώνεται, και οι μαθητές "αποτυγχάνουν", είναι απρόθυμοι να μιλήσουν στην τάξη, δεν μπορούν να κάνουν ερωτήσεις και να καθορίσουν το πρόβλημα. Είναι το αποτέλεσμα της μονόδρομης επικοινωνίας. Είναι λάθος να δεχτούμε την υπόθεση ότι ο δάσκαλος ως ειδικός γνωρίζει τα πάντα, και ο μαθητής ως ακροατής δεν ξέρει τίποτα. Η αμφίδρομη επικοινωνία δεν είναι μονόλογος ή μια ομιλία σε καθρέφτη. Είναι ένας διάλογος με ένα ζωντανό ον που σκέφτεται και έχει συναισθήματα.

Οι κανόνες της αποτελεσματικής επικοινωνίας. Μοντέλο επικοινωνίας. Εμπόδια στην αποτελεσματική επικοινωνία. Εξάσκηση σωστής επικοινωνία. Παιχνίδι ρόλων ακατάλληλης και κατάλληλης επικοινωνίας. Σύγκριση. Μήνυμα που γράφεται εσείς και μήνυμα που γράφω εγώ. Εξάσκηση δεξιοτήτων. Αυτιά επικοινωνίας του von Thun – ατομικό τεστ.

Εργασία με την αντίσταση - πιθανές δύσκολες καταστάσεις και τρόποι για την αντιμετώπισή τους. Πηγές και μορφές αντίστασης. Πέντε βήματα για την αντιμετώπιση της αντίστασης από τον John Enright.

Η αντίσταση σε ατομικό επίπεδο θα πρέπει να εκληφθεί ως μια επιθυμία να διατηρηθεί η υπάρχουσα κατάσταση από την πλευρά του ατόμου. Οι πηγές αντίστασης μπορούν να χωριστούν σε τρεις κατηγορίες:

John Enright divided all kinds of resistance and obstacles in work with other people into 5 groups:

- Συνήθειες και τα στερεότυπα.
- Συναισθήματα.
- Οι πληροφορίες που λαμβάνονται.

Ο John Enright χώρισε όλα τα είδη της αντίστασης και τα εμπόδια στην εργασία με άλλα άτομα σε 5 ομάδες:

1. Η έλλειψη επιθυμίας συμμετοχής στην εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching).
2. Ο μη καθορισμός ενός συγκεκριμένου στόχου εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching).
3. Η πεποίθηση του πελάτη ότι η επιθυμητή κατάσταση είναι αδύνατο να επιτευχθεί.
4. Η πεποίθηση ότι ο εκπαιδευτικός – επόπτης (coach) είναι ακατάλληλος για τον πελάτη. Η έλλειψη εμπιστοσύνης στον εκπαιδευτικό – επόπτη (coach).
5. Η κατοχή άλλων συγκρουόμενων στόχων από τον πελάτη.

Σύμφωνα με τον John Enright, η αντίσταση του πελάτη μπορεί να εκχωρηθεί σε οποιαδήποτε από τις παραπάνω ομάδες.

Ο Enright αντιμετωπίζει την αντιπαράθεση ως μια κατάσταση κατά την οποία ο πελάτης ξέρει "κάτι" που ο εκπαιδευτικός – επόπτης (coach) δεν ξέρει, και το έργο του εκπαιδευτικού – επόπτη (coach)είναι να ανακαλύψει αυτό το «κάτι» το συντομότερο δυνατόν.

Δουλεύοντας κάθε ομάδα αντίστασης μπορούμε να επιτύχουμε εργασία χωρίς αντίσταση. Μόνο τότε ο εκπαιδευτικός – επόπτης (coach)μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά με τον πελάτη.
Καθορισμός σε ομάδες όταν υπάρχει εργασία χωρίς καμία αντίσταση:

1. Ο πελάτης θέλει να συμμετάσχει στην εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching).
2. Ο ειδικός στόχος της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) έχει οριστεί.
3. Ο πελάτης έχει την πεποίθηση ότι αυτός/αυτή μπορεί να επιτύχει την επιθυμητή κατάσταση.
4. Ο πελάτης είναι πεπεισμένος ότι ο εκπαιδευτικός – επόπτης (coach)έχει δίκαιο για αυτόν/αυτήν, παρά τις ελλείψεις του/της. Ο πελάτης εμπιστεύεται τον εκπαιδευτικό – επόπτη (coach)και πιστεύει ότι είναι σε θέση να τον βοηθήσει.
5. Ο πελάτης δεν έχει κανένα άλλο αντικρουόμενο στόχο.

Το να εργάζεται κανείς με την αντίσταση σημαίνει αρχίζει να τη γνωρίζει τόσο από τον εκπαιδευτή – επόπτη (coach)όσο και από τον πελάτη. Είναι σημαντικό ότι ο πελάτης καταλαβαίνει ότι αυτός/αυτή έχει τέτοια και τέτοια αντίσταση, και φοβάται κάποια πράγματα. Ο εκπαιδευτικός – επόπτης (coach)δεν μπορεί να πει στον πελάτη να έχετε τέτοια ή τέτοια αντίσταση. Μια τέτοια συμπεριφορά μπορεί μόνο να ενισχύσει την αντίσταση και την εξέγερση εναντίον του "επιβλητική" εκπαιδευτικού – επόπτη (coach).

Από ψυχολογικής πλευράς η αλλαγή της αντίσταση είναι ένας τρόπος που ένα άτομο ασχολείται με την αλλαγή, και ειδικότερα με την αβεβαιότητα που η αλλαγή θα φέρει.
Οι κύριοι προβληματικοί τομείς στη σχέση εκπαιδευτικού – επόπτη (coach)– μαθητή μπορεί να προσδιοριστεί ως εξής:

• προσωπικός (συναισθηματικός και σε επίπεδο κινήτρων),
• διανοητικός (γνώση που μεταδίδεται και παρόμοια ενδιαφέροντα),
• οργανωτικός (π.χ.. η μορφή και η συχνότητα των συναντήσεων).

Η συμπερίληψη αυτών των τομέων στη σχέση ειδικού – μαθητή στο σημερινό σχολείο είναι μια πρόκληση. Έτσι, όλες οι αλλαγές θα πρέπει να στηρίξουν τη δημιουργία ενός καλού κλίματος για τη δημιουργία μιας καλής σχέσης μεταξύ των μαθητών και των δασκάλων - εκπαιδευτικών – εποπτών (coaches).

Άγχος - τι είναι, πώς λειτουργεί και πώς να αντιμετωπιστεί.

Ο όρος «άγχος» έχει συνήθως μια αρνητική χροιά, αλλά δεν είναι πάντα κακό για εμάς. Υπάρχουν δύο τύποι του στρες: το eustress (θετικό στρες) και το distress (αρνητικό στρες, αντιληπτή ως μια ενόχληση, ενόχληση). Η κύρια διαφορά μεταξύ τους έγκειται στο γεγονός του πως μας επηρεάζουν. Το άγχος δραστηριοποιείται κυρίως στη συνείδησή μας. Στην αρχή, είναι μια σκέψη που μετατρέπεται σε μια φυσική αντίδραση. Ο τρόπος με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε στρεσογόνους παράγοντες έχει τη μεγαλύτερη επίδραση στο επίπεδο του στρες και τις αντιδράσεις σε αυτό.

Ένας στρεσογόνος παράγοντας μπορεί να είναι οποιαδήποτε αλλαγή στον περιβάλλοντα κόσμο ή/και η αλλαγή της φυσικής ή ψυχικής μας πάθησης. Σε μια αγχωτική κατάσταση, η

ικανότητα να ελέγχουμε τις αντιδράσεις μας αποδυναμώνει. Αντίδραση στο στρες μπορεί να αποκαλυφθεί στο επίπεδο της συμπεριφοράς, των συναισθημάτων, τις σκέψεων και της φυσιολογίας μας.

Άγχος - τεχνικές για την αντιμετώπιση του στρες - εξάσκηση δεξιοτήτων. Παραδείγματα τεχνικών/στρατηγικών για την αντιμετώπιση του άγχους:

- Μετρήστε αργά μέχρι το δέκα.
- Δώστε έμφαση στην αναπνοή σας. Αναπνεύστε αργά από τη μύτη και να απελευθερώσει τον αέρα με τον ίδιο ρυθμό.
- Μην παίρνετε σημαντικές αποφάσεις όταν είστε αγχωμένοι.
- Γράψτε σε ένα κομμάτι χαρτί ό,τι ξέρετε για αυτή την προβληματική κατάσταση. Με τον τρόπο αυτό μπορείτε να οργανώσετε τις σκέψεις σας.
- Μιλήστε σε κάποιον. Σε ένα πρόσωπο που μπορεί να σας υποστηρίξει και να σας βοηθήσει να βρείτε τη σωστή λύση. Μπορεί να ανακαλύψετε ότι έχετε μια εντελώς διαφορετική άποψη της κατάστασης.
- Σκεφτείτε διαφορετικούς τρόπους θεώρησης της κατάστασης και να επιλέξτε αυτόν που είναι λιγότερο αγχωτικός.
- Σκεφτείτε τις προτεραιότητές σας. Ίσως είστε αγχωμένοι με κάτι που δεν είναι πραγματικά σημαντικό για εσάς;
- Μην σπαταλάτε ενέργεια σε πράγματα που δεν μπορείτε να αλλάξετε.

Διεκδικητική συμπεριφορά - εξάσκηση δεξιοτήτων.

Διεκδικητικότητα - λέγοντας «όχι» ως μια μορφή φροντίδας των δικών σας αναγκών και καθορισμού ορίων. Η έννοια των ορίων στις διαπροσωπικές σχέσεις. Η επικοινωνία σε δύσκολες καταστάσεις. Συμφιλίωση συγκρούσεων, αναζήτηση λύσεων. Η ιδιαιτερότητα της συνομιλία με έναν έφηβο - τι χαρακτηρίζει τη γλώσσα των νέων. Τι να κάνετε και τι να μην κάνετε, για να επικοινωνήσετε με ένα νεαρό άτομο.

Οι κανόνες και τα όρια - μια θεωρητική περιγραφή του προβλήματος. Εφαρμογή των αρχών και των ορίων ως ένα σημαντικό εκπαιδευτικό και θεραπευτικό μέσο διαμόρφωσης συμπεριφορών. Τι είναι σημαντικό για τον καθορισμό των κανόνων και την εφαρμογή τους.

Συνέπεια ως αναπόσπαστο μέρος της ρύθμισης ορίων. Το σημείο εκκίνησης είναι ασκήσεις σχετικά με τα όρια.

Κατά τη διαδικασία της επικοινωνίας και της ενεργού ακρόασης η ικανότητα να υποβάλλετε ερωτήσεις είναι επίσης σημαντική.

Χάρη σε αυτό θα λάβουμε συγκεκριμένες πληροφορίες ή θα φέρουμε στη επιφάνεια έναν εποικοδομητικό διάλογο.

Γιατί να ρωτάμε ερωτήσεις;

- ρωτώντας, είναι πιο δύσκολο να γίνει λάθος, αδιακρισία,
- οι ερωτήσεις επιτρέπουν να γνωρίσουμε και να κατανοήσουν τον ομιλητή,
- μέσα από ερωτήσεις που χτίζουμε δεσμούς,
- ρωτώντας δείχνουμε σεβασμό για τον ομιλητή.

Είδη ερωτήσεων:

• ανοιχτές ερωτήσεις - «τι, γιατί, ποιος, πώς, πότε, γιατί;", επιτρέπουν την ελεύθερη απάντηση και κατανόηση της προοπτικής του προσώπου που ερωτάται. Μπορούν επίσης να παρέχουν πολλές πληροφορίες, αλλά πρέπει να δίνεται προσοχή στα ομιλητικάπρόσωπα – θα απαντάνε χωρίς τέλος,

- κλειστές ερωτήσεις - περιορίζουν ή ελέγχουν τον συνομιλητή, αλλά χρειάζονται για να εξακριβώσουν γεγονότα, και για τη λήψη αποφάσεων. Οι απαντήσεις είναι σύντομες και συγκεκριμένες (πιθανώς "ναι, όχι»). Χάρη στις κλειστές ερωτήσεις, μπορούμε να προχωρήσουμε γρήγορα, αλλά πρέπει επίσης να γνωρίζουμε ότι δεν γνωρίζουμε πάρα πολλά,
- υποθετικές ερωτήσεις - που εμφανίζονται π.χ. κατά τη διάρκεια χαλαρών συνομιλιών ή συνεντεύξεων("Αν", "υποθέστε").Θα σας βοηθήσουν να κατανοήσετε τη διαδικασία σκέψης του συνομιλητή σας,
- ερωτήσεις με περιορισμένη επιλογή - Αναγκάζουν τον συνομιλητή να επιλέξει ανάμεσα σε ένα ζευγάρι των λύσεων (δηλαδή η προφανής επιλογή, ρωτάται όταν θέλουμε ένα άτομο να έχει μια αίσθηση του να κάνει τη δικό του/της επιλογή σε κατάσταση περιορισμένης επιλογής, "Johnny, θα φαγσούπα ντομάτας ή κοτόπουλου;»).

2.3. Τρόποι επίλυσης προβλημάτων που σχετίζονται με δύσκολες καταστάσεις στη σχέση εκπαιδευτικού – επόπτη (coach) – μαθητή.

2.3.1. Ειδικού Σχολείο «Άγιος Σπυρίδωνας», Λάρνακα.

Νέες και καινοτόμες μέθοδοι εκπαιδευτικού έργου, οι οποίοι περιλαμβάνουν εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching), έχουν σχεδιαστεί για να βοηθήσουν τους εκπαιδευτικούς να δημιουργήσουν καταστάσεις της **κοινωνικής αλληλεπίδρασης**, προκειμένου να δημιουργηθούν νέοι τρόποι επικοινωνίας όχι πάντα με τον επίσημο και παραδοσιακό τρόπο, αλλά και με μια εναλλακτική προσέγγιση.

Στην Ειδική Αγωγή, η κοινωνική αλληλεπίδραση συνδέεται με τα επιτεύγματα των μαθητών και την κοινωνική ανάπτυξη. Συνδέεται επίσης με τη συναισθηματική υποστήριξη, την οργάνωση της τάξης, και την εκπαιδευτική υποστήριξη.

Η συναισθηματική υποστήριξη, αναφέρεται στους τρόπους με τους οποίους οι δάσκαλοι βοηθούν παιδιά με ειδικές ανάγκες να αναπτύξουν ζεστές, υποστηρικτικές σχέσεις, να βιώσουν εμπειρία απόλαυσης και ενθουσιασμό για μάθηση, να αισθάνονται άνετα στην τάξη, και να βιώσουν τα κατάλληλα επίπεδα αυτονομίας ή ανεξαρτησίας. Αυτό περιλαμβάνει:

- **Θετικό κλίμα** - η απόλαυση και συναισθηματική σύνδεση που έχουν οι δάσκαλοι με τους μαθητές, καθώς και η φύση των αλληλεπιδράσεων.
- **Αρνητικό το κλίμα** - το επίπεδο όπου η εκπεφρασμένη αρνητικότητα όπως ο θυμός, η εχθρότητα ή η επιθετικότητα εκτίθενται από τους δασκάλους ή/και τους μαθητές στην τάξη.
- **Ευαισθησία του δασκάλου** - ανταπόκριση των δασκάλων στις ακαδημαϊκές και συναισθηματικές ανάγκες των μαθητών, και
- **Μέριμνα για τις προοπτικές των μαθητών** - ο βαθμός στον οποίο οι αλληλοεπιδράσεις των δασκάλων με τους μαθητές και τις δραστηριότητες στην τάξη δίνουν έμφαση στα ενδιαφέροντα, τα κίνητρα, και τις απόψεις των μαθητών.

Η οργάνωση της τάξης αναφέρεται στους τρόπους με τους οποίους οι δάσκαλοι να βοηθούν τα παιδιά να αναπτύξουν δεξιότητες για να ρυθμίζουν τη συμπεριφορά τους, να αξιοποιούν στο έπακρο την εκμάθηση κάθε σχολική ημέρα, και να διατηρήσει ενδιαφέρον σε μαθησιακές δραστηριότητες. Αυτό περιλαμβάνει:

- **Διαχείριση Συμπεριφοράς** - πόσο καλά παρακολουθούν, προλαμβάνουν και ανακατευθύνουν οι δάσκαλοι την ανάρμοστη συμπεριφορά.
- **Παραγωγικότητα** - πόσο καλά λειτουργεί η τάξη σε σχέση με τις ρουτίνες, πόσο καλά κατανοούν οι μαθητές τη ρουτίνα, και ο βαθμός στον οποίο οι δάσκαλοι παρέχουν δραστηριότητες και κατευθύνσεις έτσι ώστε να δαπανηθεί ο μέγιστος χρόνος σε δραστηριότητες μάθησης, και
- **Εκπαιδευτικές μορφές μάθησης**– πώς οι εκπαιδευτικοί συμπεριλαμβάνουν μαθητές σε δραστηριότητες και διευκολύνουν δραστηριότητες να μεγιστοποιούνται οι ευκαιρίες μάθησης.

Η εκπαιδευτική υποστήριξη αναφέρεται στους τρόπους με τους οποίους οι δάσκαλοι υποστηρίζουν αποτελεσματικά τη γνωστική ανάπτυξη των μαθητών και την βελτίωση της γλώσσας. Αυτό περιλαμβάνει:

- **Εννοιολογική ανάπτυξη**– πώς οι δάσκαλοι χρησιμοποιούν εκπαιδευτικές συζητήσεις και δραστηριότητες για την προώθηση ανώτερου επιπέδου δεξιοτήτων σκέψης των μαθητών και της γνωστικής λειτουργίας σε αντίθεση με μια εστίαση σε μηχανική διδασκαλία.
- **Ποιότητα σχολίων (quality of feedback)**– πώς οι δάσκαλοι να επεκτείνουν τη συμμετοχή και τη μάθηση μέσω σχολίων (feedback) για τους μαθητές, και
- **Γλώσσα μοντελοποίησης**– η έκταση στην οποία οι δάσκαλοι διεγείρουν, διευκολύνουν και ενθαρρύνουν τη χρήση της γλώσσας των μαθητών.

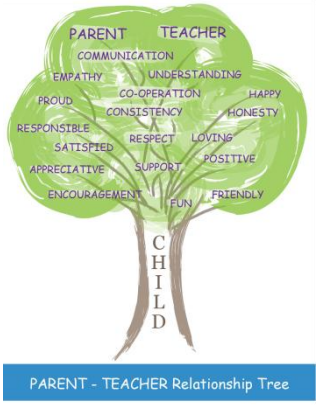

PARENT - TEACHER Relationship Tree

"……και γιατί είναι σημαντικό" της Emma Owl (5)

Το ειδικό σχολείο στη Λάρνακα, κάνοντας χρήση των παραπάνω εργαλείων που είναι σημαντικά στις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις, αγωνίζεται για να δημιουργηθεί κοινός τόπος και κατανόηση μεταξύ των μαθητών και των δασκάλων, αλλά ταυτόχρονα και να δραστηριοποιηθούν ενεργά οι γονείς και το οικογενειακό περιβάλλον των μαθητών. Για τον σκοπό αυτό οργανώνονται κάθε χρόνο (4 φορές) εργαστήρια γονέων - δασκάλων - μαθητών, όπου οι γονείς καλούνται στο σχολείο και έχουν την ευκαιρία να περάσουν μια ολόκληρη μέρα στο σχολείο συμμετέχοντας ενεργά στις προγραμματισμένες εκπαιδευτικές δραστηριότητες του παιδιού τους. Αυτό ενισχύει την αποτελεσματική επικοινωνία και κατανόηση δεδομένου ότι η υποστήριξη της μάθησης των μαθητών είναι θεμελιώδους σημασίας. Εκτός από αυτό, οργανώνονται υπαίθριες δραστηριότητες με τους γονείς, όπως ημέρες μπόουλινγκ, ποδηλασίας, μια μέρα στην αλυκή και εκδρομές.

Ένας ενδιαφέρων τρόπος εργασίας είναι ένα δέντρο με τη δασκάλου-γονέα.

Στον κορμό υπάρχει ένα παιδί στην κορυφή - ο δάσκαλος και ο γονέας, των οποίων τα χαρακτηριστικά είναι: επικοινωνία, ενσυναίσθηση, κατανόηση, συνεργασία, υπερηφάνεια, ευθύνη, συνέπεια, ειλικρίνεια, συνεργασία, ευτυχία, φροντίδα, σεβασμός, ικανοποίηση, αγάπη, εκτίμηση, υποστήριξη, θετική στάση, φιλικότητα, διασκέδαση, ενθάρρυνση.

"Γίνεται Μελετητής της Τάξης" Δημοτικό Σχολείο Metrowest (7)

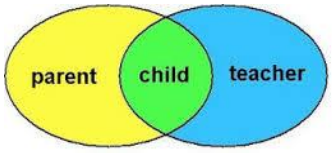

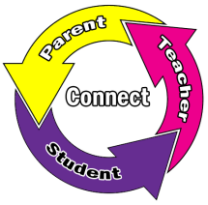

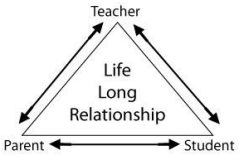

"Οι γονείς πρέπει να κάνουν περισσότερα από το να αγοράζουν απλώς σχολικά πράγματα" του Subdah Chainer (6) (8)

Η βασική φιλοσοφία που συνοδεύει τους δασκάλους είναι να μοιράζονται τα ίδια όνειρα και στόχους με τους μαθητές και τις οικογένειές τους και όλοι μαζί να εκτιμήσουν τα κοινά

κοινωνικά και εκπαιδευτικά επιτεύγματα, ως αποτέλεσμα της κοινής συνεργασίας σε μια δια βίου σχέση.

2.3.2. Τεχνική Σχολή Λεμεσού.

Η επιτυχία στην τάξη ξεκινάει για τον δάσκαλο πρώτα από τη σχέση του με τους μαθητές και, στη συνέχεια, από την ικανότητά του να καθοδηγεί και να διδάσκει τους μαθητές.
Κάθε δάσκαλος έχει τις δικές του τεχνικές για να επικοινωνεί με τους μαθητές και αυτό εξαρτάται από τον χαρακτήρα και την προσωπικότητά του.
Υπάρχουν διάφοροι τρόποι και μέσα για να επιτευχθεί μια καλή σχέση με τους μαθητές. Απλά πρέπει να βρούμε τους τρόπους που ισχύουν στη δική σας προσωπικότητα.

ΤΡΟΠΟΙ ΚΑΙ ΜΕΣΑ

Μην διαπληκτίζεστε και ρωτήστε.

Οι εκπαιδευτικοί θέλουν συνήθως εξηγήσεις από δύσκολους μαθητές για τη συμπεριφορά τους. Θυμωμένοι μαθητές που αντιπαθούν τον δάσκαλό τους, δεν βελτιώσουν ποτέ τη συμπεριφορά τους στην τάξη. Αρχίστε με μια συζήτηση σχετικά με το πρόβλημα, με όλες την τάξη να συμμετέχει. Με αυτόν τον τρόπο θα αποφύγετε την αντιπαράθεση με τον μαθητή.

Μην κάνετε διάλεξη, επιπλήττετε ή φωνάζετε.

Διαλέξεις, επιπλήξεις, και φωνές θα προκαλέσουν όλους τους μαθητές να σας μην σας συμπαθούν, αλλά όταν σας κατευθύνετε την κριτική σας προς ένα συγκεκριμένο μαθητή, μπορεί να είναι ιδιαίτερα επιζήμιο. Η δημιουργία τριβής ανάμεσα σε εσάς (ο δάσκαλος) και των πιο δύσκολων μαθητών σας σχεδόν εγγυάται ότι η συμπεριφορά τους θα επιδεινωθεί.

Συζητήστε.

Χτίστε μια σχέση με τους μαθητές μέσω της συζήτησης και παρατήρησης κάθε προβλήματος που ανακύπτει στην τάξη. Κάντε τους να εργαστούν από κοινού για να λύσουν το πρόβλημα.

Μην δίνετε λάθος επιβράβευση.

Οι δάσκαλοι συχνά επαινούν δύσκολος μαθητές για κάτι που έκαναν και ήταν το ελάχιστο που αναμενόταν. Αλλά επειδή οι μαθητές μπορούν να κοιτάξουν προς τους συμμαθητές τους και να γνωρίζουν ότι ο έπαινος ήταν ψευδής, και ο ψευδής έπαινος δεν λειτουργεί. Αντ' αυτού, να δίνετε μόνο ουσιαστικό, ειλικρινή έπαινο με βάση κάποιο πραγματικό επίτευγμα.

Μην κρατάτε κακία.

Ό,τι κι αν λένε οι μαθητές, μην κρατάτε κακία. Θα πρέπει να ξέρουν ότι είστε δίκαιοι με όλους, και να τους κάνετε να ξέρουν ότι είστε ευτυχείς που είναι το πρώτο πράγμα που βλέπετε κάθε πρωί.

Μην χάνετε την ψυχραιμία σας.

Όταν αφήνετε τους μαθητές να σας εκνευρίσουν και χάνετε τον συναισθηματικό σας έλεγχο, ακόμη και αν είναι μόνο ένας αναστεναγμός και μια κίνηση απογοήτευσης με τα μάτια, γίνεστε λιγότερο αποτελεσματικοί. Η δημοφιλία σας πέφτει. Αυξάνεται η ένταση στην τάξη. Και όταν οι δύσκολοι οι ανακαλύψουν ότι μπορούν να πατήσουν τα κουμπιά σας, θα προσπαθήσουν να το κάνουν όσο πιο συχνά μπορούν.

Μην αγνοείτε την κακή συμπεριφορά.

Δεδομένου ότι υπάρχει ένα ακροατήριο από τους άλλους μαθητές, αγνοώντας την ανάρμοστη συμπεριφορά κάποιου δεν θα την εξαλείψετε. Θα την κάνετε ακόμα χειρότερη. Αντ' αυτού, ακολουθήστε το σχέδιο διαχείρισης της τάξης σας όπως είναι γραμμένο. Αν ένας δύσκολος μαθητής παραβεί ένα κανόνα, δεν έχει σημασία πόσο ασήμαντο, επιβάλετε αμέσως το σχέδιό σας.

Χτίστε μια σχέση εμπιστοσύνης.

Τα πάντα εξαρτώνται από την ικανότητά σας να οικοδομήσετε σχέσεις εμπιστοσύνης με τους μαθητές σας. Κάντε τους πρώτα να σας σέβονται και στη συνέχεια θα σας εμπιστεύονται.

Βελτιώστε τα αποτελέσματα των μαθητών

Επικεντρωθείτε στη βελτίωση των αποτελεσμάτων των μαθητών, ειδικά των δύσκολων. Ακόμη και μικρή βελτίωση είναι καλύτερη από το τίποτα.

Ομαδική εργασία

Κάντε τους μαθητές με διαφορετική συμπεριφορά μα εργάζονται μαζί και να δώστε τον ρόλο του ηγέτη σε έναν δύσκολο μαθητή. Θα προσπαθήσει να δείξει τις ικανότητές του στους υπόλοιπους.

Δημιουργικότητα Δώστε τους έργα στα οποία θα χρησιμοποιήσουν τη δημιουργικότητά τους. Επιλέξτε έργα που ξέρετε ότι αρέσουν στους δύσκολους μαθητές, και θα επιτύχουν περισσότερα.

Καταιγισμός ιδεών (brainstorming)

Επιλύοντας προβλήματα με την τεχνική του brainstorming θα κάνει τον καθένα να συμμετέχει και να αισθάνεται χρήσιμος και μέρος της τάξης.

Σχεδιασμός

Δημιουργήστε ένα σχέδιο για την οικοδόμηση καλών σχέσεων, όχι μόνο ανάμεσα σε εσάς και τους δύσκολους μαθητές αλλά και μεταξύ των ίδιων των μαθητών.

2.3.3. Το Μη-Δημόσιο Εκπαιδευτικό Κέντρο Νεολαίας στο Węgrzynów.

Δύσκολες καταστάσεις, συμπεριλαμβανομένων των διαπροσωπικών σχέσεων, απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή στο έργο των δασκάλων στο Μη-Δημόσιο Εκπαιδευτικό Κέντρο Νεολαίας στο Węgrzynów. Κάθε κατάσταση είναι ατομική, και οι διαδικασίες πρέπει να είναι κατάλληλες. Οι δάσκαλοι που εργάζονται εκεί χρησιμοποιούν τη μέθοδο των 6 βημάτων, η οποία ονομάζεται εποικοδομητική αντιπαράθεση. Δεν είναι αποτελεσματική για όλους τους μαθητές και σε όλες τις καταστάσεις, ωστόσο, φέρνει τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Βήμα 1. Έκθεση Γεγονότων.

Ο δάσκαλος αρχίζει εκθέτοντας τα γεγονότα, χωρίς συναισθήματα, τίποτα δεν αξιολογείται.

Ο δάσκαλος μπορεί να πει, για παράδειγμα, "Μάγδα, μόλις τώρα είπατε ότι ..." ή "η Sandra κλώτσησε τον κάδο απορριμμάτων." Είναι σημαντικό ότι αυτή η δήλωση περιγράφει την καθαρή, αντικειμενική πραγματικότητα, όπως και αν είχε καταγραφεί σε βιντεοκάμερα. Το

Βήμα 1 θα επιτρέψει στον δάσκαλο και τον μαθητή να συμφωνήσουν σχετικά με το τι συνέβη. Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του πρώτου βήματος είναι η φροντίδα και η ευαισθησία, για να αυξηθούν οι πιθανότητες απόκτησης των βέλτιστων αποτελεσμάτων.

Βήμα 2. Τι αισθάνομαι.

Σε αυτό το στάδιο, ο δάσκαλος μοιράζεται ό, τι αισθάνεται (σε σχέση με τη συμπεριφορά που περιγράφεται στο Βήμα 1) απευθείας με τον μαθητή, ο οποίος εμπλέκεται στην κατάσταση. Σε αυτό το βήμα, η ειλικρινής και άμεση έκφραση των συναισθημάτων συνήθως «εξανθρωπίζει» την ανταλλαγή και αυξάνει την πιθανότητα μιας θετικής έκβασης. Πολλοί δάσκαλοι φοβούνται ότι αν μοιραστούν τα συναισθήματά τους με τους μαθητές που θα τους στερήσει τη δύναμή τους. Νομίζουν ότι αυτό θα μειώσει την εξουσία τους. Και συμβαίνει το αντίθετο. Η έκφραση των συναισθημάτων είναι μια πολύ ισχυρή στρατηγική για την αντιμετώπιση δύσκολων μαθητών.

Βήμα 3. Γιατί αισθάνομαι έτσι.

Το τρίτο βήμα σε μια εποικοδομητική αντιπαράθεση είναι να δείξει ο μαθητής ποιο είναι το απτό αποτέλεσμα της συμπεριφοράς του/της σε σχέση με τον δάσκαλο ή τους άλλους μαθητές στην τάξη. Αμετάβλητα χρησιμοποιείστε τη λέξη "επειδή". Ο δάσκαλος δείχνει στον μαθητή, με πρακτικό τρόπο, ότι οι ενέργειές του/της έχουν αρνητικές συνέπειες. Αν, για παράδειγμα, ένας μαθητής μιλάει κατά τη διάρκεια του μαθήματος, το αποτέλεσμα μπορεί να είναι τέτοιο ώστε οι άλλοι να μην μπορούν να επικεντρωθούν στις εργασίες που εκτελούνται.

Βήμα 4. Έχουμε πρόβλημα.

Το τέταρτο βήμα είναι μια απλή δήλωση ότι «Έχουμε ένα πρόβλημα και πρέπει να εργαστούν μαζί για να βρούμε μια λύση με την οποία μπορούμε όλοι να συμφωνήσουμε.».

Βήμα 5: Σιωπή.

Μπορεί να είναι δύσκολο για τον δάσκαλο να κρατήσει τη σιωπή, αλλά επιτρέπει στους μαθητές να φέρουν κάτι προς συζήτηση σε αυτό το σημείο, εάν το επιθυμούν. Ίσως οι

μαθητές να θέλουν να εκφράσουν τα συναισθήματά τους, και καλό είναι να τους αφήσουμε να το κάνουν. Ωστόσο, στον δάσκαλο δεν επιτρέπεται να αποσπαστεί η προσοχή του, αυτός πρέπει να επικεντρωθεί σε έναν κοινό στόχο, που είναι να βρεθεί μια λύση σε ένα κοινό πρόβλημα.

Βήμα 6: Τι μπορούμε να κάνουμε για να λύσουμε το πρόβλημα;

Αυτό το τελευταίο βήμα περιλαμβάνει την εκπόνηση, μαζί με τον μαθητή, μιας λύσης στο πρόβλημα. Μπορεί να είναι μια συγγνώμη και αποζημίωση για τη ζημία που υπέστη. Ή μπορεί να προσδιορίσει τι χρειάζονται όλοι.

Ο δάσκαλος θα πρέπει να απέχει από να λέει στους μαθητές τι να κάνουν. Είναι καλύτερο αν ο μαθητής προτείνει ο ίδιος πώς να λύσει το πρόβλημα, έτσι ώστε όλοι να είναι ικανοποιημένοι. Αυτός/αυτή μπορεί να χρειαστεί βοήθεια για να συνειδητοποιήσει το μέγεθος του προβλήματος και τις προσπάθειες που θα πρέπει να κάνει για να το διορθώσει.

Πώς να αξιολογήσετε τη μέθοδο που ασχολείται με συγκρούσεις δασκάλου– μαθητή; Πώς μπορούμε να αξιολογήσουμε την επιτυχία, ή την έλλειψη επιτυχίας, της παρέμβασης κάποιου δασκάλου, όταν έρχονται αντιμέτωπος με έναν μαθητή; Πρέπει να υιοθετηθούν ορισμένα κριτήρια στο σχολείο για να αξιολογείται η επιτυχία ή η αποτυχία.

2.4. Καθοδήγηση – εποπτεία ομάδας (Team Coaching).

Η καθοδήγηση – εποπτεία της ομάδας είναι μια πράξη ηγεσίας και είναι μία από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες επιχειρήσεις στην αγορά. Οργανισμοί μισθώνουν εκπαιδευτικούς – επόπτες (coaches) για να συνεργαστούν με τις ομάδες του. Η καθοδήγηση – εποπτεία της ομάδας δεν είναι το ίδιο με την ατομική καθοδήγηση - εποπτεία.

Η καθοδήγηση – εποπτεία της ομάδας είναι ένας τρόπος προσέγγισης περισσότερων ηγετών, διότι είναι οικονομικά αποδοτική και βελτιώνει την απόδοση της ομάδας. Η

σύγχρονη έρευνα σε ομάδες δείχνει ότι η συνεργασία σε ομάδες αυξάνει τα κίνητρα, την προσπάθεια, και την παραγωγικότητα.

οι ηγέτες της ομάδας ασχολούνται με πολλά διαφορετικά είδη συμπεριφορών αποσκοπώντας στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της ομάδας, συμπεριλαμβανομένης της διάρθρωσής της και της εμπέδωσης των σκοπών της, φροντίζοντας για τους πόρους που χρειάζεται για την εργασία της και απομακρύνοντας τυχόν οργανωτικά προβλήματα που παρεμποδίζουν την εργασία, βοηθώντας τα μέλη της να ενισχύσουν την προσωπική τους συμβολή σε αυτή, και σε συνεργασία με την ομάδα στο σύνολό της να βοηθήσουν τα μέλη να χρησιμοποιήσουν τους συλλογικούς τους πόρους κατά την επιδίωξη των σκοπών της ομάδας.

Η καθοδήγηση – εποπτεία της ομάδας είναι εντατική και απαιτεί πόρους και είναι μόνο ένα στοιχείο των ανακλαστικών πρακτικών που χρησιμοποιούνται από εξειδικευμένους δασκάλους που μπορεί να περιλαμβάνουν κάποιες άλλες μεθόδους που χρησιμοποιούν τεχνικές εκπαιδευτικής εποπτείας - υποστήριξης (coaching):

1. Μεμονωμένοι Αντανακλαστικές Μέθοδοι.
2. A Self – Contracting.
3. Χαρτοφυλάκια.
4. Journal-Writing.
5. Προετοιμασία Case Study.
6. Επαγγελματική ανάγνωση και γραφή.
7. Επίσημη και Ανεπίσημη Μελέτη.

Μπορείτε επίσης να χρησιμοποιήσετε το PartnerReflectionκαι τη ReflectionMethod Μέθοδο Αντανάκλασης, με τη συμμετοχή άλλου προσώπου/σε ζεύγη:

<u>Μικρές ομάδας προβληματισμού και πρακτικές αξιολόγησης:</u>

1. Action Research.
2. Ομάδες μελέτης.
3. Ομάδες Αλληλοδιδακτικής υποστήριξης.
4. Επαγγελματικές Ομάδες Διαλόγου.

5. ΗλεκτρονικάΔίκτυα.
6. Labsites (Collegial Learning).

Μεγάλες ομάδας προβληματισμού και πρακτικές αξιολόγησης:

1. Κέντρα Αξιολόγησης.
2. Εκθέσεις και Εξεταστικά Σώματα (Penels).
3. Παρουσιάσεις.
4. Σχολεία Επαγγελματική Ανάπτυξης.
5. Κέντρα Δασκάλων.
6. Ινστιτούτα Δασκάλων.
7. Εταιρικές σχέσεις.

Στην ομαδική εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (group coaching), ειδικά στην εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη ενηλίκων (δασκάλων) ένα μοντέλο του David Kolb (1984),ένα από τα βασικά μοντέλα της εκπαίδευσης ενηλίκων με βάση την εμπειρία, μπορεί να χρησιμοποιηθεί επιτυχώς. Ο Kolb διακρίνει τέσσερα στάδια στον κύκλο της βιωματικής μάθησης:

1. **Ειδική εμπειρία** που αποτελεί τη βάση για το επόμενο βήμα, δηλαδή την παρατήρηση.
2. **Παρατήρηση και προβληματισμός** σχετικά με την εμπειρία που ενσωματώνει πολλαπλές προοπτικές.
3. **Δημιουργία αφηρημένες εννοιών και γενικεύσεων**. Ο συνδυασμός της εμπειρίας (1) με την παρατήρηση και τον προβληματισμό σχετικά με αυτή (2), η οποία με τη σειρά της θα οδηγήσει στη δημιουργία ενός νέου προσόντος. Συνεπώς, η τρέχουσα κατάσταση λειτουργίας βελτιώνεται.

επιπτώσεις

4. **Δοκιμές επιπτώσεων (εφαρμογή)** μιας νέας πορείας δράσης σε νέες καταστάσεις. Δημιουργία νέων εμπειριών.

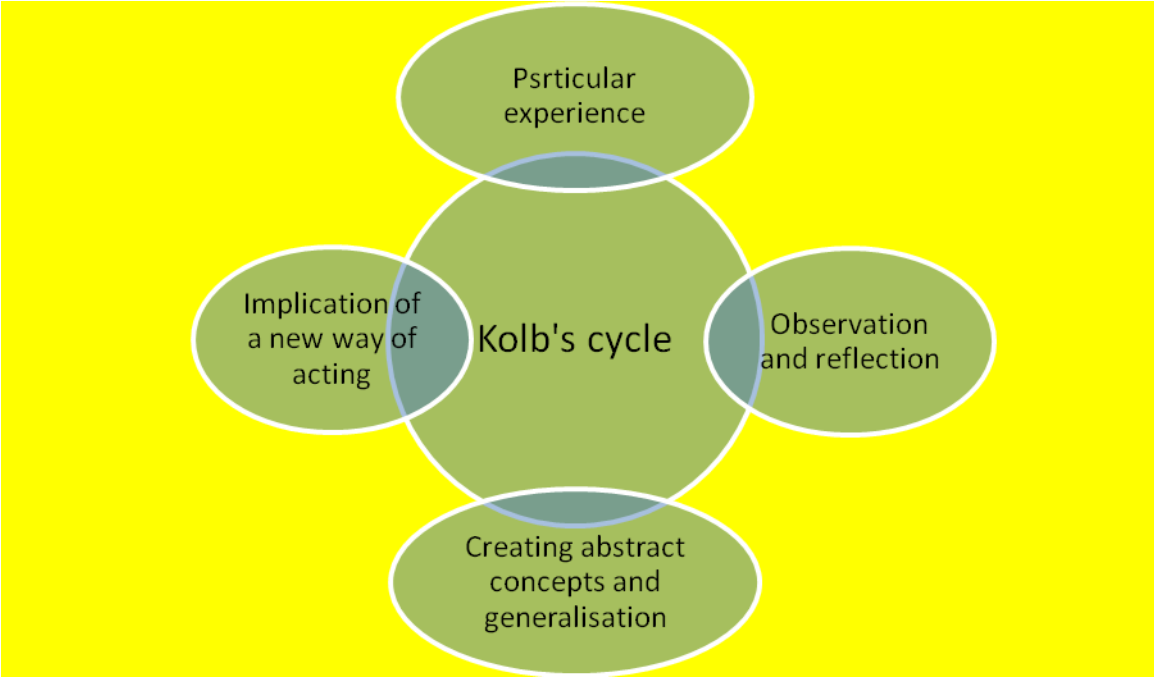

Σχήμα 1. Το μοντέλο βιωματικής μάθησης του Kolb. (πηγή: Knowles Malcolm S., Holton Elwood F., Swanson Richard A. (2009), Edukacjadorosłych. Podręcznikakademicki, Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN)

Οι τέσσερις διαφορετικές προτιμήσεις μάθησης που ανατίθενται σε αυτά τα τέσσερα στάδια στον κύκλο του Kolb είναι:

1. **Η ειδική εμπειρία** – μάθηση μέσω βιώματος πραγματικών καταστάσεων, επιδείξεων, προσομοιώσεων και case studies.
2. **Παρατήρηση και προβληματισμός**– μέσω συζητήσεων, εργασία σε μικρές ομάδες, συναντήσεις της ομάδας, επιτήρηση ή διορισμός του παρατηρητών.
3. **Αφηρημένη Εννοιολογία (Abstract Conceptualisation)** – μοίρασμα περίτεχνων εννοιών.
4. **Ενεργός πειραματισμός** - μέσα από την πρακτική εφαρμογή της τροποποιημένης δράσης στο χώρο εργασίας, κατά τη διάρκεια ενός πειράματος, πρακτικής άσκησης ή μαθητείας.

Αυτό το μοντέλο χρησιμοποιείται ευρέως στην πράξη. Η αντανακλαστική μάθηση στην πράξη επικεντρώνεται στη βελτίωση προηγούμενων επιδόσεων μέσω της βελτίωσης της συνεχούς εξάσκησης νέων λύσεων και της εξαγωγής συμπερασμάτων για το μέλλον.

Με βάση τον κύκλο του David Kolb, η SaraThorpe και η Jackie Clifford προσφέρει ένα από τα πιο δημοφιλή μοντέλα της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching), κάνοντας την προσαρμογή αυτού του τρόπου μάθησης. Σύμφωνα με τους συγγραφείς, η διεξαγωγή εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) διανύει έξι στάδια που επιτρέπουν γρήγορη και αποτελεσματική επίτευξη των στόχων.

Τα στάδια είναι:

1. Καθορισμός των συνολικών αναγκών και των στόχων της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching).
2. Η επίτευξη συμφωνίας σχετικά με τους ειδικούς στόχους της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching).
3. Η ανάπτυξη ενός λεπτομερούς σχεδίου εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching).
4. Η εκτέλεση προγραμματισμένης εργασίας ή δραστηριότητας.
5. Η Αξιολόγηση δράσεων και ο προγραμματισμός καλύτερης λειτουργίας.
6. Τερματισμός της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) ή επανάληψη των βημάτων 3-6.

Η λειτουργία της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) εστιάζει στη χρήση θετικής γλώσσας.

Δουλεύουμε σύμφωνα με τον κανόνα: πείτε ό,τι θέλετε, όχι ό,τι δεν θέλετε να έχετε. Οι στόχοι πρέπει να διατυπώνονται με τον καθορισμό του τι θα μπορούσαμε να κάνουμε καλύτερα, όχι τι κάνουμε λάθος, π.χ.: «Οι υπάρχοντες τρόποι πρόληψης της εγκατάλειψης της εκπαίδευσης δεν λειτουργούν" ή "Η συνεργασία με τους γονείς του σχολείου μας, πρακτικά δεν υπάρχει" πρέπει να αντικατασταθούν από τη φράση «θα αυξήσουμε τη συχνότητα των μεθόδων ενεργοποίησης των μαθητών, προκειμένου να αυξηθούν τα κίνητρά τους για να μάθουν» ή «θέλουμε να αυξήσουμε τη συμμετοχή των γονέων των μαθητών μας σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες του σχολείου."

Ο σκοπός της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) είναι να βοηθήσει την ομάδα/το άτομο κατά τη μετάβαση από τον τόπο όπου είναι τώρα στον τόπο όπου θέλει, ή απλά πρέπει να είναι. Η χρήση των γνώσεων που αποκτήθηκαν βοηθάει σε πρακτικές λύσεις, φέρνοντας πιο κοντά στην υλοποίηση τον στόχο που έχει τεθεί.

Τα αποτελέσματα της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) είναι: σαφώς καθορισμένοι στόχοι, βελτιστοποίηση των λειτουργιών/διαδικασιών, καλύτερες αποφάσεις, καλύτερη χρήση των εσωτερικών και εξωτερικών πόρων.

Ο εκπαιδευτικός επόπτης (coach) δίνει την ευκαιρία να εκφραστούν πεποιθήσεις και συμπεριφορές. Υποστηρίζει την αναζήτηση λύσης στο πρόβλημα χωρίς την επιβολή των δικών του/της ιδεών. Γνωρίζει ότι η ευθύνη για τους στόχους και την εφαρμογή τους ανήκει στο άτομο/ομάδα. Είναι διαμεσολαβητής και συντονιστής της συνάντησης, και ο ρόλος του/της είναι να βοηθήσει και να υποστηρίξει στην πράξη.

Στην ομαδική εργασία, συμβαίνει ότι ορισμένα από τα δύσκολα θέματα είναι «κρυμμένα κάτω από το χαλί". Ένας εκπαιδευτικός επόπτης (coach) προσπαθεί να τα αναδείξει και κατευθύνει την ενέργεια που χρησιμοποιείται συχνά για αλληλοκατηγορίες να δικαιολογήσει, λέγοντας τι δεν μπορείτε να κάνετε, εξηγώντας γιατί κάποιος έκανε κάτι ή δεν έκανε μια συγκεκριμένη πράξη, να εργαστεί με πραγματικά προβλήματα (A. Grzymkowska, 2012, σελ. 4 - 6).

Σ.Π.Ε.Κ. ΣΤΟΧΟΣ – ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ – ΕΠΙΟΓΗ - ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ (GROW MODEL). ΜΟΝΤΕΛΟ 4MATTOYBERENICEMCCARTHY.

2. Σ.Π.Ε.Κ. Μοντέλο 4 MAT Berenice McCarthy.

3.1. Σ.Π.Ε.Κ. –ως μέθοδος εργασίας εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching).

Η εκπαιδευτική εποπτεία- υποστήριξη (coaching) είναι μια δομημένη διαδικασία συζήτησης επικεντρωμένη στην επίτευξη στόχων, με στόχο την απελευθέρωση θετικής ενέργειας με την αλλαγή (Rzycki Porosło, 2012).

Το μοντέλο **Σ.Π.Ε.Κ.** (ή διαδικασία) είναι ένας από τα πιο καταξιωμένα και επιτυχημένα μοντέλα εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching). Δημιουργήθηκε από Alexander Graham, τον Sir John Whitmore και άλλους συναδέλφους στη δεκαετία του 1980. Το μοντέλο **Σ.Π.Ε.Κ.** χρησιμοποιήθηκε εκτενώς στο εταιρικό coaching στα τέλη της δεκαετίας του 1980 και του 1990 και είναι παγκοσμίως γνωστό για την επιτυχία του, τόσο την επίλυση προβλημάτων όσο και στον καθορισμό στόχων, συμβάλλοντας στη μεγιστοποίηση και διατήρηση της προσωπικής επιτυχίας και της παραγωγικότητας.

Τα μοντέλο **Σ.Π.Ε.Κ.** ταιριάζει ίσως καλύτερα στις καθοδηγούμενες περιοχές του στόχου (goal-directed areas) του αθλητισμού ή των επιχειρήσεων, αλλά μπορεί να είναι λιγότερο κατάλληλη για συζητήσεις επαγγελματικής σταδιοδρομίας, για τον καθορισμό του ρόλου του προσώπου ή τις συνομιλίες για την εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη της ζωής (life-coaching)όπου άλλες προσεγγίσεις όπως οι διαπροσωπικές ή οι υπαρξιακές προσεγγίσεις μπορούν να είναι πιο βοηθητικές. Αποτελεί την πιο κοινή βάση εκπαιδευτικής εποπτείας - υποστήριξης σε πολλούς οργανισμούς και πανεπιστήμια σε παγκόσμιο επίπεδο. Το μοντέλο Σ.Π.Ε.Κ. είναι σήμερα μία από τις πιο δημοφιλείς πυλώνες αρχών που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο της διεθνούς κοινότητας εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) στο σύνολό της, λόγω των εξαιρετικών αποτελεσμάτων του στο να βοηθά τους ανθρώπους να επιτύχουν προσωπικά και μέσα σε παγκόσμιους οργανισμούς το μοντέλο Σ.Π.Ε.Κ. δείχνει πώς είναι δυνατόν να αυξηθούν όχι μόνο οι επιδόσεις, αλλά επίσης, η μάθηση και η απόλαυση. Τα άτομα γίνονται περισσότερο ευαισθητοποιημένα, πιο υπεύθυνα και αποκτούν μια ισχυρή αίσθηση σκοπού στην εργασία τους.

The GROW Model is an acronym standing for (G)oals, (R)eality, (O)ptions and (W)ill, or (W)rap up, highlighting the four key steps in the implementation of the GROW Model. By working through these four stages, the GROW Model raises an individual's awareness and understanding of:

Το μοντέλο Σ.Π.Ε.Κ. είναι αρκτικόλεξο που προέρχεται από τις εξής λέξεις: (Σ) στόχος, (Π) πραγματικότητα, (Ε) επιλογές και (Κ) καθοδήγηση, τονίζοντας τα τέσσερα βασικά βήματα στην εφαρμογή του μοντέλου. Δουλεύοντας με αυτά τα τέσσερα στάδια, το μοντέλο συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση και την κατανόηση του ενός ατόμου και συγκεκριμένα:

- των φιλοδοξιών του,

- της τρέχουσας κατάστασης και των πεποιθήσεών του,
- τις δυνατότητες και τους πόρους που του προσφέρονται,
- τις ενέργειες για την επίτευξη των προσωπικών και επαγγελματικών του στόχων.

Στόχος (Σ) ότι αυτό που μας ενδιαφέρει είναι η ανάπτυξη των ικανοτήτων. Ο προσδιορισμός του στόχου είναι το θεμέλιο της όλης διαδικασίας της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching).
Πραγματικότητα (Π) Για να οριστεί ένας στόχος, είναι χρήσιμη η πραγματικότητα. Σε αυτή τη φάση, μιλάμε για μια κατάσταση στην οποία ένας εκπαιδευόμενος – εποπτευόμενος (coachee) είναι το θέμα, το οποίο είναι το αντικείμενο αλλαγής. Οι προαναφερθείσες κλίμακες μπορεί να είναι εργαλείο για τη μέτρηση της ικανότητας, μπορούν να χρησιμεύσουν για την εξέταση της παρούσας κατάστασης.

Επιλογές (Ε). Σε αυτό το μέρος ο εκπαιδευτικός – επόπτης (coach) και ο εκπαιδευόμενος (coachee) εξετάζουν τις επιλογές δράσης, ο τελευταίος επιλέγει το καλύτερο για την επίτευξη του στόχου, που είναι η αύξηση των αρμοδιοτήτων.

Καθοδήγηση (Κ). Πριν το τέλος της συνεδρίας, θα πρέπει να προγραμματίσετε τι πρόκειται να κάνει ο εκπαιδευόμενος – εποπτευόμενος (coachee). Μπορεί να είναι μια λίστα με συγκεκριμένα καθήκοντα. Είναι σημαντικό ότι κάθε συνεδρία τελειώνει με ένα γραπτό σχέδιο δράσης από τον coachee. Η δράση αυτή ενισχύει την εμπλοκή του στην προσπάθεια για την επίτευξη του στόχου, που είναι η αύξηση των αρμοδιοτήτων στον οργανισμό.

Η μέθοδος Σ.Π.Ε.Κ. ως τεχνική εργασίας με στόχους και υποστήριξης για τη διεξαγωγή πλήρους συνεδρίας. Η δομή της συζήτησης στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching)- παραδείγματα ερωτήσεων – ασκήσεων.

Στάδιο	**Στόχοι σταδίου**	**Διαδικασία Coaching**	**Ερωτήσεις**
Στόχος	Η Οικοδόμηση μίας σχέσης που ευνοεί την	Καθορισμός του τρόπου εργασίας και των αρχών	Τι θέλετε να επιτύχετε; Τι είναι σημαντικό για εσάς αυτή

Coaching as a method of supporting development of children and youth | październik 2015 - maj 2016

	ανάπτυξη. Η οικοδόμηση αφοσίωσης. Ο καθορισμός του σκοπού και των προσδοκιών.	του. Συμφωνία σε ένα συγκεκριμένο θέμα και σκοπό συζήτησης Καθορισμός του ποιός είναι ο μακροπρόθεσμος στόχος.	τη στιγμή; Τι θα θέλατε να πάρετε από τα επόμενα 30 λεπτά; Σε ποιους τομείς θα θέλατε να εργαστείτε; Περιγράψτε τον τέλειο κόσμος για εσάς; Τα θέλετε να επιτύχετε ως αποτέλεσμα αυτής της συνεδρίας; Τι θα σας κάνει να αισθανθείτε ότι αυτός ο χρόνος έχει ξοδευτεί καλά;
Πραγματικότητα	Η διάγνωση ενός προβλήματος ή μίας κατάστασης Κατανόηση των αιτιών Ορισμός των αναγκών του εκπαιδευόμενου – εποπτευόμενου Περιγραφή των δυνατοτήτων του εκπαιδευόμενου - εποπτευόμενου (coachee)	Αναζήτηση περιγραφής της παρούσας κατάστασης Αποφυγή υποθέσεων ή επαλήθευση αυτών Επίδειξη των πόρων του μαθητή Παροχή σχολίων (feedback) Παράκαμψη όσων δεν είναι σχετικά	Τι γίνεται τώρα; Τι είναι σημαντικό για εσάς τώρα; Ποια είναι τα συμπτώματά σας για αυτή την κατάσταση; Πότε και που την παρατηρήσατε; Τι έχετε ήδη κάνει; Που είσαστε τώρα σε σχέση με τον στόχο σας; Σε μία κλίμακα 1 – 10 που είσαστε; Τι έχει συμβάλει στην επιτυχία σας μέχρι τώρα; Τι δεξιότητες/γνώση/χαρακτηριστικά έχετε; Τι πρόοδο έχετε κάνει μέχρι τώρα; Τι απαιτείται από εσάς;
Επιλογές	Καθορισμός των πιθανών λύσεων	Από κοινού δημιουργία μίας	Ποιες είναι οι επιλογές σας; Πως έχετε αντιμετωπίσει

	Έλεγχος των επιπτώσεών τους. Διευρυμένη προοπτική	λίστας πιθανών επιλογών Ενθάρρυνση του εκπαιδευόμενου – εποπτευόμενου (coachee) να προτείνει λύσεις Πρόταση των δικών σας εξηγήσεων προσεκτικά	αυτή/μία παρόμοια κατάσταση προηγουμένως; Τι θα μπορούσατε να κάνετε διαφορετικά Ποιόν ξέρετε που έχει αντιμετωπίσει την ίδια κατάσταση; Δώστε μου 5 επιλογές; Ποιες εναλλακτικές λύσεις είναι διαθέσιμες; Αν δεν ήταν καμία δυνατή τι θα κάνατε; Τι άλλο μπορείτε να σκεφτείτε;
Καθοδήγηση	Επιλογή μίας λύσης Καθορισμός ενός σχεδίου δράσης Συμμετοχή του εκπαιδευόμενου – εποπτευόμενου (coachee) στην εφαρμογή του σχεδίου Σύνοψη	Πειθώς ανάληψης δεσμεύσεων Καθορισμός των εμποδίων που εμφανίζονται και τρόποι αντιμετώπισής τους Καθορισμός ενός σχεδίου συγκεκριμένων δράσεων	Ποιο θα είναι το πρώτο σας βήμα; Τι μπορεί να σας ενοχλήσει; Ποιες επιλογές λειτουργούν καλύτερα για εσάς; Σε τι είδους υποστήριξη μπορείτε να βασιστείτε; Ποιες είναι οι υποχρεώσεις σας; Ποιο μικρό βήμα πρόκειται να κάνετε τώρα; Τι δράσεις θα αναλάβετε; Πότε σκοπεύετε να ξεκινήσετε; Πως θα ξέρετε ότι είσαστε επιτυχημένοι; Πως θα σιγουρέψετε ότι θα το κάνετε; Σε μία κλίμακα 1 – 10 πως/πόσο αφοσιωμένοι/παρακινούμενοι είστε για να το κάνετε;

Το Σ.Π.Ε.Κ. μπορεί να χρησιμοποιηθεί με επιτυχία στην εκπαιδευτική πρακτική από τους δασκάλους και άλλα άτομα που εργάζονται με παιδιά και νέους.

Στο Ειδικό Σχολείο στη Λάρνακα, το οποίο αποτελεί έναν από τους εταίρους του έργου, πολλοί εκπαιδευτικοί – επόπτες (coaches) και εκπαιδευτές χρησιμοποιούν αυτό το μοντέλο για να πλαισιώσει την πρακτική τους. Τα αρχικά του εν λόγω μοντέλου προέρχονται από τις λέξεις: στόχος, πραγματικότητα, επιλογές (εμπόδια) και καθοδήγηση. Αυτό το μοντέλο 4 βημάτων επιτρέπει στους δασκάλους/εκπαιδευτικούς – επόπτες (coaches) να θέτουν τόσο

βραχυπρόθεσμους όσο και μακροπρόθεσμους στόχους που μπορούν να επιτευχθούν. Αυτό το κυκλικό μοντέλο επαναλαμβάνεται συχνά κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους.

Έχοντας αυτό το μοντέλο στο μυαλό, πρέπει να διευκρινιστεί ότι στην περίπτωση της Κύπρου, σύμφωνα με τον Νόμο περί Ειδικής Αγωγής του 1999 και του 2001, η εκπαίδευση των δασκάλων σε αυτόν τον τομέα είναι υποχρεωτική και αποτελεί μέρος των καθηκόντων τους. Θα πρέπει να αναφερθεί ότι στην Κύπρο, προκειμένου να υλοποιηθεί οποιοδήποτε εκπαιδευτικό μοντέλο στο φάσμα της Ειδικής Αγωγής ένα πρόγραμμα πρέπει να προετοιμαστεί ένα Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης για κάθε μαθητή.

Το εξατομικευμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης, είναι ένα έγγραφο που αναπτύχθηκε για κάθε παιδί σε δημόσιο σχολείο που πληροί τα κριτήρια για την ειδική αγωγή. Το εν λόγω πρόγραμμα δημιουργείται μέσα από μια ομαδική προσπάθεια και αξιολογείται/αναθεωρείται τουλάχιστον δύο φορές το χρόνο (βλέπε παράρτημα Γ).

Το εξατομικευμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης περιγράφει πώς μαθαίνει ο μαθητής, πώς ο μαθητής καταδεικνύει με τον καλύτερο τρόπο αυτή τη μάθηση και τι θα κάνουν οι δάσκαλοι και οι πάροχοι υπηρεσιών θα κάνει για να βοηθήσουν τον μαθητή να μάθει πιο αποτελεσματικά. Η ανάπτυξη ενός τέτοιου προγράμματος απαιτεί την αξιολόγηση των μαθητών σε όλους τους τομείς που σχετίζονται με τις γνωστές αναπηρίες, και ταυτόχρονα εξετάζει την ικανότητα να έχουν πρόσβαση στο γενικό πρόγραμμα σπουδών, λαμβάνοντας υπόψη το πώς η αναπηρία επηρεάζει τη μάθηση του μαθητή, δημιουργώντας στόχους που αντιστοιχούν για τις ανάγκες του μαθητή, και επιλέγοντας μια τοποθέτηση στο λιγότερο δυνατό περιοριστικό περιβάλλον για τον μαθητή.

Όσο ένας μαθητής πληροί τις προϋποθέσεις για την ειδική αγωγή, ο εξατομικευμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης οφείλει να διατηρείται ενημερωμένο μέχρι το σημείο της αποφοίτησης από το λύκειο, ή πριν τα 21^{α}γενέθλια. Το εξατομικευμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης έχει ως στόχο να εξασφαλίσει ότι οι μαθητές λαμβάνουν την κατάλληλη τοποθέτηση, όχι "μόνο" τάξεις ειδικής αγωγής ή ειδικά σχολεία. Έχει ως στόχο να δώσει στον μαθητή μια ευκαιρία να συμμετάσχει στην "κανονική" κουλτούρα του σχολείου και στ μαθήματα όσο είναι δυνατόν για τον συγκεκριμένο μαθητή. Με αυτόν τον τρόπο, ο

μαθητής είναι σε θέση να έχει εξειδικευμένη βοήθεια μόνο όταν η βοήθεια αυτή είναι απολύτως απαραίτητη, και κατά τα τ' άλλα διατηρεί την ελευθερία αλληλεπίδρασης με άλλους μαθητές και συμμετοχής στις δραστηριότητες του σχολείου.

Με βάση την φιλοσοφία του μοντέλου **Σ.Π.Ε.Κ.** και της **εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching)** και ως μέρος του **εξατομικευμένου προγράμματος εκπαίδευσης** των μαθητών και των θεμελιωδών στόχων του εκπαιδευτικού τους προγράμματος, το σχολείο επέλεξε την αλληλοδιδακτική μάθηση (Peer learning).

Η αλληλοδιδακτική διδασκαλία (peer teaching) είναι μια πρακτική με την οποία οι μαθητές αναλαμβάνουν έναν διδακτικό ρόλο σε ένα σχολικό περιβάλλον προκειμένου να μοιραστούν τις γνώσεις τους με άλλους μαθητές. Η αλληλοδιδακτική διδασκαλία είναι μια εκπαιδευτική προσέγγιση που υλοποιείται στο σχολείο για τα τελευταία 5 χρόνια. Προέρχεται από τη γνωστική ψυχολογία, και εφαρμόζεται μέσα σε ένα σύγχρονο εκπαιδευτικό πλαίσιο: "Η αλληλοδιδακτική μάθηση είναι μια εκπαιδευτική πρακτική στην οποία οι μαθητές αλληλεπιδρούν με άλλους μαθητές για την επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων. Σε αυτό το πλαίσιο, μπορεί να συγκριθεί με τις πρακτικές που ονομάζονται συνεργατική μάθηση. Ωστόσο, άλλες σύγχρονες απόψεις για την αλληλοδιδακτική μάθηση χαλαρώνουν τους περιορισμούς, και η θέση «peer-to-peer learning" (P2P) ως μια λειτουργία "μάθησης για όλους, από όλους, για σχεδόν τα πάντα."Είτε λαμβάνει χώρα σε στο πλαίσιο επίσημης ή ανεπίσημης μάθησης, σε μικρές ομάδες ή διαδικτυακά, η αλληλοδιδακτική μάθηση εκδηλώνει πτυχές της αυτο-οργάνωσης που είναι ως επί το πλείστον απούσες από παιδαγωγικά μοντέλα διδασκαλίας και μάθησης.

Οι κατάλληλες οδηγίες ενεργοποιούν τους μαθητές στην τάξη μέσα από δραστηριότητες που απαιτούν από κάθε μαθητή να εφαρμόζει τις βασικές έννοιες που παρουσιάζονται στην τάξη, και στη συνέχεια να τις εξηγήσει τους συναδέλφους του.
Μια πολύ καλή πρακτική είναι το γεγονός ότι η μέθοδος αυτή υλοποιείται μέσω της συνεργασίας με γυμνάσια και σχολές επαγγελματικής κατάρτισης στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα στο πλαίσιο των σχολικών δραστηριοτήτων.

Για να γίνουμε πιο συγκεκριμένοι, περιγράφουμε ένα πρόγραμμα που ονομάζεται ΑΠΟΔΟΧΗ το οποίο τέθηκε σε εφαρμογή στο σχολείο. Οι μαθητές του σχολείου μαζί με τους μαθητές του Λυκείου Αγίου Γεωργίου λαμβάνουν μέρος σε αυτό το έργο. Έχουν τακτική επικοινωνία και συνεργασία και συμμετέχουν σε κοινές εκπαιδευτικές και κοινωνικές δραστηριότητες όπως θέατρο, φωτογραφία, αθλητισμό και υπαίθριες ψυχαγωγικές δραστηριότητες, τέχνες και χειροτεχνίες, μουσική και χορό. Τα δύο σχολεία βρίσκονται σε κοντινή απόσταση μεταξύ τους. Το αποτέλεσμα αυτής της συνεργασίας είναι μια κοινή θεατρική παράσταση, όπου οι μαθητές των δύο σχολείων υποδύονται επί σκηνής μεταδίδοντας ανθρωπιστικά μηνύματα σε όλες τις σχολικές κοινότητες, αλλά στην ευρύτερη τοπική κοινωνία. Ένα τέτοιο σχέδιο έχει αποδείξει ότι η αναπηρία δεν αποτελεί εμπόδιο στη συνύπαρξη σε όρους μάθησης και ανάπτυξης.

Επιπλέον, οι μαθητές και των δύο σχολείων μέσα από τα εργαστήρια φωτογραφίας έχουν οργανώσει μια έκθεση φωτογραφίας για το κοινό, σε συνεργασία με τις υπηρεσίες πολιτισμού του Δήμου Λάρνακας. Όσον αφορά τις αθλητικές δραστηριότητες, διοργανώθηκε στο σχολείο Ημέρα Αθλητισμού όπου είχαν προσκληθεί να συμμετάσχουν γονείς και φίλοι. Σε ό, τι αφορά την τέχνη, οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να δημιουργήσουν τις καλλιτεχνικές δεξιότητές τους μαζί και στη συνέχεια να εκθέσουν τα έργα τους.

Συνοψίζοντας, μετά την τελική αξιολόγηση της εφαρμογής του προγράμματος αυτή η μέθοδος εκμάθησης έχει αποδείξει ότι η αλληλοδιδακτική είναι αναμφισβήτητα ένας αποτελεσματικός τρόπος για να μεταδώσει τις γνώσεις και εκπαιδευτική εμπειρία σε ένα ευρύ φάσμα μαθητικών ομάδων από διαφορετικά εκπαιδευτικά και κοινωνικά στρώματα.

Ένα ακόμα παράδειγμα εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) στο σχολείο της Λάρνακας είναι η διδασκαλία της αυτο-συνηγορίας, της αυτονομίας που καλύπτει την αυτο-ανεξαρτησία, των δεξιοτήτων ζωής, των κοινωνικών δεξιοτήτων, και αυτο-ενδυνάμωσης. Η αυτο-συνηγορία δεν σημαίνει "τα κάνουμε όλα μόνοι μας», χωρίς τη βοήθεια των άλλων . Οι μαθητές με ειδικές ανάγκες χρειάζονται χαρακτηριστικά και δεξιότητες της αυτο-υπεράσπισης και για την επιτυχή μετάβαση από το σχολείο στην ευρύτερη κοινωνία. Η διαδικασία ανάπτυξης των δεξιοτήτων της αυτο-συνηγορίας πρέπει να αρχίσει ενώ οι μαθητές εξακολουθούν να πηγαίνουν στο σχολείο. Είναι σημαντικό για τους μαθητές με

ιδιαιτερότητες να γνωρίζουν τα δικαιώματά τους και πώς να παρουσιάσουν τον εαυτό τους με υπευθυνότητα. Επιπλέον, οι μαθητές με αναπηρίες δεν εξαιρούνται από τις πολιτικές αυτές, ωστόσο, θα πρέπει να μάθουν πώς να υποστηρίζουν τις ανάγκες τους, χωρίς να είναι επιθετικοί. Η ανάπτυξη αυτογνωσίας θα βοηθήσει τους μαθητές να ορίζουν στόχους μόνοι τους. Οι μαθητές με ιδιαιτερότητες θα πρέπει να προβληματιστούν σχετικά με την κατάστασή τους, αναπτύσσοντας έτσι αυτογνωσία.

Οι μαθητές που αποκτούν και να αναπτύσσουν μεγαλύτερη κατανόηση των δικών τους αναγκών κερδίζουν αυτοπεποίθηση για να αναγνωρίσουν τις ικανότητές τους. Αυτό θα επιτρέψει στους μαθητές να θέτουν ρεαλιστικούς στόχους για τον εαυτό τους και θα έχουν μια καλύτερη ευκαιρία να απολαύσουν την εμπειρία της εκπαίδευσής τους, παρά το γεγονός ότι έχουν μια αναπηρία. Είναι σημαντικό να εκφράσουν τη γνώμη τους, να καλύψουν τις ανησυχίες καθώς και να αναπτύξουν στρατηγικές μάθησης για τον καθορισμό στόχων, τη διαχείριση του χρόνου και την επίλυση προβλημάτων. Για την αυτο-συνηγορία, οι μαθητές πρέπει να αναγνωρίσουν, να αποδεχθούν και να κατανοήσουν.

Για να αποφασίζουν για τον εαυτό τους οι μαθητές πρέπει πρώτα να δεχθούν και να κατανοήσουν τον εαυτό τους.

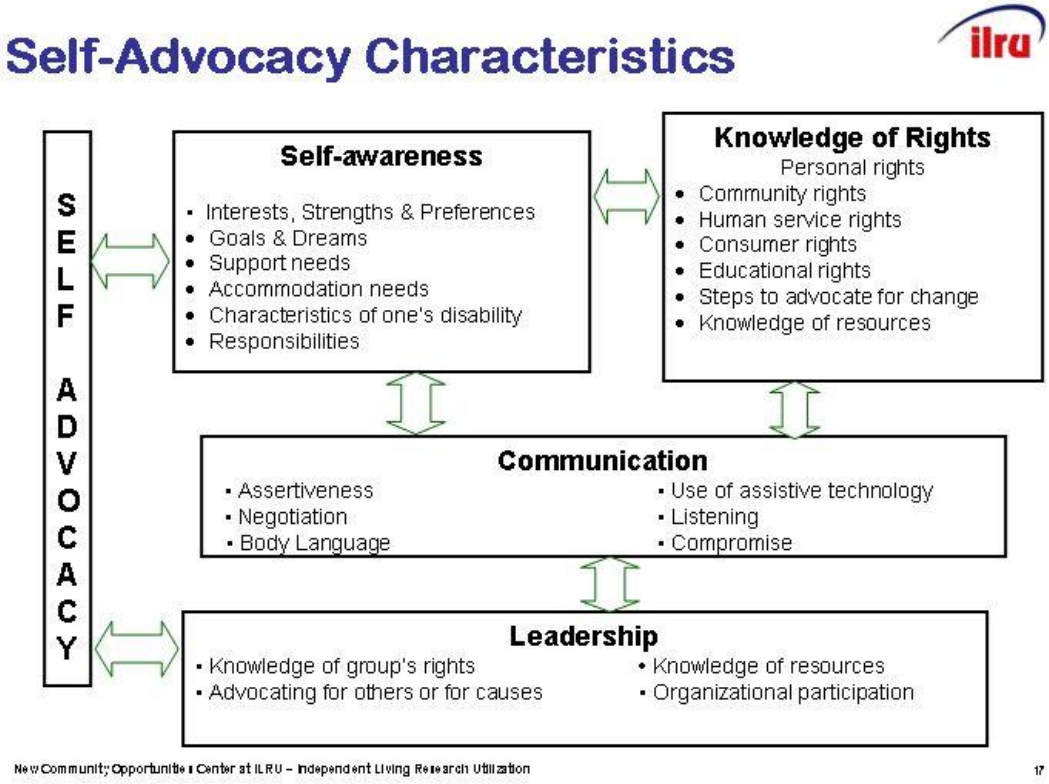

"Πρόκειται για ανεξάρτητες ομάδες ανθρώπων με ιδιαιτερότητες που εργάζονται από κοινού για δικαιοσύνη, βοηθώντας ο ένας τον άλλο να πάρουμε τη ζωή στα χέρια μας και να καταπολεμήσουμε τις διακρίσεις. Μας διδάσκει πώς να παίρνουμε αποφάσεις και να κάνουμε επιλογές που επηρεάζουν τη ζωή μας, ώστε να μπορούμε να είμαστε πιο ανεξάρτητοι. Μας διδάσκει επίσης για τα δικαιώματά μας, αλλά μαζί με την μάθηση για τα δικαιώματά μας, μαθαίνουμε τις ευθύνες. Ο τρόπος που μαθαίνουμε μαχόμαστε για τον εαυτό μας είναι με την υποστήριξη ο ένας στον άλλο και βοηθώντας ο ένας τον άλλο να κερδίσουμε την αυτοπεποίθηση ώστε να μπορούμε να μιλάμε για το τι πιστεύουμε. "

Τα χαρακτηριστικά αυτού του μοντέλου περιλαμβάνουν:

1. Συνειδητοποίηση των προσωπικών προτιμήσεις, ενδιαφερόντων, δυνάμεων, περιορισμών.
2. Ικανότητα να γίνει διάκριση μεταξύ ανάγκες και τις επιθυμίες.
3. Δυνατότητα να κάνουμε επιλογές με βάση τις προτιμήσεις, τα ενδιαφέροντα, τα θέλω και τις ανάγκες.

4. Ικανότητα να εξετάζουμε πολλαπλές επιλογές και να προβλέπουμε τις συνέπειες των αποφάσεων.

5. Ικανότητα να ξεκινήσει και να αναλάβουν δράση όταν χρειάζεται.

6. Ικανότητα να αξιολογεί αποφάσεις με βάση τα αποτελέσματα των προηγούμενων αποφάσεων

και να αναθεωρήσει αναλόγως τις μελλοντικές αποφάσεις.

7. Δυνατότητα να ορίσετε και να εργαστούν προς την κατεύθυνση των στόχων.

8. δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων.

9. Προσπάθεια για ανεξαρτησία, και αναγνώριση ζει της αλληλεξάρτησης με τους άλλους.

10. Δυνατότητα για αυτο-ρύθμιση της συμπεριφοράς.

11. Δεξιότητες αυτο-αξιολόγησης

12. Ανεξάρτητη απόδοση και την προσαρμογή των δεξιοτήτων.

13. Εμμονή.

14. Δυνατότητα χρήσης δεξιοτήτων επικοινωνίας όπως η διαπραγμάτευση, ο συμβιβασμός, και η πειθώς για την επίτευξη των στόχων.

15. Ικανότητα ανάληψης ευθύνης για ενέργειες και αποφάσεις.

16. Αυτοπεποίθηση.

17. Περηφάνια.

18. Δημιουργικότητα (όπως η δημιουργία άλλων καταλυμάτων που βοηθούν στην υποστήριξη των αναγκών των μαθητών).

Ένα παράδειγμα εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching)στο ιταλικό σχολείο μπορεί να είναι το έργο *“The Listening Counter”*που βασίζεται στο Μοντέλο Σ.Π.Ε.Κ. ως ένα συμβουλευτικό μέσο - με επικεφαλής τη δασκάλα Daniela Santinami. Είναι ψυχολόγος ειδικός στην οικογενειακή συμβουλευτική και διαμεσολάβηση και δασκάλα θρησκευτικών στοMedia School του Ινστιτούτου. Η πτυχή αυτή αντιπροσωπεύει μια «προστιθέμενη αξία», δεδομένου ότι το αίτημα των μαθητών για μια ιδιωτική συνεδρία είναι ευκολότερο από διαφορετικές απόψεις (άμεση γνωριμία, εμπιστοσύνη, ευκολία...). Επιπλέον, ο δάσκαλος είναι επίσης διαθέσιμος για όλους τους γονείς (κάθε δημοτικού σχολείο του Ινστιτούτου) που ζητούν βοήθεια ή συμβουλές.

Στην πραγματικότητα, οι λειτουργικές συνεδρίες, τόσο για τους γονείς όσο και για τους ακολουθούν τα βήματα που απεικονίζονται παρακάτω:

Σ Στόχος

Κανονικά, οι μαθητές ρωτούν πώς να λύσουν ένα συγκεκριμένο πρόβλημα, πώς να συμπεριφέρονται σε μια κατάσταση δυσφορίας (οικογενειακές διαφορές, δύσκολες σχέσεις μεταξύ των ζευγαριών, αντιμετώπιση των συναισθημάτων) ή ακόμα και πώς να εξελίσσονται θετικά.

Οι γονείς ρωτούν για πρακτικές εκπαιδευτικές στρατηγικές για να αντιμετωπίσουν δύσκολες σχέσεις με τα παιδιά τους (έλλειψη διαλόγου, περισσότερη εμπιστοσύνη).

Π Πραγματικότητα

Περιγραφή/Παρουσίαση της πραγματικότητας της οποίας οι «άβολες» καταστάσεις πρέπει να αναλυθούν και ενδεχομένως να λυθούν θετικά.

Ε Επιλογές

Ανάλυση των εσωτερικών και εξωτερικών πόρων. Σε αυτό το σημείο, η παρέμβαση του ειδικού ως «Συντονιστή Βοηθώντας τις Σχέσεις" γίνεται "ισχυρότερη": κάνοντας τις ανέκφραστες δυνατότητες να ξεπηδήσουν όσο κάθε "απροσδόκητη" δημιουργική λύση, ακόμα και μέσα από την πρακτική του καταιγισμού ιδεών.

Σε αυτό το στάδιο, ο ειδικός κάνει "τον πελάτη" να σκεφτεί ότι αν έχει ποτέ συμβεί κάποια εξαίρεση στις δυσκολίες (τι συνέβη όταν το πρόβλημα δεν αναδείχτηκε; Σε ποιες περιπτώσεις αισθανθήκατε τη μείωση της ταλαιπωρίας;) και οι πιθανές επιλογές που αναφέρονται πρέπει να δοκιμαστούν στην πραγματική ζωή.

Κ Καθοδήγηση

Εφαρμογή συγκεκριμένων δράσεων στην καθημερινή πρακτική.

Συνήθως, ένα επόμενο στάδιο έρχεται, αυθόρμητο ή πιο δομημένο, χωρίς να είναι πάντα δυνατό με τους γονείς, πιο συχνά με μαθητές.

Ένα άλλο παράδειγμα του μοντέλου Σ.Π.Ε.Κ. ως ένα εργαλείο στην εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching)στο ιταλικό σχολείο είναι ένα πιλοτικό πρόγραμμα αφιερωμένο στον σχολικό προσανατολισμό «Οι μαθητές που αναπτύσσουν δεξιότητες .. είναι επιτυχείς μαθητές» του Ψυχολογικού ΚέντρουΑ.Ρ.

Σ Στόχος

Υποθέτοντας ότι ο «σχολικός προσανατολισμός" (η συνειδητή επιλογή του γυμνασίου) και η επιτυχία ενός σχολείου είναι μια σταδιακή διαδικασία, η οποία εκφράζει το δυναμικό των μαθητών, το παρόν έργο "Μαθητές που αναπτύσσουν δεξιότητες... είναι επιτυχείς μαθητές» επικεντρώνεται σε μεγάλο βαθμό στη συνέχιση, τη συνέχεια (πρόγραμμα σπουδών) και την ενεργό συμμετοχή των μαθητών, όχι μόνο των παιδιών ηλικίας (13-14 ετών), αλλά και των νεότερων (11-12 ετών.

Αυτό είναι αναγκαίο για:

• Την προώθηση του "σχολικού προσανατολισμού" (σχολική επιλογή) ως μια σταδιακή διαδικασία αυτο-ανακάλυψης και μάθησης για του εαυτού, η οποία έχει ως στόχο να κατανοήσει τις δυνατότητες του μαθητή, εξασφαλίζοντας την επιτυχία στο σχολείο, καθώς και την πρόληψη της αποθάρρυνσης και εγκατάλειψης του σχολείου από έναν μαθητή.

• Μελέτη «πρωτοτυπίας» (ατομικότητα) του κάθε μαθητή ως εξαιρετικά σημαντική, όσον αφορά τα στοιχεία ταυτότητας και τις προσωπικές εμπειρίες του μαθητή, και την ανακάλυψη (προσδιορισμό) των δυνάμεων και των αδυναμιών του/της.

• Αύξηση των ικανοτήτων που έχουν ήδη αποκτηθεί, λαμβάνοντας υπόψη την περίοδο της εφηβείας.

• Το πιο "επίσημο" επίπεδο (θεσμικό), τη δημιουργία ενός δικτύου πρότυπων σχολείων, τα οποία αντιπροσωπεύουν όλες τις υποχρεωτικές βαθμίδες εκπαίδευσης (από το δημοτικό έως το γυμνάσιο), προκειμένου να εργαστούν από κοινού σε ένα επιστημονικό μοντέλο που καλύπτει όλα τα στοιχεία, το οποίο εγγυάται την «σχολική επιτυχία» ανάμεσα στους μαθητές, τους δασκάλους, τους γονείς και τους ειδικούς.

Π Πραγματικότητα (ανάλυση της παρούσας κατάστασης).

Στην Ιταλία, το 39% των μαθητών της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης επιλέγει το λάθος σχολείο. Η επιλογή επηρεάζεται από την (κατά σειρά σπουδαιότητας): οικογένεια, φίλους, απόσταση από το σπίτι.

Ακόμα, το 33% των μαθητών της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης επιλέγει το λάθος πανεπιστήμιο, λόγω της (κατά σειρά σπουδαιότητας): υποτιθέμενης κοινωνικής και οικονομικής επιτυχίας του επιλεγμένου τομέα σπουδών, το κύρος που συνδέεται με την κοινωνική κατάσταση που σχετίζεται με το επάγγελμα, "οι προσδοκίες της οικογένειας»/φιλοδοξίες.

Οι συνέπειες μιας λάθος επιλογή μπορεί να ποικίλουν από τη συχνή μείωση της δραστηριότητας, της αφοσίωσης και της χαμηλής αυτοπεποίθησης, στην πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου και της εκπαίδευσης. Η εγκατάλειψη της εκπαίδευσης μπορεί να είναι ένα «θλιβερό τέλος» που προκύπτει από την επιλογή της οικογένειας, την οποία δεν εγκρίνει ο μαθητής.

Στην περίπτωση αυτή, το χαμηλό ενδιαφέρον του μαθητή είναι πιο εμφανές στη συμπεριφορά το/της: πλήξη, δυσαρέσκεια, μερικές φορές μόνο σε σχέση με το σχολείο, αλλά συχνά πιο γενικά, χαμηλή αυτοεκτίμηση και έλλειψη κινήτρων.

Στην Ιταλία, το πρόβλημα των μαθητών που εγκαταλείπουν το σχολείο (ηλικίας 14-19), επηρεάζει περισσότερο τα τεχνικά σχολεία σε σχέση με τα γενικά σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ή εκείνα με γλωσσικό ή μαθηματικά προφίλ. Επιπλέον, η Ιταλία είναι η τρίτη, μετά την Ισπανία και την Πορτογαλία, χώρα όπου οι μαθητές ηλικίας 18 με 24 εγκαταλείπουν το σχολείο χωρίς δίπλωμα (έχοντας ολοκληρώσει μόνο την κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση).

Ε-ΕΠΙΛΟΓΗ – ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ

Προώθηση και τόνωση της αυτογνωσίας στο 1ο και 2ο έτος των μαθητών του γυμνασίου, ενεργοποιώντας μια διαδικασία ανάπτυξης και ισχυρότερης συνείδηση στις δικές τους δυνατότητες, ακόμα και τις ανέκφραστες, των αντοχών και των αδυναμιών τους.

Κ-ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ

- Συναντήσεις στην τάξη με τους μαθητές για την ευαισθητοποίηση τους, που διευθύνεται από το A.P. Center equipe,
- Διανομή *Ερωτηματολογίου για τη σχολική επιτυχία.*

Υποστήριξη και καθοδήγηση των μαθητών του 3ου έτους του γυμνασίου κατά την επιλογή Λυκείου, προκειμένου να τονωθεί η ικανότητά τους να κάνουν συνειδητή και υπεύθυνη επιλογή της εκπαιδευτικής πορείας τους.

- Συναντήσεις στην τάξη με τους μαθητές για την ευαισθητοποίηση τους, που διευθύνεται από το A.P. Center equipe,
- Διανομή *Ερωτηματολογίου για τη σχολική επιτυχία.*

Ε-ΕΠΙΛΟΓΗ – ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ

Υποστήριξη των γονιών στην προώθηση των επιλογών των παιδιών τους και της σχολικής επιτυχίας.

Κ-ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ

Τεστ και Αναφορές Ερωτηματολογίου σε κάθε οικογένεια που εμπλέκεται, τα οποία χειρίστηκαν και εξηγήθηκαν προσωπικά από τα μέλη του Center A. P. equipe

Μαθήματα κατάρτισης για τους γονείς σχετικά με τη σχέση γονιών/παιδιών κρίσιμα θέματα με επικεφαλής τον Ψυχολόγο Καθηγητή Antonio Popolizio.

- sulletematichechiave legate al rapportogenitori-figli

Ενεργή συμμετοχή του Προσωπικού των Δασκάλων του Σχολείου

Κοινή χρήση του Ερωτηματολογίου των Μαθητών και αποτελέσματα Τεστ με τους Δασκάλους του Σχολείου

Το ισλανδικό παράδειγμα αφορά τη χρήση του Σ.Π.ΕΚ. σε σχέση με τον υπάλληλο: Βοηθάτε τη Sandra, βοηθό διευθυντής να επιτύχει τους στόχους της, χρησιμοποιώντας το μοντέλο Σ.Π.ΕΚ.

Στόχος: HSandra θέλει να προωθηθεί στην διευθυντική θέση τον επόμενο χρόνο. Ο στόχος αυτός ορίζεται από τη μέθοδο SMART (συγκεκριμένοι, μετρήσιμοι, εφικτοί, συναφείς, με χρονικά όρια). Η Sandra έχει ήδη τα απαιτούμενα δύο χρόνια εμπειρίας, εκπαίδευσης, και επιπλέον υπάρχουν διάφορες διευθυντικές θέσεις εργασίας στο τμήμα της. Είναι ένας σημαντικός και συγκεκριμένος στόχος στην καριέρα της Sandra.

Πραγματικότητα: Ο διευθυντής (ως coach) μαζί με τη Sandraελέγχει και τηρεί τις υφιστάμενες πραγματικές ικανότητες και εμπειρία της. Είναι βοηθός, αλλά έχει κάποιες δεξιότητες που απαιτούνται για έναν διευθυντή. Η μέθοδος του καταιγισμού ιδεών (brainstorming) χρησιμοποιείται για να βρεθούν οι πρόσθετες δεξιότητες που απαιτούνται για τους καλούς διευθυντές: χρειάζεται περισσότερη εμπειρία στη διαχείριση της ομάδας του τμήματός της και επικοινωνία με τους γονείς. Πρέπει επίσης να επιτύχει καλά υφιστάμενη θέση της για να ληφθεί υπόψη όταν είναι διαθέσιμη η προαγωγή.

Επιλογές: Στη συνέχεια, ελέγχουμε μαζί τις ικανότητές της Sandra. Ψάχνουμε για νέες ιδέες και προτάσεις δράσης. Για να αποκτήσει την απαιτούμενη εμπειρία, ηSandraπρέπει να αναλάβει μαθήματα στον τομέα της διαχείρισης και να συμμετέχει περισσότερο σε επαφές με τους γονείς στην καθημερινή εργασία της. Επίσης μπορεί να αντικαταστήσει τον επικεφαλής όσο αυτός είναι διακοπές.

Καθοδήγηση: Ως διευθυντής της προσφέρουμε την αντικατάσταση του διευθυντή στις επόμενες διακοπές του. Αν αποδειχθεί επιτυχής κατά τη διάρκεια της αντικατάστασης, θα λάβει πρόσθετα καθήκοντα και μεγαλύτερη ευθύνη στο μέλλον. HSandra πρέπει να λάβει δράση για να πληροί τις προϋποθέσεις για την προαγωγή και εκπληρώσει τα υφιστάμενα καθήκοντά της με καλά αποτελέσματα. Η αξιολόγηση της προόδου της θα γίνει σε έξι μήνες.

Μια καλή πρακτική θα μπορούσε να είναι ένα παράδειγμα χρήσης του **μοντέλου Σ.Π.Ε.Κ.** στο **Μη-Δημόσιο Εκπαιδευτικό Κέντρο Νεολαίας στο Węgrzynówin**δουλεύοντας με τα παιδιά και τις οικογένειές τους.

Σ (ΣΤΟΧΟΣ) Ο στόχος είναι να αλλάξει τις στάσεις των γονέων και των μαθητών και να τους προετοιμάσει για τις κοινωνικές και επαγγελματικές δραστηριότητες μετά το Κέντρο.
Π (ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ) Στην αρχή γίνεται μια λεπτομερής ανάλυση της κατάστασης του μαθητή (προηγούμενη εκπαίδευση, οικογενειακές σχέσεις, οικογενειακή κατάσταση, προοπτικές του μαθητή, προβλήματα...) και, προσδιορίζεται η τρέχουσα κατάσταση μαζί με τους μαθητές και τους γονείς της.

Ε (ΕΠΙΛΟΓΕΣ) Κατόπιν αναζητούνται πραγματικές, δυνατές λύσεις. Η εστίαση είναι κατά κύριο λόγο σχετικά με τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται απευθείας με τον μαθητή, σε συνεργασία (με μεταβλητή εμπλοκή) με τους γονείς ή/και την οικογένεια. Με βάση τις δυνατότητες του μαθητή, τις παρούσες επιτυχίες της, τα σχέδια ενίσχυσης του κινήτρου της και την ανάπτυξη της αυτοεκτίμησή της. Λαμβάνονται υπόψη τα ενδιαφέροντα και οι ικανότητες του μαθητή. Τονίζοντας τα θετικά στοιχεία, ο μαθητής ενθαρρύνεται να βρει λύσεις. Έχουν αναληφθεί προσπάθειες για τον σχεδιασμό των μελλοντικών δραστηριοτήτων της και να δείξει ένα πιθανό μοντέλο ζωής μετά την ηλικία των 18.

Κ (ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ) Ως αποτέλεσμα, δημιουργείται ένας χώρος για την επιλογή λύσεων από τον μαθητή. Αναπτύσσεται ένα σχέδιο δράσης, η συμμετοχή του μαθητή διεγείρεται και υποστηρίζεται, και αποφασίζεται ένα πρόγραμμα. Ο μαθητής αναλαμβάνει την υποχρέωση να το εκτελέσει, και το εκτελεί. Οι γονείς ή/και η οικογένειά επίσης εμπλέκονται στην υλοποίηση του σχεδίου. Ο δάσκαλος –εκπαιδευτικός επόπτης (coach) μέσα από ερωτήσεις και συνομιλία παρακολουθεί την εφαρμογή του σχεδίου και δείχνει κάθε επιτυχία. Στο τέλος του σχολικού έτους γίνεται περίληψη και εξάγονται συμπεράσματα για την περαιτέρω δουλειά.

1.2. Το μοντέλο διδασκαλίας 4 MAT του Berenice McCarthy.

Με βάση τα έργα του David Kolb και τη θεωρία της κυριαρχίας των εγκεφαλικών ημισφαιρίων, ο Berenice McCarthy ανέπτυξε ένα μοντέλο 4MAT, το οποίο ορίζει τέσσερις τρόπους μάθησης που σχετίζονται τόσο με το αριστερό όσο και με το δεξί ημισφαίριο του εγκεφάλου.

Το μοντέλο εστιάζει σε τέσσερα βασικά ερωτήματα: "γιατί ; τι ; πώς ; τι εάν;". Αυτό το σχέδιο θα επιτρέψει στον δάσκαλο του κάθε μαθήματος να κατευθύνει την πορεία της μεθοδικής διαδικασίας προκειμένου να ληφθούν υπόψη τα διαφορετικά στυλ και προτιμήσεις μάθησης όλων των μαθητών.

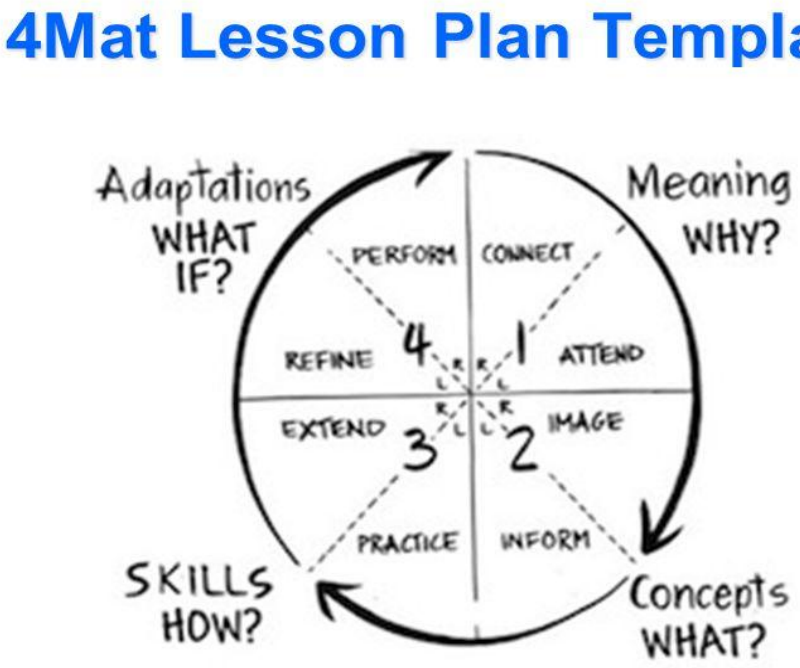

Source: http://www.4mationweb.com/4mationweb/4mat.php

Στυλ 4 **Τι εάν;** • Αυτός ο τύπος μαθητών λαμβάνει υπόψη διάφορες νέες εφαρμογές και δυνατότητες του τι θα μάθει. • Μετά την εξάσκηση ρωτάνε, "Τι ερωτήσεις και τι σχόλια έχετε;" **Ο δάσκαλος λειτουργεί ως ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ.**	**Στυλ 1** **Γιατί;** • Αυτός ο τύπος μαθητών θέλει να ξέρει γιατί πρέπει να το μάθει. Οι δάσκαλοι μπορούν να τους παρακινήσουν δίνοντάς τους λόγους να αποκτήσουν γνώση στην αρχή της εκπαίδευσης. • Να ελέγξουν την ετοιμότητα και να μάθουν να ρωτάνε "Θα είναι αυτό χρήσιμο για σένα;". **Ο δάσκαλος λειτουργεί ως πρόσωπο**

	ΠΑΡΑΚΙΝΩΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ.
Στυλ 3 **Πως;** **• Αυτός ο τύπος μαθητών μαθαίνει με την εμπειρία, χρησιμοποιώντας τις πληροφορίες με έναν πρακτικό τρόπο** **• Ο δάσκαλος πρέπει να τους δώσει μία άσκηση.** **• Για να ελένξει την κατανόησή τους για την άσκηση, ρωτάει:** ***"Τι άλλο θέλετε να ξέρετε για να κάνετε την άσκηση;".*** **Ο δάσκαλος λειτουργεί ως εκπαιδευτής – επόπτης (COACH).**	**Στυλ 2** **Τι;** • **Αυτός ο τύπος μαθητών θέλει να γνωρίζει πληροφορίες και να δημιουργήσει έννοιες από αυτές. Τους αρέσουν οι διαλέξεις. Για ελέγξουν την κατανόησή τους, ρωτάει:** ***"Τι άλλο θέλετε να ξέρετε;".*** **Ο δάσκαλος λειτουργεί ως ΛΕΚΤΟΡΑΣ**

Πηγή: R. Bolstad, *Trenigtrenerski Transforming Communication*™, 2009.

Το εκπαιδευτικό μοντέλο μαθημάτων 4MAT είναι ένας τρόπος επικοινωνίας πληροφοριών με βάση την εμπειρία του μαθητή. Σύμφωνα με το μοντέλο αυτό το μάθημα χωρίζεται σε τέσσερα μέρη (σε 8 βήματα, κάποια από αυτά μπορούν να συνδυαστούν), στοχεύει να εμπλέξει τους μαθητές με έναν ενεργό και διαδραστικό τρόπο. Αυτό επιτρέπει την εστίαση στη διαδικασία της μάθησης, όχι μόνο στο περιεχόμενο, πράγμα που σημαίνει ότι σημαντικό δεν είναι μόνο ό,τι πρέπει να γνωρίζει ο μαθητής, αλλά και ό,τι πρέπει να κάνει για να επιτύχει τον στόχο του μαθήματος.

Η κύρια υπόθεση του μοντέλου είναι η ατομική διαφορά στην αντίληψη και επεξεργασία των πληροφοριών από τους μαθητές, δημιουργώντας ένα μοναδικό μοτίβο της μάθησης.
Ο Berenice McCarthy τονίζει ότι κάθε μαθητής αντιλαμβάνεται και επεξεργάζεται τις πληροφορίες με πολλούς τρόπους.

Σε κάθε τάξη υπάρχουν μαθητές οι οποίοι:

- μαθαίνουν και να αντιλαμβάνονται τις πληροφορίες ειδικά και τις επεξεργάζονται αντανακλαστικά. Αυτοί οι μαθητές αναζητούν την έννοια του τι πρέπει να μάθουν. Ο καλύτερος τρόπος είναι να ακούσουν και να μοιραστούν με άλλους μαθητές. Αναρωτιούνται γιατί πρέπει να το μάθουν;

- μαθαίνουν με το να αντιλαμβάνονται τις πληροφορίες με έναν αφηρημένο τρόπο και τις επεξεργάζεται αντανακλαστικά. Θα αποκτήσουν γνώσεις με τον παραδοσιακό τρόπο. Ρωτάνε τι πρέπει να μάθουν ?,
- μαθαίνουν και αντιλαμβάνονται τις πληροφορίες με έναν αφηρημένο τρόπο και τις επεξεργάζεται ενεργά. Αυτοί οι μαθητές πρέπει να συνδυάζουν τη θεωρία με την πράξη για να δοκιμάσουν τις ιδέες τους, επειδή θέλουν να γνωρίζουν τι λειτουργεί και γιατί,
- μαθαίνουν με το να αντιλαμβάνονται και να επεξεργάζονται πληροφορίες με ένα συγκεκριμένο και ενεργό τρόπο. Οι μαθητές αυτοί ενσωματώνουν δυναμικά την εμπειρία και τη χρήση της, απολαμβάνουν την αυτογνωσία, τους αρέσει η μέθοδος δοκιμής και λάθους. Ρωτάνε πώς να εφαρμόσουν τις γνώσεις στην καθημερινή ζωή.

Ένας αποτελεσματικός δάσκαλος βοηθάει τους μαθητές να αναπτύξουν νέες στρατηγικές μάθησης, δεν παρουσιάζει μόνο το νέο θέμα του μαθήματος. Μπορεί να αναγνωρίσει και να προσαρμοστεί στο ατομικό στυλ μάθησης που προτιμάει ο μαθητής.

Στο μοντέλο 4MAT του Berenice McCarthy, είναι σημαντικό ότι ο δάσκαλος χρησιμοποιεί τέτοια διδακτικά μέσα που επιτρέπουν στον μαθητή ένα ατομικό είδος σκέψης.
Ο ακόλουθος πίνακας παρέχει παραδείγματα μεθόδων για μαθήματα διδασκαλίας, λαμβάνοντας υπόψη τα τέσσερα είδη σκέψης.

Στυλ 4 **<u>ΤΙ ΕΑΝ;</u>** • Ερωτήσεις και απαντήσεις • Συζήτηση	**Στυλ 1** **<u>ΓΙΑΤΙ;</u>** • Μεταφορά • Ιδία εμπειρία • Brainstorming • Επιστημονική έρευνα
Style 3	**Style 2**

ΠΩΣ;	**ΤΙ;**
• Brainstorming • Πρακτική συνεδρία σε μεγάλες και μικρές ομάδες • Παρουσιάσεις • Οπτικοποιήσεις • Παιχνίδια, εξομοιώσεις	• Διάλεξη • Case study • Επιστημονική έρευνα • Παρουσίαση

Πηγή: L. Kupaj, W. Krysa, Kompetencje coachingowe nauczycieli, 2014.

Το 4MAT απαιτεί μια πολύ μεγαλύτερη δέσμευση και δημιουργικότητα από την πλευρά του δασκάλου αντί να κάνει τα μαθήματα με έναν «παραδοσιακό» τρόπο. Η στάση αυτή αναγκάζει το δάσκαλο να χτίζει νέες μεθόδους εργασίας. Η χρήση της μεθόδου 4MAT απαιτεί τη γνώση των μορφών μάθησης, για να μπορέσει ο μαθητής να επιλέξει/προτιμήσει το ύφος του, και ο προπονητής να εργαστεί χρησιμοποιώντας το συγκεκριμένο στυλ μάθησης. Είναι πραγματικά σημαντικό και από την άποψη του εκπαιδευτικού – επόπτη (coach) που θα πρέπει να έχει γνώσεις σχετικά με τις δικές του προτιμήσεις και τους καλύτερους τρόπους για τη βελτίωση των δεξιοτήτων του.

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΣΤΥΛ.

3. Μαθησιακά είδη.

Τι είναι το μαθησιακό στυλ; Το ατομικό στυλ μάθησης εξαρτάται από τους εξής παράγοντες:

• πώς αποκτούμε πληροφορίες – οπτικά, ακουστικά, αγγίζοντας ή κινούμενοι στον χώρο?

• πώς να οργανώνουμε και να επεξεργαστούμε πληροφορίες - είναι το αριστερό ή το δεξί ημισφαίριο και κυριαρχεί η αναλυτική ή παγκόσμια σκέψη?

• Τι είδος προϋποθέσεων είναι σημαντικό για την αποτελεσματική μάθηση – συναισθηματικό, κοινωνικό, φυσικό, περιβαλλοντικό,

• Πώς να ανακαλούμε πληροφορίες.

Η διαδικασία μάθησης προκαλεί πάντα το ενδιαφέρον των διαφόρων επιστημόνων που προσπαθούν να γνωρίσουν την ουσία του, αναζητήθηκαν οι απαντήσεις στις ακόλουθες ερωτήσεις:

- πώς γίνεται η διαδικασία της μάθησης;
- ο καθένας μαθαίνει με τον ίδιο τρόπο;
- τι καθορίζει την αποτελεσματική μάθηση;

Η επίλυση αυτών των ζητημάτων έχει γίνει ιδιαίτερα σημαντική όταν εξαπλώθηκε η ιδέα ότι κάποιος μαθαίνει όλη τη ζωή του. Και η οργάνωση μιας αποτελεσματικής διαδικασίας μάθησης απαιτεί γνώση των παραγόντων που καθορίζουν την ιδιαιτερότητα της μάθησης.
Ο καθένας έχει ένα διαφορετικό μαθησιακό στυλ, το οποίο είναι μια ειδική μέθοδος λήψης πληροφοριών από το περιβάλλον. Σύμφωνα με τον David Kolb (1997), η διαδικασία της μάθησης είναι η κύρια διαδικασία προσαρμογής και λαμβάνει χώρα σε διάφορες καταστάσεις, όχι μόνο στο σχολείο, αλλά επίσης, κατά τη διάρκεια της αλληλεπίδρασης με το περιβάλλον. Σε αυτή τη διαδικασία, η γνώση αποκτάται μέσω του μετασχηματισμού της εμπειρίας. Ο συγγραφέας προτείνει ότι η διαδικασία της μάθησης θεωρείται ως ένας κύκλος, στον οποίο η εμπειρία ενός ατόμου και η ανάλυσή της διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο. Έτσι, σε αυτή τη διαδικασία μπορούν να οριστούν τέσσερα βήματα:

- ιδιαίτερη εμπειρία,
- αντανακλαστική παρατήρηση,
- αφηρημένη σύλληψη
- ενεργός πειραματισμός.

Η έννοια του David Kolb αφήνει να εννοηθεί ότι πρώτα πρέπει να δημιουργηθεί μια κατάσταση άμεσης εμπειρίας για έναν μαθητή, για να τον κάνει να εξαγάγει κάποια συμπεράσματα και να τον παραπέμψει στη θεωρία, η οποία θα του επιτρέψει να κατανοήσει καλύτερα παρατηρούμενα πρότυπα. Οι παρατηρήσεις σε μία ιδιαίτερη εμπειρία μπορούν να γενικευθούν με την εφαρμογή τους σε άλλες καταστάσεις. Η προσωπική εμπειρία θα συνεπάγεται παραπομπή σε ευρύτερες θεωρητικές έννοιες. Κατά τη διάρκεια αυτού του τύπου μάθησης, η θεωρητική γνώση δεν θα είναι τόσο μακριά από την προσωπική εμπειρία. Θα είναι άμεσα συνδεδεμένη με αυτό στο οποίο είχε συμμετάσχει προσωπικά ο μαθητής.

Η γνώση του μαθησιακού στυλ που προτιμάται από τους μαθητές επιτρέπει την καλύτερη προσαρμογή της εκπαιδευτικής προσφοράς στις ανάγκες τους.

Οι μαθητές, αλλά και οι ενήλικες, έχουν διαφορετικές προτιμήσεις όσον αφορά τον τρόπο μάθησης. Διαφέρουν όχι μόνο στον ρυθμό, αλλά και στο ποιά χαρακτηριστικά πληροφοριών εστιάζουν φυσικά όταν μαθαίνουν, πώς επεξεργάζονται πληροφορίες, και πώς προσεγγίζουν τις ληφθείσες πληροφορίες.

Σύμφωνα με τον David Kolb, η πλειοψηφία των μαθητών να αναπτύσσουν το δικό τους, μαθησιακό στυλ, το οποίο επικεντρώνεται σε ένα από τα τέσσερα στοιχεία του κύκλου. Ανάλογα με την κοινωνική, πολιτιστική, γενετική μορφή και την εμπειρία, προτιμάμε κάποιες μεθόδους μάθησης σε σχέση με άλλες. Ο Kolb αναπτύσσει τη δική του μέθοδο δοκιμής αυτών των μαθησιακών στυλ, Το Απογραφικό Μαθησιακό Στυλ, ωστόσο, έχει επικριθεί από επιστημονικούς κύκλους. Προηγμένος μαθησιακός κύκλος ερευνών έδειξε ότι, στην πραγματικότητα, χαρακτηριζόμαστε από έναν συνδυασμό μεθόδων μάθησης όπως εκτέθηκαν ανωτέρω. Μόνο το Ερωτηματολόγιο Μαθησιακών Στυλ, που αναπτύχθηκε από τον Peter Μέλι και Alan Mumford (1986), έχει βρει ευρεία εφαρμογή. Κατανοώντας το δικό σας στυλ μάθησης - τις δυνάμεις και τις αδυναμίες σας - οδηγείστε στην επέκταση της των δεξιοτήτων μάθησης και της ευρύτερης χρήσης της εμπειρίας.

Και τέλος, τέσσερις μορφές μάθησης έχουν διακριθεί, που προκύπτουν από τον συνδυασμό δεξιοτήτων μερικές φορές πολικών και αντιφατικών.

4.1. Το Στυλ των Ακτιβιστών:

- προτιμάται από εμπειρικούς ακτιβιστές – αυτούς που είναι ανοικτοί στην αλλαγή, που μαθαίνουν πιο αποτελεσματικά κάνοντας και βιώνοντας. Αντιμετωπίζουν τα νέα καθήκοντα ως πρόκληση, γι' αυτό είναι ανοικτές σε μεθόδους ανεξάρτητης έρευνας για τη γνώση, την αναζήτηση και την επίλυση προβλημάτων. Το ακτιβιστικό στυλ είναι ένας συνδυασμός αφηρημένης γενίκευσης και ενεργού πειραματισμού. Οι άνθρωποι που χρησιμοποιούν αυτό το στυλ μάθησης έχουν τη μεγαλύτερη ικανότητα για την πρακτική εφαρμογή πολλών θεωριών και θεωρημάτων. Οι ακτιβιστές που επικεντρώνονται σε ένα συγκεκριμένο πρόβλημα, μάλλον δεν

δείχνουν συναισθήματα, και ενδιαφέρονται περισσότερο για την εκτέλεση των καθηκόντων τους, το οποίο μπορεί να αντιμετωπιστεί μέσα από την εμπειρία και τη δράση, όχι από τα ανθρώπινα προβλήματα.

Αντιμέτωποι με προβλήματα και να τα επιλύοντας τα, οι μαθητές μετακινούνται από την κατάσταση εξάρτησης στην κατάσταση της ανεξαρτησίας, επειδή αποκωδικοποιούν το νόημα της πραγματικότητας και να αντιδρώντας σε αυτό. Μπορούν να παρουσιάσουν ελεύθερα τις ιδέες τους, να μην ντρέπονται που είναι το κέντρο της προσοχής. Τους ενοχλούν οιμέθοδοιτης μετάδοσης της διδασκαλίας - διαλέξεων και του πολύ θεωρητικού χαρακτήρα τους. Δεν τους αρέσει να ερμηνεύουν πολλές χαοτικές πληροφορίες, επαναλαμβάνοντας τις ίδιες ενέργειες, εργαζόμενοι σύμφωνα με τις αυστηρές οδηγίες και εργασίες που απαιτούν ακρίβεια. Πιο αποτελεσματικά λειτουργούν ως ομάδα, σε συνεργασία με τους άλλους. Μαθαίνουν σε ζεύγη και η ομάδα τους τους δίνει την ευκαιρία να διδάξουν τους άλλους και να μάθουν από αυτούς. Δημιουργεί ευκαιρίες για την απόκτηση κοινωνικών δεξιοτήτων, γνωστικής (μπορούν να εξηγήσουν και να διαπραγματευτούν υιοθετηθείσες λύσεις) και συναισθηματική συμμετοχή (αύξηση των κινήτρων χάρη στον ενθουσιασμό και την αφοσίωση της ομάδας).

4.2. Το Στυλ των Θεωρητικών:

- Αποδίδεται σε όσους μαθαίνουν καλύτερα να αναζητούν διαπροσωπικές σχέσεις και εξαρτήσεις. Τους αρέσει να αναλύουν θεωρητικά μοντέλα, συνδυάζουν παρατηρήσεις σε ένα σύνθετο λογικό σύνολο. Στο στυλ των θεωρητικών κυριαρχούν η συγκεκριμένη εμπειρία και η στοχαστική παρατήρηση. Ένα από τα χαρακτηριστικά της αποτελεσματικής θεωρητικής σκέψης θεωρητικός είναι να διερευνήσει - την ικανότητα να διερευνήσει μία κατάσταση πριν από την έκδοση μίας κρίσης. Είναι χαρακτηριστική η φαντασία, η αντίληψη από μια συγκεκριμένη κατάσταση από διαφορετικές οπτικές γωνίες και η οργάνωση πολλών σχέσεων σε ένα συνεκτικό σύνολο. Οι θεωρητικοί λειτουργούν πιο αποτελεσματικά σε καταστάσεις που απαιτούν την παραγωγή ιδεών (brainstorming), δείχνουν ενδιαφέρον για τους ανθρώπους, είναι συναισθηματικοί σε αυτό που κάνουν. Συλλέγουν στοιχεία, τόσο άμεσα όσο και με τη βοήθεια των άλλων. Αυτό που έχει σημασία γι 'αυτούς είναι η διαδικασία συλλογής δεδομένων και ανάλυσης για φαινόμενα και γεγονότα, και

συχνά τείνουν να διατυπώνουν συμπεράσματα την τελευταία στιγμή. Είναι στοχαστικοί άνθρωποι που τους αρέσει να σκέφτονται όλες τις πιθανές πτυχές και συνέπειες της απόφασης πριν από τη λήψη της. Μαθαίνουν καλύτερα όταν το περιεχόμενο που μελέτησαν είναι μέρος ενός μεγαλύτερου συστήματος, μοντέλου ή θεωρίας και όταν έχουν αρκετό χρόνο να εξηγήσουν συστηματικά τις σχέσεις και εξαρτήσεις μεταξύ ιδεών.

Είναι πιο εύκολο για αυτούς να μάθουν όταν κατανοήσουν τους στόχους και τα καθήκοντα, η κατάσταση είναι δομημένη και οι παρουσιαζόμενες έννοιες τονίζουν ορθολογισμό και λογική. Τους αρέσει να κάνουν ερωτήσεις, να αναλύοντας τις αιτίες των επιτυχιών και των αποτυχιών. Καταστάσεις που αφορούν συναισθήματα, με υψηλό βαθμό αβεβαιότητας, και ασαφείς κανόνες μπορούν να προκαλέσουν δυσκολίες στη μάθησή τους. Επίσης, καταστάσεις στις οποίες υπάρχουν πολλές διαφορετικές επιλογές για δράση, και οι οποίες δεν μπορούν να εξηγηθούν πλήρως. Δεν τους αρέσει να συμμετέχουν σε δράσεις χωρίς σαφή σκοπό, πλαίσιο. Μπορεί να έχουν προβλήματα με τη μάθηση, όταν βρίσκονται σε ομάδα πολλών ακτιβιστών. Έχουν επίσης την τάση να παραμένουν στο παρασκήνιο, φαίνονται αποκολλημένοι και αδιάφοροι. Ακούν και προσπαθούν να τηρήσουν μια γενική κατεύθυνση των συζητήσεων, πριν αποφασίσουν να μιλήσω.

4.3. Το Στυλ των Αντανακλαστικών(Reflectors Style):

προτιμώνται από τους αναλυτές, αντανακλαστικούς επαγγελματίες - αυτοί είναι οι άνθρωποι που διακρίνονται από την ικανότητα να εξάγουν συμπεράσματα με βάση την εμπειρική παρατήρηση, αφού συλλέξουν τα δεδομένα, ψάχνοντας για σχετικές πληροφορίες. Η αφηρημένη γενικευμένη και αντανακλαστική παρατήρηση είναι κυριαρχεί. Αναλυτές και στοχαστικά άτομα μαθαίνουν με αυτόν τον τρόπο. Αυτό το είδος των εκπαιδευομένων αρέσκεται να παρατηρεί, να σκέφτεται, να αναλύει και σταδιακά να αναπτύσσει μια ιδέα για τα πράγματα που μαθαίνει. Μελετούν θέματα που έχουν συζητηθεί από διαφορετικές οπτικές γωνίες. Έχουν τη δυνατότητα να δημιουργούν θεωρητικά μοντέλα, να συγχωνεύουν παρατηρήσεις σε ολοκληρωμένες εξηγήσεις.

Μαθαίνουν καλύτερα όταν:

• εξετάζουν και να αναλύουν το νέο περιεχόμενο μόνο του, με έναν τρόπο που τους εξυπηρετεί,

• δεν αισθάνονται πίεση,

• μπορούν με ασφάλεια να επαναλάβω και να αναλύσει τι έχουν μάθει.

Τα πρακτική ανθρώπινα προβλήματα είναι λιγότερο σημαντικό, πιο σημαντικό είναι ότι μια θεωρία είναι λογική και ακριβής. Αυτό το στυλ είναι πιο συχνά χρησιμοποιείται σε τομείς που σχετίζονται με την πληροφόρηση και την επιστήμη.

Στοιχεία της διαδικασίας μάθησης χρήσιμες σε όσους προτιμούν το αντανακλαστικό στυλ:

• μελετημένο σχέδιο, με πολλά σημαντικά ζητήματα,

• επιπλέον χρόνο για συζήτηση,

• ασκήσεις με αναλυτικά διατυπωμένες οδηγίες,

• υλικό με πλούσιο περιεχόμενο με πρόσθετη βιβλιογραφία επί του θέματος για αυτο-εμβάθυνση στο θέμα,

• να είναι ανοικτός ο εκπαιδευτικός – επόπτης (coach) σε συμπεράσματα διαφορετικά από αυτά που αναμένονται,

• υπομονή.

4.4. Το Στυλ των Πραγματιστών:

προτιμάται από τους λεγόμενους πραγματιστές, ενδιαφέρονται πρωτίστως για τη δυνατότητα χρήσης νέων γνώσεων και εφαρμογή τους στην πράξη. Ο πραγματισμός (κάνοντας και αισθανόμενοι - CE / AE) –πραγματιστικό στυλ της μάθησης είναι ένα βιωματικό στυλ, το οποίο βασίζεται στη διαίσθηση παρά στη λογική. Όσοι προτιμούν αυτό το στυλ ωφελούνται από τις αναλύσεις που γίνονται από άλλους ανθρώπους, και στη συνέχεια χρησιμοποιούν πρακτική και εμπειρική προσέγγιση. Τους προσελκύουν οι νέες προκλήσεις και η απόκτηση εμπειρίας, καθώς και η εφαρμογή των σχεδίων. Τέτοια άτομα συχνά λειτουργούν με βάση το ένστικτο αντί με τη λογική ανάλυση. Οι άνθρωποι με αυτό το μαθησιακό στυλ στηρίζονται σε

άλλους για να αποκτήσουν πληροφορίες και μάλλον αποφεύγουν να διενεργούν τη δική τους ανάλυση.

Αυτό το στυλ μάθησης είναι καθολικό και χρήσιμο σε θέσεις που απαιτούν την ανάληψη δράσης και την πρωτοβουλία. Άνθρωποι με αυτό το μαθησιακό στυλ προτιμούν να εργάζονται σε ομάδες με σκοπό την εκτέλεση εργασιών. Καθορίζουν τους στόχους και χρησιμοποιούν ενεργά διαφορετικούς τρόπους για την επίτευξη ενός στόχου.

Φαίνεται ότι σε ένα άτομο το κυρίαρχο σύστημα γνωστικής εκπροσώπησης διέπει διακυμάνσεις στην υποδοχή, επεξεργασία και χρήση των πληροφοριών.

Διακρίνουμε τέσσερα τέτοια συστήματα:

- το οπτική
- το ακουστικό
- το αφής / ή το ευαίσθητο στην αφή
- το κιναισθητικό.

4.5. Οπτικοί μαθητές.

Το οπτικό στυλ μάθησης είναι ένας τρόπος μάθησης με τον οποίο οι πληροφορίες σχετίζονται με τις εικόνες. Αυτό το στυλ μάθησης προϋποθέτει τι πρέπει να ξέρουν. Οι άνθρωποι με οπτικό στυλ μάθησης αναφέρονται συχνά ως οπτικοί μαθητές. Οι ιδέες, έννοιες, δεδομένα και άλλες πληροφορίες που σχετίζονται με τις εικόνες (φωτογραφίες, γραφήματα, χάρτες μυαλού, σύμβολα) και οι τεχνικές.

Οι άνθρωποι που είναι Οπτικοί Μαθητές είναι πραγματικά γραφικοί διοργανωτές. Οργανώνουν οπτικές αναπαραστάσεις της γνώσης, έννοιες, σκέψεις, ή ιδέες στο μυαλό τους και τα λόγια τους χρησιμοποιούνται για την περαιτέρω αποσαφήνιση της έννοιας. Με την παρουσίαση πληροφοριών χωρικά και με εικόνες, οι μαθητές είναι σε θέση να επικεντρωθούν στην έννοια, την αναδιοργάνωση και την ομαδοποίηση παρόμοιων ιδεών εύκολα, και να κάνουν καλύτερη χρήση της οπτικής μνήμης τους.

Η ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Μια μελέτη αξιολόγησης κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η χρήση γραφικών διοργανωτών βελτιώνει τις επιδόσεις των μαθητών στους ακόλουθους τομείς:

Διατήρηση: Οι μαθητές θυμούνται καλύτερα τις πληροφορίες και μπορούν να τις ανακαλέσουν καλύτερα όταν τις παρουσιάζουν τόσο οπτικά όσο και προφορικά.

Κατανόηση γραπτού λόγου: Η χρήση γραφικών οργανωτών βοηθά στη βελτίωση της κατανόησης διαβάσματος των μαθητών.

Επιδόσεις των μαθητών: Οι μαθητές με και χωρίς μαθησιακές δυσκολίες βελτιώνουν τις επιδόσεις τους σε όλους στους τομείς του περιεχομένου και των βαθμών.

Παραγωγικότητα: Η οπτική σκέψη παρέχει στα άτομα μια χειροπιαστή στρατηγική σε έργα και εργασίες που ξεκινούν από μόνες τους. Διευκολύνει την αυτο-παρακολούθηση της προόδου κάποιου και τον βοηθά να παραμείνει προσηλωμένος στην εργασία του και τη ολοκλήρωση των έργων του. Η οπτική σκέψη μειώνει την αναβλητικότητα και αυξάνει την ανεξάρτητη επίλυση προβλημάτων.

Δεξιότητες σκέψης και μάθησης/κριτική σκέψη: Όταν οι μαθητές να αναπτύσσουν και χρησιμοποιούν έναν γραφικό διοργανωτή, ενισχύονται οι δεξιότητες τάξης στη σκέψη και κριτικής σκέψης.

Οπτικοποίηση δεδομένων: Όταν εργάζονται με δεδομένα, οι μαθητές χτίζουν μία παιδεία δεδομένων εφόσον συλλέγουν και να εξερευνούν τις πληροφορίες σε μια δυναμική διαδικασία έρευνας, χρησιμοποιώντας πίνακες κλπ για την οπτική διερεύνηση, τον χειρισμό και την ανάλυση των δεδομένων. Καθώς οι μαθητές εξερευνούν τις κινήσεις των δεδομένων μέσω διαφόρων μεθόδων, διαμορφώνουν μονοπάτια που συνδέουν τις οπτικές εικόνες με τις περιοχές που αποθηκεύουν τη γνώση στον εγκέφαλο.

Αποσαφήνιση σκέψεων: Οι μαθητές βλέπουν πώς είναι συνδεδεμένες οι ιδέες και συνειδητοποιούν πώς μπορούν να ομαδοποιήσουν και να οργανώσουν πληροφορίες. Με οπτική σκέψης, νέες ιδέες είναι πιο καλά και πιο εύκολα κατανοητές.

Οργάνωση και ανάλυση πληροφοριών: Οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιήσουν διαγράμματα για να εμφανίσουν μεγάλες ποσότητες πληροφοριών με τρόπους που είναι εύκολα κατανοητοί και να βοηθήσουν να αποκαλυφθούν σχέσεις και μοτίβα.

Ολοκλήρωση νέων γνώσεων: Σύμφωνα με έρευνα, οι μαθητές θυμούνται καλύτερα τις πληροφορίες όταν παρουσιάζονται και μαθαίνονται τόσο οπτικά όσο και προφορικά.
Για τους μαθητές, όλα αυτά τους βοηθάνε να βελτιώσουν τα αποτελέσματα των εξετάσεών τους, να γράφουν με επάρκεια, τη μακροχρόνια διατήρηση, την κατανόηση του γραπτού λόγου, της σκέψης και των δεξιοτήτων μάθησης.

Επιπλέον, οι μαθητές, μετά τη λήψη και τη διύλιση ιδεών με απλό λογισμικό οπτικής σκέψης, εξάγουν και εργάζονται απρόσκοπτα με αρχεία διαγραμμάτων σε προγράμματα όπως το Power Point, Word, Adobe Photoshop, ακόμη και σε πλήρεις ιστοσελίδες.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΗ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ:
Οι οπτικοί μαθητές έχουν ειδικά χαρακτηριστικά που κάνουν τη μαθησιακή τους μέθοδο μοναδική. Στο σχολείο, οι οπτικοί μαθητές συνήθως:

- Θυμούνται ό,τι διαβάζουν και όχι ό,τι ακούν.
- Προτιμούν να διαβάζουν μια ιστορία αντί να την ακούνε.
- Μαθαίνουν βλέποντας πράγματα που αναγράφονται σε πίνακα.
- Χρησιμοποιούν διαγράμματα και γραφήματα για να κατανοήσουν τις ιδέες και τις έννοιες.
- Κρατούν σημειώσεις κατά τη διάρκεια του μαθήματος ή ακούγοντας παρουσιάσεις.
- Μελετούν κοιτάζοντας τα πράγματα.

- Είναι καλοί στο Sperling.
- Χρησιμοποιούν χρώμα για να οργανώνουν πληροφορίες.
- Έχουν ανάγκη ησυχίας την ώρα της μελέτης.
- Συχνά προτιμούν να εργάζονται μόνοι τους και όχι σε ομάδες.
- Δεν μπορούν να κατανοήσουν προφορικές οδηγίες.
- Ρωτήστε πολλές ερωτήσεις ζητώντας διευκρινίσεις.
- Έχουν ανάγκη να βλέπουν τον δάσκαλο.

ΑΛΛΑΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Εκτός από τις μοναδικές μαθησιακές μεθόδους, το οπτικό μαθησιακό στυλ αντικατοπτρίζεται επίσης στην προσωπικότητα και τις συνήθειες. Οι οπτικοί μαθητές είναι γνωστό ότι:

- Θυμούνται πρόσωπα, αλλά ξεχνάνε ονόματα.
- Έχουν μια καλή αίσθηση της κατεύθυνσης.
- Είναι καλοί με τους χάρτες.
- Είναι συχνά αφηρημένοι.
- Κάνουν (αλλά δεν θυμούνται πάντα να ακολουθούν) "to-do" λίστες.
- Παρατηρούν αλλαγές στην εμφάνιση (τόσο στους ανθρώπους όσο και στους φυσικούς χώρους).
- Είναι ήσυχοι και μερικές φορές ντροπαλοί.
- Μένουν συγκεντρωμένοι κατά την εργασία.
- Έχουν καλή αίσθηση της μόδας.
- Ζωγραφίζουν σχήματα όταν βαριούνται.
- Είναι καθαροί και οργανωμένοι, μερικές φορές στο σημείο της σχολαστικότητας.
- Κάνουν σχέδια για το μέλλον.
- Στη συνομιλία συχνά κοιτάζουν τους συνομιλητές στο πρόσωπο, κοιτάνε ευθέως ή πάνω.

Η οπτικοποίηση είναι συχνά εύκολη για τον οπτικό μαθητή. Επειδή οι οπτικοί μαθητές έχουν την τάση να ξοδεύουν τόσο πολύ χρόνο βλέποντας τα πράγματα, συχνά πρέπει να

κάνουν τα πράγματα να ξεχωρίζουν περισσότερο. Σε αντίθετη περίπτωση, οι πληροφορίες τείνουν να χάνονται στο μυαλό τους. Για να θυμούνται πληροφορίες, θα πρέπει:

- Να χρησιμοποιούν χρώμα στις σημειώσεις τους.
- Να ζωγραφίζουν τα πράγματα που οπτικοποιούν.
- Να δημιουργούν χάρτες μυαλού.
- Να χρησιμοποιούν γραφικούς διοργανωτές.
- Να διαγραμματοποιούν πληροφορίες ή να δημιουργούν διαγράμματα.
- Να χρησιμοποιούν περισσότερο πίνακες για να εξηγούν κάτι στην τάξη.
- Να κρατούν λεπτομερείς σημειώσεις αντί να εμπλέκονται σε συζητήσεις.
- Να τείνουν να κάθονται μπροστά ώστε να μπορούν να βλέπουν καθαρά.

<u>Οι οπτικοί μαθητές έχουν επίσης την τάση να χρησιμοποιούν φράσεις όπως:</u>

«Πώς βλέπετε την κατάσταση;»

«Βλέπετε τι σας δείχνω;»

«Δείτε πώς αυτό λειτουργεί για σας.»

«Δεν μπορώ να το φανταστώ.»

"Ας σχεδιάσετε ένα διάγραμμα ή χάρτη.»

«Θα ήθελα να πάρω μια διαφορετική προοπτική.»

«Δεν ξεχνάω ποτέ πρόσωπα.»

«Μπορώ να δω μια λύση.»

«Δεν μπορώ να δω καμία άλλη λύση.»

«Φαίνεται καλό.»

«Φαντάσου ότι…»

Μερικές πράγματα που κάνουν την περισσότερη χρήση του οπτικού στυλ είναι: οι εικαστικές τέχνες, η αρχιτεκτονική/αρχιτεκτονική τοπίου, η φωτογραφία, το βίντεο ή οι ταινίες, η γραφιστική, τα κινούμενα σχέδια, η εικονογράφηση, τα πολυμέσα/διαφήμιση, η εσωτερική διακόσμηση, η μόδα, η μηχανική/βιομηχανικός σχεδιασμός, ο προγραμματισμός (ιδιαίτερα ο στρατηγικός), και η πλοήγηση, η φυσική/η αστρονομία, ο προγραμματισμός CNC, το επάγγελμα του σεφ, ο έλεγχος της εναέριας κυκλοφορίας.

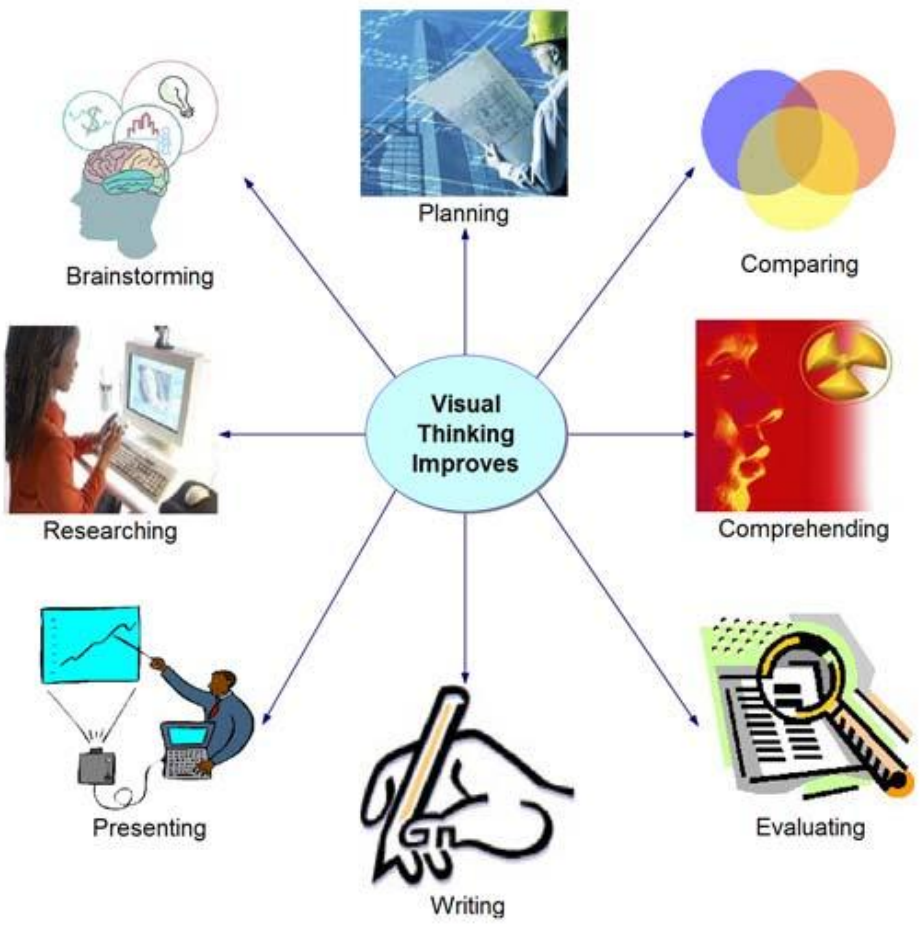

Η οπτική σκέψη είναι μια διαισθητική και εύκολη στην εκμάθηση στρατηγική που λειτουργεί για πολλά ακαδημαϊκά και επαγγελματικά προγράμματα. Όσο πιο πολύπλοκο το έργο ή η ιδέα, τόσο πιο χρήσιμη είναι μπορεί να είναι αυτή η προσέγγιση. Η οπτική σκέψη είναι μια στρατηγική που ωφελεί τους ανθρώπους όλων των ηλικιών.

Με την εκπαίδευση στην οπτική σκέψη, οι μαθητές μαθαίνουν να παράγουν ιδέες (brainstorming), να σχεδιάζουν, να θέτουν το περίγραμμα, να οργανώνουν την έρευνα, να συνθέτουν πληροφορίες, να γράφουν, να παρουσιάζουν, να αξιολογούν, να κατανοούν και να επικοινωνούν πιο αποτελεσματικά.

Η οπτική σκέψη είναι εύκολο να μαθευτεί. Η στρατηγική είναι να εφαρμόσιμη σε πολλές εργασίες, καθώς και οι ευκαιρίες χρήσης αυτών των εργαλείων και στρατηγικών είναι απεριόριστες.

4.6. Ακουστικοί μαθητές.

Η ακουστική μάθηση (Biological Sciences. 364, No. 1515, The Royal Society, 2009) είναι ένα στυλ μάθησης κατά το οποίο ένα άτομο μαθαίνει μέσω της ακρόασης. Ένας ακουστικός μαθητής εξαρτάται από την ακοή και την ομιλία ως κύριο τρόπο μάθησης. Προτιμάει τις διαλέξεις από την ανάγνωση βιβλίων. Ένας τέτοιος μαθητής θυμάται περίπου το 75% των πληροφοριών που ακούει. Οι ακουστικοί μαθητές πρέπει να είναι σε θέση να ακούσουν τι λέγεται, προκειμένου να κατανοήσουν και μπορεί να έχουν δυσκολία με τις γραπτές οδηγίες, αλλά αν η γραφή είναι σε μια λογική σειρά μπορεί να κατανοηθεί πιο εύκολα. Χρησιμοποιούν επίσης τις δεξιότητες ακρόασης και επανάληψης για να ταξινομήσουν τις πληροφοριών που τους αποστέλλονται.

Οι ακουστικοί μαθητές μπορεί να έχουν μια ικανότητα να διαπιστώνουν το πραγματικό νοημάτων λέξεων κάποιου ακούγοντας ακουστικά σήματα, όπως αλλαγές στον τόνο. Όταν απομνημονεύουν έναν αριθμό τηλεφώνου, ένας ακουστικός μαθητής θα το πει φωναχτά και, στη συνέχεια, θα θυμάται πως ακουγόταν για να το θυμηθεί.

Οι ακουστικοί μαθητές είναι καλοί στο γράψιμο απαντήσεων σε διαλέξεις που άκουσαν. Είναι επίσης καλοί σε προφορικές εξετάσεις, αποτελεσματικοί να ακούν πληροφορίες που παρέχονται προφορικά, σε διαλέξεις, ομιλίες, και σε προφορικές συνεδρίες.

Οι υποστηρικτές ισχυρίζονται ότι όταν ένας ακουστικός/λεκτικός μαθητής διαβάζει, είναι σχεδόν αδύνατο να κατανοήσει κάτι χωρίς ήχο στο παρασκήνιο. Σε αυτές τις περιπτώσεις, το άκουσμα μουσικής ή οι διαφορετικοί ήχοι στο παρασκήνιο (τηλεόραση, άνθρωποι που μιλούν, μουσική, κλπ) θα βοηθήσει τους μαθητές να λειτουργήσουν καλύτερα.

Οι ακουστικοί μαθητές είναι καλοί στην αφήγηση. Λύνουν προβλήματα συζητώντας τα. Τα μοτίβα ομιλίας περιλαμβάνουν τις φράσεις «Σας ακούω», «Αυτό κάνει κλικ», «Μου θυμίζει κάτι», «Ακούγεται καλό», «Μου λέει κάτι», «νεκρική σιγή», «Δεν μπορώ να ακούσω τις σκέψεις μου», και άλλες πληροφορίες ήχου. Αυτοί οι μαθητές θα κινήσουν τα χείλη τους ή θα μιλήσουν για τον εαυτό τους για να βοηθήσουν την εκτέλεση καθηκόντων.

Οι ακουστικοί μαθητές μπορούν να αναγνωριστούν από τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

Είναι πρόσωπα τα οποία:

- Τους αρέσει να διαβάζουν δυνατά.
- Δεν φοβούνται να μιλήσουν στην τάξη.
- Τους αρέσουν οι προφορικές αναφορές.
- Ακολουθούν προφορικές οδηγίες καλά.
- Δεν μπορούν να κρατηθούν ήσυχοι για μεγάλα χρονικά διαστήματα.
- Απολαμβάνουν την ηθοποιία, να είναι πάνω στη σκηνή.
- Είναι σε θέση να απομνημονεύσουν τα λόγια για ένα σκετς εύκολα.
- Είναι καλοί σε ομάδες μελέτης.

Οι ακουστικοί μαθητές:

• Τείνουν να έχουν απίστευτες αναμνήσεις από παλιές συνομιλίες (όπως αστεία), θυμούνται τι είπαν οι άλλοι.

• Απολαμβάνουν τη συμμετοχή τους σε συζητήσεις.

• Απολαμβάνουν συζητήσεις, και να μιλάνε με άλλους.

• Απολαμβάνουν τη μουσική, το τραγούδι/βουητό/σφύριγμα.

• Προτιμούν τα λόγια, τα τραγούδια, τους ρυθμούς, και μερικές φορές τις ταινίες.

• Προτιμούν να κάνουν προφορικές παρουσιάσεις από γραπτές εκθέσεις (αν και αυτό έχει επίσης να κάνει με την αυτοπεποίθηση!!).

• Μπορεί να διαβάζουν αργά.

• Μπορεί να έχουν δυσκολία στην ερμηνεία περίπλοκων γραφημάτων, χαρτών ή διαγραμμάτων.

• Θυμούνται ονόματα και όχι πρόσωπα.

• Κατά τη διάρκεια μίας συνομιλίας κοιτάζουν αριστερά και δεξιά.

Δυνατά σημεία ακουστικών μαθητών:

• Θυμούνται τι ακούνε και τι λένε.

• Απολαμβάνουν την τάξη και τις μικρές ομάδες συζήτησης.

• Μπορούν να θυμούνται προφορικές οδηγίες καλά.

• Κατανοούν πληροφορίες καλύτερα όταν τις ακούνε.

Μαθησιακές Στρατηγικές:

• Μελετήστε με έναν φίλο, έτσι ώστε να μπορείτε να μιλήσετε για τις πληροφορίες και να τις ακούσετε επίσης.

• Διηγηθείτε φωναχτά αρκετές φορές τις πληροφορίες που θέλετε να θυμάστε.

• Ζητήστε από το δάσκαλό σας, αν μπορείτε να υποβάλετε κάποια εργασία (κατά περίπτωση) ως προφορική παρουσίαση, ή σε κασέτα ήχου.

• Φτιάξτε τις δικές σας κασέτες με σημαντικά σημεία που θέλετε να θυμάστε και να ακούστε την επανειλημμένα. Αυτό είναι ιδιαίτερα χρήσιμο για την εκμάθηση ενόψει διαγωνισμάτων.

• Όταν διαβάζετε, κοιτάξτε τις εικόνες, τους τίτλους τωνκεφαλαίων, καθώς και άλλα στοιχεία και να πείτε φωναχτά τι πιστεύεται ότι πραγματεύεται το βιβλίο.

• Φτιάξτε κάρτες για διάφορα πράγματα που θέλετε να μάθετε και χρησιμοποιήστε τα κατ 'επανάληψη, και διαβάστε τα φωναχτά. Χρησιμοποιήστε διαφορετικά χρώματα για να βοηθήσει τη μνήμη σας.

• Θέστε ένα στόχο για τις εργασίες σας και να εκφράστε τον με λόγια τους. Πείτε τους στόχους σας δυνατά κάθε φορά που αρχίζετε τη συγκεκριμένη εργασία.

• Διαβάστε φωναχτά όταν αυτό είναι δυνατόν. Θα πρέπει να ακούσετε τις λέξεις όταν διαβάζετε για να τις καταλάβετε καλά.

• Όταν κάνετε μαθηματικούς υπολογισμούς, χρησιμοποιείστε πλέγμα χαρτιού για να σας βοηθήσει να ρυθμίσετε τα αποτελέσματά σας σωστά και στις σωστές στήλες.

• Χρησιμοποιήστε διαφορετικά χρώματα και εικόνες στις σημειώσεις σας, τετράδια, κλπ. Αυτό θα σας βοηθήσει να θυμόμαστε.

Διδακτικές Στρατηγικές

• Αναδιατυπώστε σημεία, ερωτήσεις. Αλλάξτε την ταχύτητα, την ένταση, τον τόνο, ανάλογα με την περίπτωση, για να βοηθηθείτε στη δημιουργία ενδιαφέρουσας ακουστικής υφής.

• Γράψτε τα βασικά σημεία ή λέξεις-κλειδιά για να αποφευχθεί η σύγχυση που οφείλεται στην προφορά.

• Κατά τη διάρκεια μαθημάτων, να είστε σίγουροι ότι οι ακουστικοί μαθητές είναι σε θέση να ακούσουν καλά.

• Ενσωματώστε εφαρμογές πολυμέσων που χρησιμοποιούν ήχους, μουσική, ή ομιλία (χρησιμοποιείστε μαγνητόφωνα, κάρτες ήχου του υπολογιστή/εφαρμογές καταγραφής, μουσικά όργανα, κλπ).

Ένας τρόπος για την ενίσχυση της ακουστικής μάθησης στην ειδική αγωγή, για κωφάλαλους μαθητές ή άτομα με προβλήματα ομιλίας, μπορεί να γίνει η ενοποιημένη προσέγγιση με τη χρήση Αυξητικής Εναλλακτικής Επικοινωνίας (AAC).

Αυτό παρουσιάζεται από τη βιβλιογραφία που θα χρησιμοποιηθεί όχι μόνο στην ειδική αγωγή, αλλά ακόμη και σε «κανονικές τάξεις» όταν χρησιμοποιούμε διαδραστικούς πίνακες, youtube, και πραγματικά αντικείμενα για τον εμπλουτισμό της δεκτικής και εκφραστικής γνώσης.

Η Αυξητική Εναλλακτική Επικοινωνία (AAC) είναι ο όρος που χρησιμοποιείται για όλες τις επικοινωνίες που δεν είναι εμπεριέχουν ομιλία, αλλά χρησιμοποιείται για να ενισχύσει ή να αντικαταστήσει την ομιλία (Gardner, H., 1993, AAC Augmentative and Alternative Communication, Vol. 17, No. 1, March, 2001, Goossens, C, Crain, S & Elder, P., 1992, Musselwhite, C & St.Louis, K., 1988).

Ένα **σύστημα AAC (*AACSystem*)** σημαίνει όλο τον συνδυασμό των μεθόδων που χρησιμοποιούνται για την επικοινωνία, για παράδειγμα, χειρονομίες, ματιές, φωνές και δείχνοντας με σύμβολα (pictographs).

Τι αξίζει να εισαγάγει ένα σύστημα AAC;

ΣύστημαAAC

- αναπτύσσει γλωσσικές δεξιότητες
- μειώνει τηναπογοήτευση

- αυξάνει την **κοινωνικοποίηση** – **«Για μένα και άλλοι και για άλλους όπως εγώ, το να είμαστε σε θέση να επικοινωνήσουμε μας βάζει στην κοινωνία Μας επιτρέπει να έχουμε μια φωνή. Για μένα, έχοντας έναν Ελευθερωτή (συσκευή εξόδου φωνής) έχει αλλάξει τη ζωή μου εντελώς...»** [McFadden (1995)]
- αυξάνει τη συμμετοχή
- δίνει τον στο τι συμβαίνει

Τύποι **ΑΑC**:

Η μέθοδος ΑΑC καλύπτει έναν μεγάλο αριθμό τρόπων επικοινωνίας. Μπορεί να περιλαμβάνει ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα:

- **φυσικές μεθόδους επικοινωνίας**, όπως:
  - Κατάδειξη και χειρονομίες
  - Μίμηση
  - Εκφράσεις του προσώπου
  - Γλώσσα του σώματος

- **Μέθοδοι που μπορούν να διδαχθούν**, όπως**:**
  - **Νοηματική** - περιλαμβάνει τη χρήση μιας επίσημης σειρά νοημάτων, ή νοημάτων τα οποία είναι ιδιαίτερα σε ένα άτομο. Η νοηματική είναι χρήσιμη για να βοηθήσει τα παιδιά να κατανοήσουν τη γλώσσα. Το νόημα μπορεί να το κανείς και **διαρκεί** περισσότερο, αν χρειάζεται, ενώ η ομιλία εξαφανίζεται μόλις γίνει. Η νοηματική μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί ως μέσο έκφρασης με άλλους ανθρώπους που γνωρίζουν νοήματα.

  - **Σύμβολα – αντικείμενα**- είναι αντικείμενα, όπως μικρές εκδόσεις ή τμήματα αντικειμένων, τα οποία αντιπροσωπεύουν μια δραστηριότητα, αντικείμενο ή

πρόσωπο (για παράδειγμα, ένα σετ κλειδιών δηλώνει ότι ήρθε η ώρα να πάει στο αυτοκίνητο).

- **Φωτογραφίες, ζωγραφιές, σύμβολα** – χρησιμοποιούνται όπως τα αντικείμενα για να υποδηλώσουν λέξεις με έναν οπτικό τρόπο.

- **Διαδραστικοί πίνακες και οθόνες** – είναι σετ φωτογραφιών, ζωγραφιών, συμβόλωνήλέξεωνπουμπορούνναχρησιμοποιηθούναπόέναάτομογιαεπικοινωνία.

- **Βιβλία επικοινωνίας** (PODD)

- **Chatbooks** – είναι μικρά βιβλία (συχνά ένα άλμπουμ φωτογραφιών) που μπορεί να περιέχουν φωτογραφίες, εικόνες, σύμβολα, λέξεις και μηνύματα για ένα πρόσωπο.

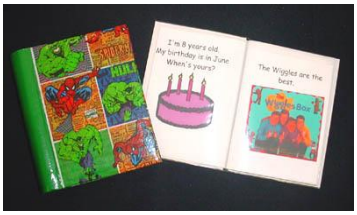

- **Συσκευές Παραγωγής Ομιλίας**– πίνακες επικοινωνίας ή οθόνες σε έναν υπολογιστή που λένε ένα μήνυμα, όταν ένα συγκεκριμένο κουμπί είναι πατημένο

(βλ.: ΠαράρτημαΑ, διδακτικό υλικό – παράρτημαΒ)

4.7. Κιναισθητικοί μαθητές.

- μερικοί άνθρωποι θυμούνται καλύτερα όταν συμμετέχουν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία. Προτιμούν μαθησιακή διαδικασία που απαιτεί κίνηση. Οι άνθρωποι με αυτό το μαθησιακό στυλ χρειάζονται κάποιο χρόνο για να «κατανοήσουν το πρόβλημα» για να ρίξουν μια πιο προσεκτική ματιά σε αυτό και να το σκέφτονται σε βάθος. Οι κιναισθητικοί έχουν προβλήματα με το να κάθονται ακίνητοι σε ένα μέρος, και αν πρέπει να καθίσουν καμπουριάζουν, χτυπάνε τα παπούτσια στο πάτωμα ή να μετακινούν τα πόδια.
- Κατά την εκμάθηση τους αρέσει να παρουσιάζουν, να αναδημιουργούν, να επιδίδονται σε καταστάσεις που σχετίζονται με την κίνηση. Χρησιμοποιούν φράσεις όπως: «Εγώ νιώθω καλά γι' αυτό. Επικοινωνώ. Αυτό με αποθαρρύνει. Αυτό με σπρώχνει μακριά» κλπ. Σπάνια κοιτάζουν τον συνομιλητή, κοιτάζουν ως επί το πλείστον προς τα κάτω ή προς τα πλάγια, και αν παρατηρήσουν κάποια κίνηση, κοιτάζουν αμέσως προς αυτή την κατεύθυνση.

Μια ενδιαφέρουσα ιδέα να χρησιμοποιήσετε κιναισθητικές προτιμήσεις είναι η εκμάθηση της Αγγλικής γλώσσας σε ιταλικό σχολείο.**«Χειροποίητα αγγλικά»** είναι μία καινοτόμος

Μέθοδος Εκμάθησης της Αγγλικής γλώσσας που «διεγείρει ευχάριστα την επικοινωνιακή δημιουργικότητα των μαθητών και κάνει τους καθηγητές ευτυχισμένους με την επιτυχία των μαθητών».

Με βάση μια απλή Διδακτική/Μαθησιακή Στρατηγική, την **«Ολική Φυσική Απόκριση»**, ο μαθητής κινεί τα χέρια και το σώμα του, «αναπαριστώντας» την Αγγλική Γραμματική σωματικά και οπτικά, έτσι ώστε να διασκεδάσει και να αφυπνίσει το ενδιαφέρον και την ενέργειά του.

Τα μάτια, τα χέρια και η κίνηση βοηθάει το μυαλό κάποιου για να αρπάξει τη σημασία, ενώ η λογική, η διασκέδαση και ο ενθουσιασμός σε κάνει να εισάγεις απευθείας τη μακροπρόθεσμη μνήμη. Τα αποτελέσματα είναι γρήγορα και ικανοποιητικά.

Πιο αναλυτικά, η Μέθοδος εξηγεί όλους του αγγλικούς χρόνους ταυτόχρονα (τον απλό ενεστώτα –τον ενεστώτα διαρκείας – τον απλό αόριστο– τον present perfect – τον μέλλοντα –και τον υποθετικό λόγο) σε ένα Επικοινωνιακό Πλαίσιο, και κάνει τους μαθητές να εκπαιδευτούν πάνω τους, να παράγουν **καταφατικές και αρνητικές προτάσεις την ίδια στιγμή.**

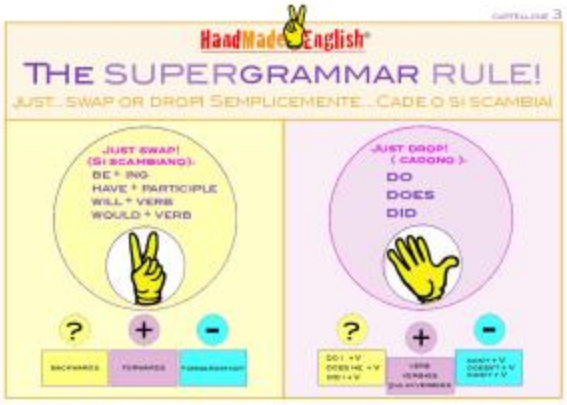

«ΑΛΛΑΖΕΙ Ή ΠΕΦΤΕΙ;» είναι το βασικό ερώτημα που οδηγεί σε μία λογικά απλή έννοια και δύο ομάδες αγγλικά ρημάτων/βοηθητικών: αυτά που πέφτουν (Απλός ενεστώτας και το Απλός αόριστος/do, does, did) και αυτά που αλλάζουν (ενεστώτας διαρκείας, present perfect, will, would, και άλλα). Κάνοντας τους την παραπάνω απλή ερώτηση, όλοι οι μαθητές μπορούν να χειριστούν τις ερωτηματικές, καταφατικές και αρνητικές των αγγλικών χρόνων.

Για περισσότερες πληροφορίες και βίντεο **handmadeenglish**.wordpress.com
www.**handmadeenglish**.it/https://www.youtube.com/user/**handmadeenglish**

Η απόκτηση γνώσεων σχετικά με τους τρόπους μάθησης που προτιμώνται από τους μαθητές (coachees) είναι ένα πολύ σημαντικό έργο για τον εκπαιδευόμενο – εποπτευόμενο (coachee). Οι γνώσεις που οι μαθητές μπορούν να μάθουν με διαφορετικούς τρόπους, ώστε να ανταποκρίνονται διαφορετικά σε μαθησιακές καταστάσεις που ξεκίνησαν από τον δάσκαλο, βοηθάνε στον σχεδιασμό της μαθησιακής διαδικασία με την οποία οι μαθητές θα μάθουν αποτελεσματικά. Αντιμέτωποι με μια διαφοροποιημένη, ο δάσκαλος πρέπει να διαφοροποιήσει τις μεθόδους εργασίας, δεν θα πρέπει να δώσει πάρα πολύ προσοχή σε μια συγκεκριμένη τεχνική, διότι ακόμα και αν αρέσει στον δάσκαλο, συνήθως μια μεγάλη ομάδα των μαθητών δεν θα επωφεληθεί από την αποτελεσματικότητά της. Με την προσαρμογή στην διαφοροποίηση των μορφών, ο δάσκαλος μπορεί να σχεδιάσει το έργο με τρόπο που το ίδιο περιεχόμενο να μπορεί να ερμηνευθεί με διάφορους τρόπους, με τη χρήση διαφορετικών μεθόδων και διαφορετικών μορφών οργάνωσης της τάξης.

Η διδασκαλία και η μάθηση είναι δύο διαφορετικές διαδικασίες. Η σχολική διδασκαλία εξακολουθεί να θεωρείται ως μια μεταφορική ταινία, όπου η μία πλευρά είναι ένας ενεργός αποστολέας και ο άλλος ένας παθητικός αποδέκτης. Αγνοώντας τα ενδιαφέροντα των μαθητών, την περιέργειά τους, τα προτιμητέα τα μαθησιακά στυλ τους από το σχολείο, και εστιάζοντας μόνο στην εφαρμογή των εξωτερικών στόχων του προγράμματος σπουδών έχει ένα τεράστιο αντίκτυπο στην αποτελεσματικότητα της μάθησης. Ο ρόλος του δασκάλου είναι να δημιουργήσει ένα κατάλληλο και υποστηρικτικό περιβάλλον για τη μάθηση των μαθητών με διαφορετικές προτιμήσεις. Λαμβάνοντας υπόψη τα μαθησιακά στυλ θα πρέπει να είναι ένα σταθερό στοιχείο για τον προσδιορισμό των αναπτυξιακών στόχων του μαθητή, τους τρόπους για την επίτευξή τους και τους παράγοντες που επηρεάζουν θετικά το κίνητρο και την αύξηση της αυτοεκτίμησης των μαθητών.

5. Η επίδραση του μαθησιακού στυλ στα αποτελέσματα της εργασίας των παιδιών και της νεολαίας. Ο ρόλος του εκπαιδευτή – επόπτη (coach) στο ατομικό μαθησιακό στυλ.

Παρατηρώντας και λαμβάνοντας υπόψη τις ατομικές διαφορές, η μετατόπιση της εστίασης από τη διδασκαλία στη μάθηση, και η εκτίμηση της αυτο-εκπαίδευσης, είναι μέρος του σύγχρονου μοντέλου της εκπαίδευσης, που προκύπτει από τη σημαντική μεταμόρφωση του πολιτισμού, της προόδου της τεχνολογίας, ιδιαίτερα στην επικοινωνία υψηλής ταχύτητας, καθώς και της πρόσβασης σε πολλαπλές πηγές γνώσης.

Ο σύγχρονος μαθητής, για να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις μίας ταχέως μεταβαλλόμενης πραγματικότητας, πρέπει να είναι ανεξάρτητος, υπεύθυνος και δημιουργικός, πρέπει να είναι σε θέση να εκμεταλλευτεί τις δυνατότητές του. Ο δάσκαλος – εκπαιδευτικός – επόπτης (coach) μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη στήριξη μεμονωμένων μαθησιακών στυλ του μαθητή - πελάτη του.

Για τον δάσκαλο – εκπαιδευτικό – επόπτη (coach), είναι σημαντικό να γνωρίζουμε ότι οι άνθρωποι έχουν **διαφορετικά μαθησιακά στυλ** – τους τρόπους με τους οποίους αντιλαμβάνονται και να θυμούνται πληροφορίες. Ο καθένας έχει το δικό του μαθησιακό στυλ, το οποίο είναι νευρολογικά δικαιολογημένο - από το είδος της προτιμώμενης έννοιας, την κυριαρχία του αριστερού ή δεξιού ημισφαιρίου του εγκεφάλου και του προφίλ πολλαπλής νοημοσύνη.

Ο Carl Jung, στη θεωρία του για την τυπολογία των προτιμήσεων προσωπικότητας δείχνει τη σημασία της προσωπικότητας στη λειτουργία μας στον κόσμο.
Τι μας κάνει διαφορετικούς;

- είμαστε λογικοί ή συναισθηματικοί,
- αισθανόμαστε καλά στην ομάδα, ή είμαστε μοναχικοί,
- μας αρέσει ο σχολαστικός σχεδιασμός και η τάξη ή το «δημιουργικό χάος»
- μας αρέσει να δημιουργούμε το «νέο» ή προτιμούμε το παραδοσιακό

Η προσαρμογή του τρόπου μάθησης στις προτιμήσεις της προσωπικότητας αποτελεί πρόκληση – η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) υποστηρίζει επίσης την προσέγγιση αυτή, μεταφέροντας ένα μέρος της ευθύνης στον μαθητή και την ίδια στιγμή

καθιστώντας ευκολότερο για το δάσκαλο να αναγνωρίσει τον τύπο της προσωπικότητας του μαθητή.

Τα συστήματα αισθητηριακής αναπαράστασης (τυπικότητα) είναι απαραίτητα για τη διαδικασία της υποδοχής ερεθισμάτων, επηρεάζουν την επικοινωνία και την κατανόηση των εννοιών ανάλογα με το είδος της επικοινωνίας. Η προσαρμογή της μεθόδου επικοινωνίας με τον τύπο αναπαράστασης (π.χ. οπτική, ακουστική, κιναισθητική, ή συνδυασμός αυτών) είναι μια εκπαιδευτική πρόκληση. Η χρήση διαφορετικών αισθήσεων για την επίτευξη διαφορετικών μαθησιακών αποτελεσμάτων - είναι μια πρόκληση ακόμη πιο φιλόδοξη. Η όραση, η ακοή και το βίωμα μέσα από την κίνηση, η αφή ή άλλες αισθήσεις είναι οι ιδιοκτησίες μας. Διαφέρουμε επίσης στην ιδιοσυγκρασία και το μαθησιακό στυλ, στις πεποιθήσεις που προέρχονται από το περιβάλλον στο οποίο δραστηριοποιούμαστε - οι διαφορές μεταξύ των ανθρώπων είναι πολλές. Με την εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) είναι πιο εύκολο να τις δούμε, να τις αποδεχθούμε και να τις χρησιμοποιήσουμε για την υποστήριξη της ανάπτυξης του κάθε μαθητή.

Ο εκπαιδευτικός – επόπτης (coach) θα πρέπει να γνωρίζει τι στυλ ταιριάζει στον εκπαιδευόμενο - εποπτευόμενο (coachee) καλύτερα - μήπως μαθαίνει καλύτερα «εκμεταλλευόμενος» τα μάτια, ή τα αυτιά, ή προτιμά τη μάθηση σε κίνηση και κατά τη διάρκεια παιχνιδιών. Αυτή η γνώση είναι επίσης χρήσιμη για τους μαθητές. Όταν ξέρουν το μαθησιακό στυλ τους, θα ξέρουν ποιος είναι ο καλύτερος και ευκολότερος τρόπος για να απορροφήσουν και να θυμούνται πληροφορίες. Ο εκπαιδευτικός επόπτης (coach) μπορεί να αναγνωρίσει το μαθησιακό στυλ μάθησης, π.χ. χρησιμοποιώντας διάφορα τεστ ή παρατηρώντας τις κινήσεις των ματιών του εκπαιδευόμενου – εκπαιδευόμενου (coachee).

Η θεωρία της πολλαπλής νοημοσύνης του Howard Gardner.

Ο Howard Gardner έχει δημιουργήσει ένα μοντέλο νοημοσύνης, το οποίο έχει γίνει κεντρικό μέρος οποιασδήποτε διαδικασίας γρήγορης μάθησης. Διέκρινε επτά τύπους νοημοσύνης, οι οποίοι περιλαμβάνουν χαρακτηριστικές ικανότητες:

• **Γλωσσική** - η ικανότητα να χρήσης της γλώσσα, προτύπων και τα συστημάτων. Η γλωσσική νοημοσύνη χαρακτηρίζει τον μαθητή που είναι οργανωμένος, συστηματικός, έχει

την ικανότητα της συλλογιστικής, του αρέσει να ακούσει, να διαβάζει, του αρέσουν τα παιχνίδια λέξεων, δεν έχει προβλήματα με την ορθογραφία, θυμάται καλά λεπτομέρειες, μπορεί να είναι καλός ομιλητής, συζητητής. Για να επωφεληθεί κανείς από αυτό το είδος νοημοσύνης κατά τη μαθησιακή διαδικασία, ο μαθητής θα πρέπει να: λέει ιστορίες, να παίζει παιχνίδια μνήμης, να διαβάζει και να γράφει ιστορίες και ανέκδοτα, να διαβάζει άρθρα εφημερίδων, να διεξάγει συνεντεύξεις, να συνθέτει παζλ, να δημιουργεί παιχνίδια, να συνδέει την ανάγνωση και τη γραφή με άλλους τομείς, να γράφει και να επεξεργάζεται την εφημερίδα της τάξης, να συμμετέχει σε συζητήσεις,

• **Μαθηματική και λογική** - αγάπη για τον ακριβή, αφηρημένο και δομημένο τρόπο σκέψης. Η λογική και η μαθηματική νοημοσύνη χαρακτηρίζει τον μαθητή, ο οποίος σκέφτεται αφηρημένα, είναι γλυκομίλητος, του αρέσει να μετράει, να λύνει προβλήματα, να πειραματίζεται με λογικό τρόπο, να εργάζεται με τον υπολογιστή, ο οποίος είναι καλά οργανωμένος, χρησιμοποιεί μια λογική δομή σκέψης, κάνει τακτοποιημένες σημειώσεις. Για να επωφεληθεί από αυτό το είδος νοημοσύνης κατά τη μαθησιακή διαδικασία, ο μαθητής θα πρέπει: να επιλύει προβλήματα, να παίζει παιχνίδια που απαιτούν τη χρήση μαθηματικών υπολογισμών, να αναλύει και να ερμηνεύει τα δεδομένα, να ενθαρρύνεται στα πρακτικά πειράματα, να κάνει προβλέψεις, να ενσωματώνει την οργάνωση και τα μαθηματικά σε άλλα μαθήματα, να χρησιμοποιεί τον αριθμομηχανή για υπολογισμούς,

• **Οπτική και χωρική** - εικονική σκέψη, επιδέξια χρήση του χάρτη. Η οπτική και χωρική νοημοσύνη αναφέρονται σε μαθητή που σκέφτεται με εικόνες, δημιουργεί μια εικόνα της πραγματικότητας στο μυαλό, χρησιμοποιεί μεταφορές, έχει αίσθηση του νοήματος και της συνέχειας, του αρέσει η τέχνη, τα σχέδια, τα έργα ζωγραφικής, διαβάζει εύκολα χάρτες και διαγράμματα, αποθηκεύει πληροφορίες με τη μορφή σχεδίων και εικόνων, έχει καλή αίσθηση του χρώματος. Για να επωφεληθεί από αυτό το είδος νοημοσύνης στη μαθησιακή διαδικασία ο μαθητής θα πρέπει: να χρησιμοποιεί εικόνες, να σχεδιάζει μηχανικά σε διάφορες περιπτώσεις, να χρησιμοποιεί χάρτη, να απεικονίζει διάφορα θέματα, να παρακολουθεί βίντεο ή να δημιουργεί τα δικά του, να αλλάζει τοποθεσία στην αίθουσα για να παίρνει διαφορετική οπτική γωνία, να ομαδοποιεί τα πράγματα, να υπογραμμίζει με χρώμα, να χρησιμοποιεί γραφικά υπολογιστών,

• **Μουσική** - συναισθηματική ευαισθησία, αίσθηση του ρυθμού, κατανόηση της πολυπλοκότητας της μουσικής. Η μουσική νοημοσύνη χαρακτηρίζει ένα άτομο το οποίο είναι ευαίσθητο στον ρυθμό, τον τόνο και τη χροιά, βιώνει τη μουσική συναισθηματικά, είναι ευαίσθητος στην πολύπλοκη δομή της μουσικής. Για να επωφεληθεί από αυτό το είδος νοημοσύνης στη μαθησιακή διαδικασία ο μαθητής θα πρέπει: να παίζει ένα μουσικό όργανο, να μαθαίνει μέσα από τραγούδια, το ραπάρισμα και την ποίηση, να ζωγραφίζει, να ακούει μουσική, να χρησιμοποιεί τη μουσική για να χαλαρώνει,

• **Διαπροσωπική** - εύκολη επαφή με άλλους ανθρώπους, δεξιότητες διαμεσολάβησης, καλές δεξιότητες επικοινωνίας. Η διαπροσωπική νοημοσύνη (κοινωνική) χαρακτηρίζει ένα πρόσωπο που κάνει εύκολα επαφές με άλλους, μπορεί να διαβάσει τις προθέσεις των ανθρώπων, θέλει να είναι μεταξύ των ανθρώπων, έχει πολλούς φίλους, επικοινωνεί καλά με τους άλλους, μερικές φορές χειραγωγεί, του αρέσουν οι ομαδικές δραστηριότητες, είναι καλός διαπραγματευτής, του αρέσει να εργάζεται, κατά τη διάρκεια της συζήτησης συχνά γίνεται μεσολαβητής. Για να επωφεληθεί από αυτό το είδος νοημοσύνης στη μαθησιακή διαδικασία ο μαθητής θα πρέπει να ενθαρρύνεται να μαθαίνει από τους άλλους, να μαθαίνει μαζί με ένα άλλο πρόσωπο, να κάνει τη μάθηση διασκέδαση, να καθορίζει σχέσεις αιτίου-αποτελέσματος, να κάνει επαφές με ανθρώπους σε όλα τα θέματα,

• **Ενδοπροσωπική** - αυτο-κίνητρο, υψηλό επίπεδο γνώσης για τον εαυτό του, ισχυρή αίσθηση των αξιών. Η ενδοπροσωπική νοημοσύνη αναφέρεται σε ένα μαθητή ο οποίος έχει μια καλά αναπτυγμένη συνείδηση του εαυτού του, γνωρίζει τον εαυτό του, είναι ευαίσθητος στις αξίες που αναγνωρίστηκαν από τον ίδιο τον εαυτό του, έχει επίγνωση των συναισθημάτων του, έχει διαίσθηση, μπορεί να παρακινήσει την εαυτό του, γνωρίζει τις αρετές και τις κακίες του, είναι μυστικοπαθής. Για να επωφεληθεί από αυτό το είδος νοημοσύνης κατά τη μαθησιακή διαδικασία θα πρέπει να ενθαρρύνεται ο μαθητής να διεξάγει προσωπικές συνεντεύξεις, για να έχει χρόνο για στοχασμό και ανεξάρτητη έρευνα, να συζητάει τις εμπειρίες του και τα συναφή συναισθήματά του, να γράφει ημερολόγιο και σύντομες ιστορίες, να είναι διαφορετικός από την ομάδα.

• **Κιναισθητική** – καλός συγχρονισμός, χειρωνακτικές δεξιότητες, σημασία των αισθήσεων, αφή, κινητικότητα, καλή οργάνωση του χώρου. Γεννιόμαστε με συναισθηματική

νοημοσύνη, αλλά τα επιμέρους συστατικά της αναπτύσσονται στην εκπαιδευτική διαδικασία. Κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης αποκτούμε συγκεκριμένες δεξιότητες που απαρτίζουν την ώριμη συναισθηματική νοημοσύνη, σημαντική στο πλαίσιο της αντιμετώπισης του κοινωνικού περιβάλλοντος.

Ο καθορισμός των ικανότητες και των προτιμήσεις κάποιου για μάθηση κάνοντας ένα τεστ πολλαπλής νοημοσύνης προωθεί την ατομική προσαρμογή των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στις εκπαιδευτικά ικανότητες των μαθητών και διευκολύνει μία τέτοια οργάνωση του σχολικού περιβάλλοντος ώστε να επιτρέψει πλήρως τον μαθητή να χρησιμοποιήσει και να αναπτύξει τις ικανότητές του (διδακτικά βοηθήματα, υλικά, παραδείγματα).

Πώς να χρησιμοποιούμε τις γνώσεις σχετικά με τα δυνατά σημεία του μαθητή (ο κυρίαρχος τύπος της νοημοσύνης) στην εκπαιδευτική διαδικασία - εργασία σε ομάδες: προσαρμογή των επιλεγμένων μεθόδων διδασκαλίας στον τύπο της νοημοσύνης.

Αποτελεσματικότητα των διαφόρων τρόπων μάθησης.

Οι καλύτεροι τρόποι μάθησης βασίζονται σε αυτό που λέμε (70%), και σε αυτό που λέμε κάνουμε (90%). Η ομιλία και η ενέργεια περιλαμβάνει αναμφισβήτητα το μεγαλύτερο αριθμό των αισθήσεων και των τύπων πληροφοριών και χαρακτηρίζει τη βιωματική μάθηση. Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι η γνώση των προτιμήσεων του ατόμου για τη μάθηση επιτρέπει τη χρήση των κατάλληλων μοντέλων διδασκαλίας.

5. Η σημασία της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) στην εκπαίδευση.

Στην εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) το ερώτημα: Μήπως κάποιος άλλος μπορεί να ξέρει τι είναι καλό για μένα, ακόμη και αν αυτός δεν ξέρει ποιος θα γίνω στο μέλλον; είναι ζωτικής σημασίας. Αυτό που χρειάζεται, όπως φαίνεται από το περιεχόμενο του προγράμματος, δεν είναι μόνο η διαχείριση (δηλαδή καθοδηγητική υποστήριξη), αλλά μάλλον την υποστηρικτική αυτοδυναμία στην ανακάλυψη των εαυτών μας και στις επιλογές μας - δηλαδή, μη καθοδηγητική υποστήριξη αυτοδυναμίας και ευθύνης. Ένας δάσκαλος,

παιδαγωγός, ψυχολόγος ή σύμβουλος μπορεί να παίξει έναν τέτοιο ρόλο. Αν ένας δάσκαλος ή σύμβουλος μπορεί να αντιληφθεί στον μαθητή (ή σε έναν ενήλικα μαθητή) εγγενή ενέργεια, μπορεί να βοηθήσει στην αναγνώριση προδιαθέσεων και υποστήριξης στην ανεξάρτητη διαμόρφωση των στόχων που σχετίζονται με την εκπαίδευση και τη σταδιοδρομία - δεν θα έχει σημασία αν είναι ειδικός στα μαθηματικά, τη γεωγραφία ή χημεία. Θα είναι σοφή συμβουλευτική. Η εφαρμογή της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) στην εκπαίδευση φέρνει πολλά οφέλη, τα οποία περιλαμβάνουν:

Σε σχέση με τον μαθητή:

- καλύτερη μάθηση,
- έμφαση στην ανεξάρτητη μάθηση
- ανάπτυξη της αυτοπεποίθησης και της εκτίμησης των δικών του επιτευγμάτων,
- προθυμία να ανάληψης κινδύνων,
- ανάπτυξη της κριτικής, στοχαστικής και αναλυτικής σκέψης,
- αυξημένη προθυμία ανάπτυξης των δυνατών σημείων σε διάφορους επαγγελματικούς, προσωπικούς και κοινωνικούς ρόλους,
- κατανόηση, ανάπτυξη, και αναφορά σε διαφορετικά είδη νοημοσύνης,
- ανάπτυξη συναισθηματικής νοημοσύνης και κατάκτηση της ζωής, ικανοτήτων ιδιαίτερα σημαντικών στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Επαγγελματικών Προσόντων,
- προθυμία για ανάληψη νέων προκλήσεων

Από την πλευρά του δασκάλου και του συμβούλου:

- αυξημένη αίσθηση της αποτελεσματικότητας των δασκάλων: οι δάσκαλοι αισθάνονται ότι μπορούν να επηρεάσουν την αλλαγή,
- αυξημένα κίνητρα,
- μεγαλύτερη συμμετοχή στην παρατήρηση των στοιχείων των αλλαγών που προκαλούνται από τη χρήση της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching),

- απόκτηση της δυνατότητας εντοπισμού και ενίσχυσης της ατομικής δυνατότητας του δασκάλου και των μαθητών/συμμετεχόντων στην εκπαιδευτική διαδικασία,
- δυνατότητα προσέγγισης μαθητών ατομικά βάσει των αναγνωρισμένων χαρακτηριστικών της προσωπικότητας, της ιδιοσυγκρασίας, του μαθησιακού στυλ και του συστήματος αναπαράστασης,
- επιδέξια χρήση επιλεγμένων πόρων στον τομέα της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching).

Από την πλευρά ενός εκπαιδευτικού ιδρύματος:

- καλύτερη επικοινωνία και συνεργασία με τους συναδέλφους, τους μαθητές, τους ανθρώπους από την τοπική κοινότητα,
- χρήση σχολίων (feedback) και ερμηνεία των γεγονότων που λαμβάνουν χώρα στο σχολείο και την κοινότητα,
- εμβάθυνση του προβληματισμού και την έναρξης διαλόγου,
- στήριξη της ατομικής αναπτυξιακής πορείας των μαθητών, των εκπαιδευτικών και άλλων εργαζομένων στον τομέα της εκπαίδευσης.

Η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) επιτρέπει να φτάσει κανείς σε συνειδητές και ασυνείδητες συνθήκες, πόρους και επιθυμίες, που είναι η κινητήρια δύναμη των πράξεών μας.

Σε ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον η προθυμία εξερεύνησης του νοήματος και της εφαρμογής της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) στην εκπαίδευση σημαίνει ότι μια τέτοια μάθηση είναι καινοτόμος και επιτρέπει τους εκπαιδευόμενους να φτάσουν τον εαυτό τους, να ανακαλύψουν τον εαυτό τους και τον τρόπο κατανοούν τον κόσμο, να αποκτήσουν ανεξαρτησία σύμφωνα με τις δικές τους μεθόδους και να ενισχύσουν τους δικούς τους πόρους. Η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) βάζει τον μαθητή ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ, και τον εκπαιδευτικό – επόπτη (coach) - ΚΟΝΤΑ.

Με αυτή την έννοια:

Ο εκπαιδευτικό –επόπτης (coach)	**Ο εκπαιδευόμενος – εποπτευόμενος (coachee)**
Δέχεται	Ανακαλύπτει τον κόσμο
Υποστηρίζει	Ενδυναμώνει την αυτογνωσία
Εμπνέει	Καθορίζει στόχους
Διεγείρει	Κάνει επιλογές
Κατανοεί	Αποφασίζει ανεξάρτητα
Συνοδεύει	Αναλαμβάνει δράσεις
Τραβάει την προσοχή	Ελέγχει την ικανοποίηση

Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα θα πρέπει να προετοιμάζονται για την εφαρμογή της μεθόδου εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) στην εργασία τους, ώστε να φέρουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Ο διευθυντής και όλοι οι εργαζόμενοι θα πρέπει να συμμετέχουν στην κατάρτιση της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching). Ένα από τα βρετανικά σχολεία θα μπορούσε να είναι παράδειγμα: κατά την προετοιμασία για την εφαρμογή της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) στο σχολείο, ο διευθυντής του συμμετείχε σε μια εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) έξι μηνών. Ο αναπληρωτής του παρακολούθησε εκπαίδευση έξι ημερών, έξι καθηγητές συμμετείχαν σε έξι καλοκαιρινές συνεδρίες που οργανώθηκαν στα σχολεία και, στη συνέχεια, σε επόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα κατάρτισης το φθινόπωρο.
Όλο το προσωπικό συμμετείχε στην κατάρτιση μιας ημέρας αφιερωμένη στην εφαρμογή του προπόνηση στο σχολείο.

Διεθνείς μελέτες δείχνουν ότι η συστηματική επαγγελματική ανάπτυξη των δασκάλων με βάση τη συνεργασία που βασίζεται στην αμοιβαία εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) και καθοδήγηση (mentoring) (για παράδειγμα, μέσα σε ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα) επιφέρει σημαντικά οφέλη τόσο για το προσωπικό όσο και για τους μαθητές.

Οι μαθητές έχουν καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα, αυξάνουν τα κίνητρά τους, την οργάνωση της εργασίας, βελτιώνουν την ικανότητά τους να κάνουν ερωτήσεις, τη δυνατότητα να επιλέξουν στρατηγικές μάθησης, συμπεριλαμβανομένων όσων αφορούν τη συνεργασία. Στην περίπτωση των δασκάλων έχει αντίκτυπο σε μια καλύτερη αυτοπεποίθηση, στην προθυμία και την ικανότητα να μαθαίνουν και να αλλάζουν, στη γνώση και την κατανόηση των άλλων ανθρώπων, σε ένα ευρύτερο φάσμα των μεθόδων διδασκαλίας και μάθησης, στην αυξημένη πίστη στη σημασία της εκπαίδευσης ως μέσου αλλαγής. Οι διευθυντές βλέπουν επίσης βελτίωση στην αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού ιδρύματος, βελτίωση του σχολείου ως οργάνωση, βελτίωση της ποιότητας της διδασκαλίας και του σχεδιασμό, καλύτερη αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων των ατόμων, και βελτίωση στην αντιμετώπιση σοβαρών προβλημάτων. Οφέλη που σχετίζονται με την απόκτηση και τη βελτίωση σημαντικών δεξιοτήτων ζωής χρήσιμες πέρα από τη σφαίρα της επαγγελματικής δραστηριότητας, μπορεί επίσης να προέρχονται από την εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching). Οι διευθυντές των σχολείων επισημαίνουν επίσης ότι η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) υποστηρίζει μία λειτουργία του σχολείου χωρίς αποκλεισμούς (σχολική υποστήριξη της κοινωνικής ένταξης), και τη διάδοση των ορθών πρακτικών.

Χάρη στην εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) ο άνθρωπος αποκτά αυτογνωσία, διατηρεί καλύτερη ισορροπία μεταξύ σπουδών/εργασίας και ιδιωτικής ζωής. Η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) βοηθά στην πιο συνειδητή επικοινωνία. Με τη χρήση της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) ο δάσκαλος ετοιμάζεται να πυροδοτήσει την ατομική ενέργεια των μαθητών, είναι πρόθυμος να προσαρμόσει τη διδασκαλία στις ατομικές προτιμήσεις, την προσωπικότητα, ενδυναμώνει την αίσθηση της επιρροής και της ευθύνης των μαθητών.

Η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) βοηθάει τον δάσκαλο να βιώσει μεγαλύτερη ικανοποίηση από το γεγονός ότι αυτός μπορεί να επηρεάσει πραγματικά τις αλλαγές στη συμπεριφορά των μαθητών του. Χάρη στην εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching), όλοι μπορούν να βιώσουν μια πραγματική αλλαγή - την αλλαγή που αυτός/αυτή θέλει να πετύχει.

Η εφαρμογή της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) στην σχολική (εκπαιδευτική) πραγματικότητα απαιτεί την εκπλήρωση διαφόρων προϋποθέσεων:

Οι πιο σημαντικές από αυτές είναι:

- αρχίστε με τον εαυτό σας για να καταλάβετε καλά τι μπορεί να προσφέρει η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) και πώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην καθημερινή πρακτική,
- λάβετε υπόψη τον αντίκτυπο της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) στη λειτουργία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων: δάσκαλοι, μαθητές, κοινότητα,
- φροντίστε το σύστημα εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) και να καταγράψτε τα επιτεύγματα που θα επιτύχουν ο δάσκαλος και οι μαθητές,
- διατυπώστε κανόνες σχετικά με τη χρήση της εκπαιδευτικής εποπτείας – υποστήριξης (coaching) και να φροντίστε για την πρακτική τήρησή τους. Ο δάσκαλος που αναπτύσσει και συνειδητά κατευθύνει την ανάπτυξή του, μπορεί χάρη στην εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) να ασχοληθεί με το τι μπορεί να έχει ιδιαίτερη σημασία για μια αλλαγή: η επιθυμία να επηρεάσει τον τρόπο που οι μαθητές μαθαίνουν, η συμμετοχή στον ίδιο τον επαγγελματισμό κάποιου, η πίστη στις δυνατότητες μαθητών και συναδέλφων από ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα, η συμμετοχή στην ανάπτυξη της συναισθηματικής νοημοσύνης, η οποία υποστηρίζεται όχι μόνο από παρόντες, αλλά και από εξέχοντες στοχαστές του παρελθόντος (π.χ. Γκαίτε).

Τι δεξιότητες μπορεί να αποκτήσει ένας δάσκαλος που θέλει να γίνει εκπαιδευτικός - επόπτης (coach);

- την ικανότητα να οικοδομήσει σύγκληση/κατανόηση με τους μαθητές και τους συναδέλφους,
- καλή επικοινωνία σε σχέση με ένα άλλο πρόσωπο,
- την ικανότητα να ακούει, η οποία είναι η βάση για την επίτευξη του βάθους του νοήματος,
- τη δυνατότητα να κάνει ερωτήσεις που οδηγούν σε πλήρη κατανόηση της όχι μόνο των λέξεων, αλλά και των συναισθημάτων και των αξιών που είναι η πιο σημαντική βάση της έκφρασης,

- την ικανότητα να εμπνεύσει τη δράση, τον προβληματισμό και τη μάθηση,
- την ανάπτυξη του αισθήματος της μοναδικότητας και της ικανότητας να βλέπει την επιτυχία.

Ο εκπαιδευτικός – επόπτης (coach) φροντίζει για:

- την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου εμπιστοσύνης κατά την επαφή με τους άλλους,
- τη διατήρηση της σταθερότητας - να είναι κάποιος μπορείτε να βασιστείτε πάνω του σε μακροπρόθεσμη βάση,
- τον ειλικρινή σεβασμό για τους άλλους ανθρώπους (υπάρχει άλλος τρόπος για να διδάξει στους μαθητές να σέβονται από να τους κάνει να το αισθανθούνε;)
- να είναι ένα έντιμο, ειλικρινές και ανοιχτό άτομο,
- να θέτει τις προκλήσεις χωρίς καταναγκασμό ή απειλή.

Η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) στο σχολείο δεν είναι απλά ένας διαφορετικός τρόπος μάθησης – είναι επίσης μια ολοκληρωμένη ανάπτυξη των μαθητών, των δασκάλων και όλου του προσωπικού.

Η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) βοηθάει στην:

- ανάπτυξη της συνεργασίας με μια άμεση μορφή ομαδικής εργασίας,
- διαμόρφωση μια φιλικής, δημιουργικής ατμόσφαιρα, δηλαδή οργανωτικής κουλτούρα.

Σε ένα τέτοιο μοντέλο, μπορεί κανείς να δει τη σχέση μεταξύ του οργανισμού, των ομάδων και των ατόμων που ενεργούν στο πλαίσιο αυτό, ξεκινώντας από τις αξίες στην επίτευξη βελτίωσης σε όλα τα τρία επίπεδα. Το άτομο φροντίζει για τη συνεχή ανάπτυξη, η οργάνωση διευρύνει συνεχώς τον πολιτισμό της (τελειοποιεί τον τρόπο λειτουργίας του), οι ομάδες υποστηρίζουν κάθε συμμετέχοντα.

Coaching allows for improvement of:

Η εκπαιδευτική εποπτεία – υποστήριξη (coaching) επιτρέπει τη βελτίωση:

του **γνωστικού κεφαλαίου** με βάση τη βέλτιστη χρήση και την κοινή βελτίωση του γνωστικού δυναμικού που εκπροσωπείται από το προσωπικό του ιδρύματος,
του **κοινωνικού κεφαλαίου** referring to the openness of the institution to the local community, dialogue and cooperation;
του **κοινωνικού κεφαλαίου** που αναφέρεται στο άνοιγμα του ιδρύματος προς την τοπική κοινότητα, το διάλογο και τη συνεργασία,

του **οργανωτικού κεφαλαίου**, το οποίο βασίζεται στην παρατήρηση, τον προβληματισμό και τη δέσμευση στην εισαγωγή των αλλαγών αυτών που εξυπηρετούν καλύτερα την οικοδόμηση οργανωτικής κουλτούρας και την προώθηση με τον καλύτερο τρόπο της ολοκληρωμένης ανάπτυξης των μαθητών.

Βιβλιογραφία:

1. AAC Augmentative and Alternative Communication (Vol. 17, No. 1, March, 2001) Special Issue on AACand Literacy.
2. Bachnik K., Innowacyjność jako jeden z kluczowych elementów polityki Unii Europejskiej, w: M. Stróżycki (red.), Innowacyjność w teorii i praktyce, Warszawa: SGH 2006, s. 9-30.
3. Brierley J. K., *Give Me a Child Until He Is Seven: Brain Studies and Early ChildhoodEducation.*
4. Bennewicz M., Coaching kreatywność, zabawa. Narzędzia rozwoju dla pasjonatów i profesjonalistów. Helion, Gliwice 2014.
5. Binder P., Palska H., Pawlik W. (red.), Emocje a kultura i życie społeczne. Warszawa 2009.
6. Bolstad R., Komunikacja transformująca. Warszawa 2013.
7. Borowska T., Emocje dzieci i młodzieży: zasoby – rozwijanie. Katowice 2006.
8. Buzan T., Mapy twoich myśli. RAVI, Łódź 1999.
9. Caldini R., Wywieranie wpływu na ludzi. Teoria i praktyka. Gdańsk 1996.
10. Cantazaro D. A., Motywacje i emocje. Poznań 2003.
11. Coach Education and Continuing Professional Development: Experience and Learning to Coach By Christopher J. Cushion, Kathy M. Armour, and Robyn L. Jones.

12. Creasy, J. and Paterson, F. (2005) *Leading Coaching in Schools*, NCSL available ATwww.nationalcollege.org.uk/docinfo?id=17252&filename=leading-Coaching-in-schools.
13. CUREE (2005) *National Framework for Mentoring and Coaching*, available at: www.curee-paccts.com/files/publication/1219925968/National-framework-for-mentoringand-Coaching.
14. Czerepaniak – Walczak M., Aspekty i źródła profesjonalnej refleksji nauczyciela. Edytor, Toruń 1997.
15. Czerepaniak – Walczak M., Między dostosowaniem a zmianą. Elementy emancypacyjnej teorii edukacji. Szczecin 1994.
16. Damasio A.R., Bład Kartezjusza. Emocje, rozum i ludzki mózg. Poznań 1999.
17. Day Ch., Nauczyciel z pasją. Jak zachować entuzjazm i zaangażowanie w pracy. GWP, Gdańsk 2008.
18. De Bono E., Naucz się myśleć kreatywnie. Podręcznik twórczego myślenia dla dorosłych i dla dzieci. Prima. Warszawa 1995.
19. Denisonn P.E., Integracja mózgu. Wpływ integracji mózgu na osobowość i funkcjonowanie człowieka. Międzynarodowy Instytut Neurokinezjologii. Warszawa 2004.
20. Department for Education and Skills (DfES) (2003) *Sustaining improvement: A suite of modules on Coaching, Running networks and Building capacity*. London: DfES 0565-2003 G.
21. Dylak S., Wizualizacja w kształceniu nauczycieli. Poznań 1995.
22. Franken R. E., Psychologia motywacji. GWP, Gdańsk 2005.
23. Friedman S. von Thun, Sztuka zarządzania. Psychologia komunikacji dla szefów i liderów. WAM, Kraków 2004.
24. Friedman S. von Thun, Sztuka rozmawiania 4. WAM, Kraków 2006.
25. Friedman S. von Thun, Sztuka rozmawiania 2, Rozwój osobowy. WAM, Kraków 2007.
26. Gardner, H. (1993). Multiple Intelligences: The Theory in Practice. New York, NY: BasicBooks.Edwards, L. (2002). The Creative Arts: A Process Approach for Teachers and Children. Upper Saddle River.
27. Gardner H., Kornhaber M.L., Wake W.K., Inteligencja: wielorakie perspektywy. WSiP, Warszawa 2001.

28. Gasiul H., Teorie emocji i motywacji. Warszawa 2007.
29. Goleman D., Inteligencja emocjonalna w praktyce. Poznań 1999.
30. Goleman. D., Inteligencja emocjonalna. Poznań 1997.
31. Goleman. D., Inteligencja społeczna. Poznań 1997.
32. Goossens, C, Crain, S & Elder, P (1992). *Engineering the Preschool Environment for Interactive, Symbolic Communication: 18 Months to 5 Years.* Birmingham, AL: Southeast Augmentative Communication Conference Publications Clinician Series.
33. Gordon T., Wychowanie bez porażek. Warszawa 2007.
34. Grzymkowska A., Coaching w pracy z zespołami nauczycielskimi. ORE. Warszawa 2012.
35. Hamer H., Klucz do efektywnego nauczania. Poradnik dla nauczycieli. Veda,
36. Harold Pashler, Mark McDaniel, Doug Rohrer and Robert Bjork (2009). *"Learning Styles: Concepts and Evidence"*. Psychological Science in the Public Interest (3): 105–119. *doi:10.1111/j.1539-6053.2009.01038.x*. *ISSN 1539-6053Warszawa 1994.*
37. Hattie, J. (2009) *Visible Learning*. London: Routledge.
38. Hochschild A.R., Zarządzanie emocjami. Komercjalizacja ludzkich uczuć. Warszawa 2009.
39. Illeris K.,Trzy wymiary uczenia się. Poznawcze, emocjonalne i społeczne ramy uczenia się. Wrocław 2006.
40. Isen A.M., Pozytywny afekt a podejmowanie decyzji (w:) Lewis M., Haviland-Jones J.M. (red.), Psychologia emocji. GWP, Gdańsk 2005.
41. Janiszewska M., Doskonalenie umysłu i umiejętności społecznych. Kraków 2001.
42. Jasielska A., Loepold M. A., Kompetencja a inteligencja emocjonalna - pojęcia tożsame czy różne?. Forum Oświatowe 2000, nr 2.
43. Knight, J. (2007.) *Instructional coaching: A partnership approach to improving instruction.*Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
44. Drawings 5,6,7,8, 9 (p.63, 64) in the article above are sited.
45. Knopp K., Inteligencja emocjonalna oraz możliwości jej rozwijania u dzieci i młodzieży. Warszawa 2010.
46. Knowles Malcolm S., Holton Elwood F., Swanson Richard A. (2009), Edukacjadorosłych. Podręcznikakademicki, Warszawa, WydawnictwoNaukowePWN).

47. Kopeczek J., Praca metodami psychoaktywnymi. Wydawnictwo ODP, Tarnobrzeg 2004.
48. Kubiczek B., Metody aktywizujące. Jak nauczyć uczniów uczenia się? Nowik, Opole 2004.
49. Kupaj L. Caching na kuchennym stole.Złote Myśli & Lilianna Kupaj, Gliwice 2013.
50. Kompetencje coachingowe nauczycieli. Jak rozwijać potencjał ucznia w szkole. Wolters Kluwer Polska SA, Warszawa 2014.
51. Kwaśnica R., Wprowadzenie do myślenia o nauczycielu (w:) Kwieciński Z., Śliwerski B. (red.), Pedagogika. Podręcznik akademicki. t. 2. Warszawa 2003.
52. Lofthouse, R., Leat, D., Towler, C., Hall, E. and Cummings, C. (2010) *Improving coaching: evolution not revolution.* Reading: CfBT Education Trust.
53. Madalińska-Michalak J., Góralska R., Kompetencje emocjonalne nauczyciela. Wolters Kluwer Polska SA, Warszawa 2012.
54. Marzano R.J., Sztuka i teoria skutecznego nauczania. CEO, Warszawa 2012.
55. Musselwhite, C & St.Louis, K (1988). *Communication Programming for Persons with Severe Handicaps* (2nd Edition). College-Hill Press, Boston.
56. Nęcka E., Trening twórczości. Impuls, Kraków 1998.
57. Nęcki Z., Komunikowanie interpersonalne. Ossolineum, Wrocław 1992.
58. Nowacki T., Aktywizujące metody kształcenia. CODN PEZ, Warszawa 1999.
59. Okoń W., Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej. Wydawnictwo Żak, Warszawa 1998.
60. Rea L., Planowanie i projektowanie szkoleń. Dom Wydawniczy ABC, Warszawa 1999.
61. Rogers J., Coaching. Gdańsk 2010.
62. Sean O'Flynn and Harry Kennedy: *"Konflikt i konfrontacja w klasie szkolnej"* .
63. Stankiewicz A., Hejduk A.,: Założenia metody coachingu społecznego, w: M. Kulesza, J. Surzykiewicz (red.), Coaching społeczny. Innowacyjne techniki i narzędzia wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, Warszawa: „Difin" 2013 s. 45-84.
64. Starr J., Podręcznik coachingu. Sprawdzone techniki treningu personalnego. Wolters Kluwer Polska SA, Warszawa 2015.
65. Szempruch J., Nauczyciel w zmieniającej się szkole. Wydawnictwo FOSZE, Rzeszów 2001.
66. Taraszkiewicz M., Jak uczyć lepiej? Refleksyjny praktyk w działaniu. CODN, Warszawa 1996.

67. Trzaska L., Wojciechowski M., Metody aktywne w pracy z grupą. Problemy realizacji. Warszawa 1997.
68. "Use of Auditory Learning to Manage Listening Problems in Children". *Philosophical Transactions: Biological Sciences. 364, No. 1515, Sensory Learning: From Neural Mechanisms to Rehabilitation (Feb. 12, 2009) (The Royal Society): 409–420.*
69. Wolf D., Merkle R., Zrozumiesz uczucia - pokonasz problemy. Warszawa 2000.
70. Wójcik E., Metody aktywizujące w pedagogice grup. Rubikon, Warszawa 2000.
71. Wujec B., Coaching Review 1/2012.
72. Zaczyński Wł. P., Uczenie się przez przeżywanie. Rzecz o teorii kształcenia wielostronnego. Warszawa 1990.
73. Zaleśkiewicz T., Piskorz T., Mózg, umysł, decyzje. Neurobiologia nie tylko subiektywnego prawdopodobieństwa. (w:) Zaleśkiewicz T., Piskorz T., (red.), Psychologia umysłu. GWP. Gdańsk 2003.
74. Zimmerman B. J., Bonner S., Kovach R., Zdolny uczeń. Metody planowania samodzielnej nauki. Poczucie własnej skuteczności ucznia. GWP, Gdańsk 2008.

Strony internetowe:

Polski Instytut Kinezjologii Edukacyjnej: http://ikepolska.pl

Film: https://www.youtube.com/watch?v=MLU2SojwyXg

Film: https://www.youtube.com/watch?v=UY75MQte4RU

http://www.markthjalfun.is

http://www.edutopia.org

www.**handmadeenglish**.it/ https://www.youtube.com/user/**handmadeenglish**

http://study.com/academy/lesson/educational-coaching-models.html Educational Coaching Models, Chapter 8 / Lesson 39